

ALLERØD KOMMUNE

Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Møde nr. 27

Mødet blev holdt mandag den 03. oktober 2016 på Rådhuset i Mødelokale C.
Mødet begyndte kl. 07:30 og sluttede kl. 08:15.

Medlemmer: Formand - Erik Lund (C), Næstformand - Theodore Gbouable (A), John Jensen (D), Erling Petersen (R), Rasmus Keis Neerbek (Ø)

1. Bemærkninger til dagsordenen	1
2. Meddelelser	2
3. Deltagelse i et nyt fælles forsyningsselskab	3
4. Udkast til Natura 2000- handleplan 2016-21 for område nr. 139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov	10
5. Udkast til Natura 2000- handleplan 2016-21 for område nr. 137 Kattehale Mose.....	12

KLIMA- OG MILJØUDVALGET 2014-2017

1. Bemærkninger til dagsordenen

Sagsnr.: 16/622

Punkttype	Beslutning.
Bilag	Nej

Beslutning Klima- og Miljøudvalget 2014-2017 den 03-10-2016	Ingen.
--	--------

Fraværende	Ingen
-------------------	-------

KLIMA- OG MILJØUDVALGET 2014-2017

2. Meddelelser

Sagsnr.: 16/622

Punkttype	Orientering.
Bilag	Nej

**Beslutning Klima-
og Miljøudvalget
2014-2017 den 03-
10-2016**

-

Fraværende	Ingen
-------------------	-------

KLIMA- OG MILJØUDVALGET 2014-2017**3. Deltagelse i et nyt fælles forsyningsselskab**

Sagsnr.: 16/2724

Punkttype

Beslutning.

Tema

Allerød Kommune har sammen med en række andre nordsjællandske kommuner (10 kommuner i alt) truffet beslutning om at indgå i et videre samarbejde om etablering af et fælles forsyningsselskab. I den forbindelse godkendte byrådet den 22. juni 2016 et fælles oplæg til en ejerstrategi og hovedprincipperne for det nye selskab, som grundlag for det videre arbejde.

Der foreligger nu et udkast til ejeraftale, vedtægter og koncept for investeringsaftaler, som sammen med ejerstrategien, skal udgøre det fælles grundlag for det nye selskab. Samtidig forelægges forslag til mål for den synergigevinst, som kan opnås ved sammenlægningen af de syv forsyningsevirsomheder.

Sagsbeskrivelse

Klima-og Miljøudvalget, Økonomiudvalget og byrådet skal i denne sag træffe endelig beslutning om, hvorvidt kommunen indtræder i det nye fælles forsyningsselskab.

Byrådet besluttede den 17. december 2015, at indgå i et videre samarbejde om etablering af et fælles forsyningsselskab.

I forlængelse heraf har byrådet den 31. marts 2016 vedtaget et kommissorium for tilvejebringelse af grundlaget for etableringen af et fælles forsyningsselskab med deltagelse af Allerød, Ballerup, Egedal, Fredensborg, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Hørsholm, Lyngby-Taarbæk og Rudersdal Kommuner forsyningsselskaber. Efterfølgende er Frederikssund Kommune med forsyningsselskaber den 11. april 2016 indtrådt i samarbejdet, og Lyngby-Taarbæk Kommune har den 20. september 2016 meddelt, at de udtræder. (Der vil efter denne sags behandling i kommunerne ske den nødvendige tilretning af sagens dokumenter).

Byrådets godkendte den 22. juni 2016 udkast til ejerstrategi og udkast til hovedprincipper for selskabsdannelsen som grundlag for det videre arbejde.

Byrådene i de 10 kommuner skal nu træffe endelig beslutning om, hvorvidt de ønsker at indtræde i det nye fælles forsyningsselskab.

Ved informationsmødet før byrådsmødet den 20. september 2016 blev indholdet i denne dagsorden gennemgået og drøftet.

Ejerstrategi

Som overordnet fælles politisk ramme er formuleret en politisk vision for det nye fælles forsyningsselskab.

Ejerstrategien udtrykker den fælles vision om at skabe en effektiv og veldreven fælles forsyning i tæt samklang med ejerkommunerne - til gavn for borgerne og virksomhederne i de deltagende kommuner.

Det fælles forsyningsselskab skal være på forkant med viden,

arbejdsmetoder og teknologier og på én og samme tid have fokus på sikker og effektiv drift, og ejerkommunernes miljø-, klima- og servicemål. Selskabet skal være med til at skabe udvikling i sektoren og herigennem bidrage til vækst og grøn omstilling, fx ved at understøtte nationale initiativer.

Visionen er, at det fælles forsyningsselskab sætter nye standarder for effektiv drift, klimatilpasning og en ny effektiv rensestruktur for det samlede selskab. Selskabet vil – udover at kunne imødekomme de statslige effektiviseringskrav – løbende høste effektiviseringsgevinster, og der vil ved selve etableringen opnås markante synergievinster. På baggrund af tilbagemeldingerne fra kommunernes behandling af ejerstrategien i juni måned er der foretaget en række tilføjelser. Den reviderede ejerstrategi er vedlagt som bilag, hvor ændringerne er markeret.

Etablering af det nye fælles selskab

Det nye fælles forsyningsselskab vil blive etableret som en holdingmodel, hvor kommunerne indskyder deres eksisterende forsyningsselskaber i et nyt holdingselskab pr. 1. januar 2017. De eksisterende serviceselskaber, hvor medarbejderne er ansat, fusioneres efter tidsplanen den 1. juli 2017, og medarbejderne vil fra dette tidspunkt være ansat i et fælles serviceselskab. En tidsplan for etableringen og perioden fra 1. november 2016 – 31. december 2017 er vedlagt som bilag.

Holdingmodellen betyder, at hver kommune sikres fuld indflydelse på egne takster, service- og investeringsniveau m.v. De eksisterende anlæg og værdier i kommunernes nuværende forsyningsselskaber holdes adskilt i form af datterselskaber, hvilket også vil gælde for de nuværende og kommende renseselskaber.

Fremtiden for Fredensborg Affald A/S afklares nærmere inden 1. januar 2017.

Bestyrelse

Hver kommune udpeger pr. 1. januar 2017 et medlem til den nye fælles holdingbestyrelse, som efter reglerne suppleres med op til 6 medarbejderrepræsentanter. Herudover skal der udpeges en ekstern formand for bestyrelsen. Medlemmerne af holdingbestyrelsen er samtidig bestyrelse for det nye fælles serviceselskab pr. 1. juli 2017. Der ydes ikke vederlag til medlemmerne af det nye fælles holdingselskabs (eller serviceselskabets) bestyrelse, dog med undtagelse af den eksterne formand.

De eksisterende forsyningsselskabers nuværende bestyrelser i de ledningsejende selskaber fortsætter uændret frem til udgangen af den kommunale valgperiode, dvs. frem til udgangen af 2017. Såfremt en kommune ønsker, at der efter den 1. januar 2018 skal nedsættes en lokal bestyrelse for eget datterselskab, skal denne udpegning ske i slutningen af 2017 efter kommunalvalget.

Herudover kan den enkelte kommune nedsætte et særligt udvalg, der kan arbejde med forsyningsområdet og samspillet mellem kommunen og det nye selskab.

De nuværende bestyrelser for serviceselskaberne fortsætter uændret frem til 1. juli 2017, hvor serviceselskaberne teknisk set fusioneres. Bestyrelserne for de eksisterende fælleskommunale selskaber, Mølleåværket, Måløv Rens og BIOFOS, kan fortsætte uændret. I november – januar/februar gennemføres ansættelsesforløb for valg af ny direktør, idet den kommende holdingbestyrelse (midlertidige bestyrelse) nedsætter et ansættelsesudvalg, og udvalget gennemfører herefter en ansættelsesprocedure.

Ejeraftale og vedtægter

Ejeraftalen, der er en aftale mellem de deltagende kommuner om principper for vedtagelse af beslutninger i bestyrelser og på generalforsamlinger, optagelse af nye aktionærer, udtræden, opløsning, tvister, m.v. indebærer:

- 1) At der efter 1. januar 2018 tilstræbes en enhedsbestyrelse, hvor bestyrelsen er gennemgående i både holding-, og serviceselskab samt datterselskaber, idet der dog vil være mulighed for, at enkelte ejerkommuner kan vælge sin egen bestyrelse i sit lokale datterselskab, og herunder fastsætte honorar,
- 2) At ejerkommunerne udviser loyalitet overfor hinanden og respekterer lokale interesser, og at kommunerne derfor har pligt til at stemme for beslutninger, som ”lokale” repræsentanter/ bestyrelsesmedlemmer ønsker at gennemføre.
- 3) At den enkelte ejerkommune via investeringsaftaler sikres direkte indflydelse på investerings- og serviceniveau og dermed taksterne i deres lokale datterselskab.
- 4) At ejerfordelingen i holdingselskabet foreslås fastsat på baggrund af korrigeret egenkapital, debiteret vandmængde (til slutkunder) og antal indbyggere vægtet med hhv. 50 %, 25 % og 25 %. (Alle tre parametre er anvendt ved tidligere fusioner (bl.a. HOFOR Vand, HOFOR spildevand, BIOFOS og FORS) og er tidligere blevet godkendt af Forsyningssekretariatet).
- 5) At ejerfordelingen ikke vil få nogen reel betydning i den daglige drift og ledelse af selskabet, idet ejeraftalen og holdingselskabets vedtægter indeholder bestemmelser om stemmep principper og mindretalsgarantier.
- 6) At ejerne ikke kan sælge deres aktier i holdingselskabet (salgsforbud), medmindre alle ejerkommunerne er enige herom.
- 7) At såfremt ejerne i enighed beslutter at sælge samtlige aktier i Fælles Forsyning-koncernen, skal provenuet fordeles forholdsmæssigt mellem ejerkommunerne på grundlag af en opdateret opgørelse af de parametre og beregningsprincipper, som ligger til grund for fastsættelse af ejerkommunernes ejerandele.
- 8) At en ejerkommune kan vælge at udtræde og få sit/sine lokale datterselskab(er) tilbage med de fulde værdier i datterselskabet i behold.
- 9) At der lægges op til, at der ikke kan indtræde nye ejere (kommuner) i det fælles forsyningsselskab før 1. januar 2020, og at man tidligst vil kunne udtræde den 31. december 2021. Dette er for at skabe ro om selskabet og give det nye fælles forsyningsselskab en mulighed for at

skabe de resultater, som er baggrunden for ønsket om stiftelsen af koncernen.

Vedtægterne er udformet i overensstemmelse hermed. Ejeraftale og vedtægter for holdingselskabet er vedlagt som bilag.

Investeringsaftaler

Som væsentligt styringsinstrument for samarbejdet mellem de enkelte kommuner og det nye forsyningsselskab er udarbejdet vedlagte koncept for investeringsaftaler.

Der er tale om en aftale, der en gang årligt indgås mellem den enkelte ejerkommune og dennes lokale datterselskab, som udtrykker parternes fælles forståelse for de kommende års investeringer, serviceniveau og det forventede takstniveau. Investeringsaftalen har en 4-12 årig budgethorisont, og danner grundlag for kommunens og selskabets aftale om konkrete mål og resultatkrav. Der kan aftales en jævnlig opfølgning mellem kommunen og selskabet, dog minimum én gang årligt.

Ny rensestruktur

Sideløbende med sammenlægningsprocessen arbejdes der med en forventet kommende etablering af et nyt renseselskab ”Midt-Øst Rens”. Der er igangsat en særskilt proces for dette arbejde med de involverede kommuner (Allerød, Fredensborg, Hørsholm, Rudersdal og evt. Furesø Kommuner). Den nye struktur forventes at omfatte etablering af et nyt renseanlæg eller ud- og ombygning af et eksisterende anlæg. Renseanlægget vil blive en del af en ny effektiv rensestruktur for den nye fælles forsyningsselskab.

Tilsvarende er der igangsat en analyse af mulighederne for at optimere antallet af renseanlæg inden for Frederikssund Forsyning, FORS (Roskilde, Lejre og Holbæk), Furesø Egedal Forsyning og Forsyning Ballerup. Undersøgelsen er faseopdelt og der afrapporteres endeligt i efteråret 2016.

Sammenlægningsgevinster og synergier

I henhold til kommissoriet for forsyningssamarbejdet og hovedprincipperne for selskabsdannelsen skal der i forbindelse med den endelige beslutning om deltagelse i det videre samarbejde tages stilling til målet for synergigevinsterne ved en sammenlægning af forsyningsselskaberne.

Uanset de enkelte forsyningsselskabers udgangspunkt og tidligere gennemførte effektiviseringer vil sammenlægningen i sig selv give en betydelig sammenlægningsgevinst i form af dobbeltfunktioner, der kan samles og standardiseres – fx ledelse, kundeservice, bogføring, løn, it-systemer, HR, vagt, tilsyn, service og reparation, planlægning, projektering mv.

Revisionsfirmaet PwC vurderer, at der i rene sammenlægningsgevinster vil være mulighed for en besparelse på mellem 17 og 25 % af de påvirkelige driftsudgifter. Dette svarer til ca. 59 – 87 mio. kr. årligt. På denne baggrund anbefales et mål for sammenlægnings-/synergigevinsten på 20 % af de påvirkelige

driftsudgifter, svarende til 70 mio. kr.

I tillæg til synergigevinsterne på driftssiden kommer årlige synergigevinster på anlægsinvesteringer (skønnet til 7 %) og på længere sigt gevinster ved ændringer i rensestrukturen. Disse synergier er ikke indregnet i målet for sammenlægnings-/synergigevinsten på 20 %.

Sammenlægningsgevinsten kan direkte omsættes i form af billigere takst for borgerne (som en gennemsnitsberegning) svarende til ca. 240 – 450 kr. årligt for henholdsvis en lille og stor husstand. Alternativt kan gevinsten anvendes til investeringer i fx klimatilpasning, miljøforbedringer, bedre service mv. afhængig af, hvad der ønskes i de enkelte ejerkommuner.

Ud over sammenlægningsgevinsterne vil der årligt kunne fastsættes mål for effektiviseringer. Yderligere effektiviseringskrav fastlægges efterfølgende af den nye ledelse/bestyrelse.

Sammenlægningsgevinsterne skal holdes op i mod, at der forventes et statsligt effektiviseringskrav på samlet 8 % - 16 % over fire år, som hver enkel forsyning vil skulle leve op til, idet der dog vil være forskel på de individuelle effektiviseringskrav, som de enkelte forsyningsselskaber vil blive pålagt.

Det anbefales, at der efter 2 år følges op på de realiserede sammenlægningsgevinster/synergigevinster. Bestyrelsen følger herudover løbende sammenlægningsgevinsterne og -omkostningerne. Sammenlægningen skaber en stærkere organisation med en større robusthed samt et udviklingsorienteret miljø, der har lettere ved at tiltrække og fastholde specialiseret arbejdskraft. En organisation som giver et bedre grundlag for fortsatte og løbende effektiviseringer til gavn for alle de deltagende kommuner.

Beslutningsproces

Gennemførelse af sammenlægningen er betinget af, at der kan opnås en fusionsgodkendelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. For at kunne gennemføre sammenlægningen pr. 1. januar 2017 kræver det, at ansøgning om fusionsgodkendelse afsendes senest primo november 2016, hvorfor sagen forelægges de 10 kommuners kommunalbestyrelser i oktober måned.

Herudover er gennemførelsen betinget af, at Forsyningssekretariatet tilkendegiver, at principperne for ejerfordelingen mellem kommunerne ikke medfører modregning i kommunernes bloktilskud.

Videre projektorganisering

Når den sidste kommune den 9. november 2016 politisk har behandlet spørgsmålet om indtræden i et nyt fælles forsyningsselskab, mødes den midlertidige bestyrelse bestående af de kommunalt udpegede bestyrelsesmedlemmer til den kommende holdingbestyrelse den 10. november 2016. Den midlertidige bestyrelse afløser hermed den politiske styregruppe. Pr. 1. januar 2017 vil holdingbestyrelsen formelt være etableret. Den midlertidige bestyrelse kan udpege en ekstern formand for den midlertidige bestyrelse, der fungerer frem til den 1. januar 2017, hvor holdingselskabet stiftes og den eksterne formand

formelt udpeges på generalforsamlingen.

Den administrative styregruppe og projektsekretariatet fortsætter frem til tidspunktet for ansættelse af en ny direktør, hvilket forventes at ske pr. 1. marts 2017. Projektsekretariatet vil endvidere være sekretariat for den eksterne formand, når denne er udpeget og indtil en ny direktør er ansat.

Administrationens forslag

Forvaltningen foreslår:

- At kommunen indtræder i et fælles forsyningsselskab som beskrevet ovenfor.
- At kommunen tiltræder den vedlagte ejerstrategi, ejerftale, vedtægter og koncept for investeringsaftaler.
- At byrådet indstiller et medlem samt en suppleant til bestyrelsen for det nye fælles holdingselskab pr. 1. januar 2017, og at der samtidig gives mandat til, at dette medlem repræsenterer kommunen på det stiftende møde for holdingselskabet, og herunder træffer beslutning om valg af ekstern formand for holdingselskabets bestyrelse.
- At borgmesteren bemyndiges til at repræsentere kommunen på generalforsamlingen i Forsyningen Allerød Rudersdal A/S og sammen med Forvaltningen bemyndiges til at gennemføre de fornødne skridt med henblik på at indskyde Forsyningen Allerød Rudersdal A/S i det nye fælles holdingselskab.
- At borgmesteren og Forvaltningen bemyndiges til at træffe de fornødne beslutninger i forbindelse med stiftelsen af det fælles holdingselskab samt foretage eventuelle nødvendige tekniske og redaktionelle ændringer i stiftelsesdokument, vedtægter mv. for at gennemføre og registrere stiftelsen.
- At byrådet inden udgangen af 2017 kan beslutte, om der skal nedsættes en særskilt bestyrelse for de lokale datterselskaber, og i givet fald hvem der skal vælges hertil.
- At der fastsættes et mål for sammenlægnings-/synergigevinsterne på 20 % af de påvirkelige driftsudgifter, at evt. yderligere effektiviseringsmål fastlægges efterfølgende af det nye selskabs ledelse/bestyrelse.
- At det nye selskabs ledelse/bestyrelse løbende følger op på implementering af synergigevinsterne og efter 2 år foretager en samlet vurdering.

Økonomi og finansiering Bilag

Forsyningsområdet er brugerfinansieret

Udkast til ejerstrategi REN.pdf

Udkast til ejerstrategi med bemærkninger.pdf

Udkast til ejerftale.pdf

Ejerftale bilag 5 - generalforsamlingsbeslutninger Mølleåværet.pdf

Ejerftale bilag 6 - generalforsamlingsbeslutninger Måløv Rens.pdf

Ejerftale bilag 7 - generalforsamlingsbeslutninger BIOFOS.pdf

Ejerftale bilag 8 - bestyrelsesbeslutninger Mølleåværet.pdf

Ejerftale bilag 9 - bestyrelsesbeslutninger Måløv Rens.pdf

Udkast vedtægter.pdf

Notat om investeringsaftaler.pdf

Udkast til skabelon for investeringsaftale - ejerftale bilag 10.pdf

Skabelon IA Bilag 1V Mål og resultatkrav.pdf
Skabelon IA Bilag 1S Mål og resultatkrav.pdf
Skabelon IA Bilag 2S Investeringsoversigt.pdf
Udkast til tidsplan for fase 2.pdf
Kommunikation - nyt fælles forsyningselskab - Oktober-pakken -
version af 20. september 2016.pdf

**Beslutning Klima-
og Miljøudvalget
2014-2017 den 03-
10-2016**

Udvalget indstiller Forvaltningens forslag godkendt, herunder at borgmesteren indstilles som medlem af bestyrelsen for det nye fælles holdingselskab.

Fraværende

Ingen

KLIMA- OG MILJØUDVALGET 2014-2017**4. Udkast til Natura 2000- handleplan 2016-21 for område nr. 139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov**

Sagsnr.: 16/11762

Punkttype

Beslutning.

Tema

Allerød Kommune har sammen med de andre beliggenhedskommuner udarbejdet vedlagte udkast til handleplan for Natura 2000-område nr. 139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov. Handleplanen beskriver de indsatser, der skal igangsættes inden udgangen af 2021.

Sagsbeskrivelse

Klima- og Miljøudvalget anmodes om at godkende udkastet med henblik på udsendelse i offentlig høring i 8 uger.

Natura 2000-områder udgør et Europæisk netværk af særligt betydningsfulde naturområder. Hvert medlemsland af EU har en særlig forpligtigelse til at beskytte og forvalte områderne. Et af disse er Natura 2000-område nr. 139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov, som primært ligger i kommunerne: Allerød, Egedal, Furesø og Rudersdal. I Allerød indgår især Buresø, Bastrup sø, Hestetangs Ådal og Terkelskov i det beskyttede område.

Med en cyklus på 6 år udarbejder Miljø- og Fødevareministeriet statslige Natura 2000-planer for de i alt 252 danske Natura 2000-områder. Planerne fastlægger målsætninger og indsatser for de beskyttede naturtyper og dyr. Kommunerne har herefter til opgave, at udarbejde handleplaner, som beskriver den indsats, der skal igangsættes jf. Miljømålsloven.

Den vedlagte statslige plan for område nr. 139 for perioden 2016-2021, blev offentliggjort den 20. april 2016 og udgør anden generation af Natura 2000-planer.

Målet for handleplanen for Natura 2000-området er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for naturtyperne: Riggær, kalkoverdrev, kildevæld og arterne: Lys skivevandkalv, stor kærguldsmed, stor vandsalamander og plettet rørvagtel.

Indsatserne for naturtyperne sker gennem rydning af opvækst, græsning og slåning af tilgroede arealer, bekæmpelse af kæmpebjørneklo og forbedring af hydrologien i området. Indsatserne for arterne sker gennem restaurering og nygravning af vandhuller samt forbedring af yngleområder.

En del af indsatserne i denne planperiode indgår i det delvis EU-finansierede LIFE-projekt: Riggær-LIFE, som tager sigte på at forbedre og udvide naturtyperne: Riggær samt kilder og væld med

kalkholdig vand. Klima- og Miljøudvalget er på mødet den 28. oktober 2015 blevet orienteret om LIFE-projektet.

Indsatser udføres dels af de fire kommuner: Allerød, Egedal, Furesø og Rudersdal og dels af lodsejere i området gennem frivillige aftaler.

Naturstyrelsen, Østsjælland, gennemfører naturpleje og forvaltning på egne arealer. Naturstyrelsens indsatser indgår ikke i denne handleplan.

Alle indsatser i Allerød Kommune forudsætter frivillige aftaler med private lodsejere og et enkelt sted med Statsskoven. Allerød Kommune vil fokusere indsatsen og lodsejersamtalerne om mulige plejeaftaler i områder, hvor der i forvejen er de for området særligt udpegede naturtyper for at sikre og hvis muligt udvide disse.

Bekæmpelse af Bjørneklo indgår allerede som en fast del af Allerød Kommunes naturarbejde.

I handleplanens tabel 4-6 er de forventede forvaltningstiltag og metoder samt fordeling af opgaverne på de forskellige myndigheder angivet. På side 8 er en tidsplan og prioritering af de forventede indsatser, som forvaltningerne i de fire kommuner har aftalt for planperioden 2016-21. I tabel 7 er en plan for inddragelse af lodsejere, foreninger og borgere i arbejdet med handleplanen.

Udkast til handleplan skal jf. miljømålsloven offentliggøres senest den 20. oktober 2016 med en høringsfrist på minimum 8 uger. Eventuelle hørings svar indgår i det videre arbejde med den endelige handleplan, som senest skal vedtages og offentliggøres den 20. april 2017.

Administrationens forslag

Forvaltningen foreslår, at udkast til Naturhandleplanen godkendes og udsendes i høring.

**Afledte konsekvenser
Økonomi og finansiering
Dialog/høring
Bilag**

Ingen

Kommunens indsats består af medarbejdertid inden for Natur og Miljø eksisterende budgetter.

-

Udkast Natura 2000-handleplan omr. 139
Statens Naturplan - omr. 139

Beslutning Klima- og Miljøudvalget 2014-2017 den 03-10-2016

Udvalget godkendte Forvaltningens forslag.

Fraværende

Ingen

KLIMA- OG MILJØUDVALGET 2014-2017**5. Udkast til Natura 2000- handleplan 2016-21 for område nr. 137 Kattehale Mose**

Sagsnr.: 16/11763

Punkttype

Beslutning.

Tema

Allerød Kommune har udarbejdet udkast til handleplan for Natura 2000-område nr. 137 Kattehale Mose. Handleplanen beskriver de indsatser, der skal igangsættes inden udgangen af 2021.

Sagsbeskrivelse

Klima- og Miljøudvalget anmodes om at godkende udkastet med henblik på udsendelse i offentlig høring i 8 uger.

Den lovmæssige ramme for handleplanen er den samme, som er angivet i dagsordenens punkt 4 om handleplan for Natura 2000 område nr 139, Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal skov.

Den vedlagte statslige plan for område nr. 137 for perioden 2016-2021, blev offentliggjort den 20. april 2016 og udgør anden generation af Natura 2000-planer.

Målet for den kommunale handleplan for Natura 2000-området er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for naturtyperne: Hængesæk, skovbevoksede tørvemuld og arterne: Stor kærguldsmed og stor vandsalamander.

Indsatserne for naturtyperne sker gennem rydning af opvækst på arealer under tilgroning samt vedligehold og oprensning af åbne vandflader, dvs. de små søer og vandhuller i området.

Allerød Kommune har via EU-LIFE projektet Dragonlife i perioden 2012-2014 gennemført et omfattende naturgenopretningsprojekt. Forvaltningen vurderer ud fra resultaterne af projektet, at der er opnået en god naturtilstand for alle de udpegede naturtyper, og at Statens plan for området derfor er opfyldt.

Det vigtige for kommunen er nu at bevare den opnåede gode naturtilstand i form af vedvarende, tilpasset pleje af arealerne. Dette er derfor hovedindholdet i indsatserne i den kommunale handleplanen for perioden 2016-2021.

Klima- og Miljøudvalget er på møder den 3. februar 2010, 10. januar 2012 og 13 august 2013 (heri inkluderet en ekskursion til Kattehale Mose) blevet orienteret om Dragonlife projektet og om Kattehale Mose.

Indsatsen forventes udelukkende udført af Allerød Kommune.

Naturstyrelsen, Østsjælland, gennemfører naturpleje og forvaltning på egne arealer. Naturstyrelsens indsatser indgår ikke i denne handleplan.

I handleplanens tabel 3 og 4 er de forventede forvaltningstiltag og metoder angivet. I tabel 5 er en plan for inddragelse af lodsejere, foreninger og borgere i arbejdet med handleplanen.

Udkast til handleplan skal jf. miljømålsloven offentliggøres senest den 20. oktober 2016 med en høringsfrist på minimum 8 uger. Eventuelle høringsvar indgår i det videre arbejde med den endelige handleplan, som senest skal vedtages og offentliggøres den 20. april 2017.

**Administrationens
forslag
Økonomi og
finansiering**

Forvaltningen foreslår, at udkast til Naturhandleplanen godkendes og udsendes i høring.

Handleplanen medfører ikke øgede udgifter for Allerød kommune

Den fremadrettede pleje vil blive holdt inden for allerede afsatte driftsmidler på Natur og Miljøs budget.

**Dialog/høring
Bilag**

-

Udkast til Natura 2000- handleplan omr. 137
Statslig Naturplan omr. 137

**Beslutning Klima-
og Miljøudvalget
2014-2017 den 03-
10-2016**

Udvalget godkendte Forvaltningens forslag.

Fraværende

Ingen

Signeret af:

Erik Lund
Formand

Theodore Gbouable
Næstformand

Erling Petersen
Medlem

John Jensen
Medlem

Rasmus Keis Neerbek
Medlem

Bilag: 3.1. Udkast til ejerstrategi REN.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69805/16

Udkast

20. september 2016

•

EJERSTRATEGI FOR FÆLLES FORSYNING

Allerød Kommune
Ballerup Kommune
Egedal Kommune
Fredensborg Kommune
Frederikssund Kommune
Furesø Kommune
Gentofte Kommune
Gladsaxe Kommune
Hørsholm Kommune
Lyngby-Taarbæk Kommune
Rudersdal Kommune
(samlet "Ejerkommunerne")

Visionen er at skabe en effektiv og veldreven fælles forsyning i tæt samklang med ejerkommunerne, der kan matche de forventede effektiviseringskrav for sektoren.

Fælles Forsyning (herefter FF) skal være på forkant med viden, arbejdsmetoder og teknologier og på én og samme tid have fokus på sikker og effektiv drift, og ejerkommunernes miljø-, klima- og servicemål.

Visionen er, at FF sætter nye standarder for effektiv drift, klimatilpasning og en ny effektiv rensestruktur for det samlede selskab.

På grundlag af den fælles vision er det ejerkommunernes ønsker, at FF skal drives efter nedenstående principper og værdier. Principperne og værdierne udgør det fælles fundament for FF, som skal give den strategiske retning for virksomheden.

HORTEN

Ejerstrategien udgør den overordnede politiske ramme for FF. Det fælles fundament er implementeret i og suppleret af ejeraftalen og vedtægterne for selskaberne i FF.

1. FORSYNINGSSIKKERHED

FF skal levere høj grad af forsyningssikkerhed og høj kvalitet i forsyningsydelse. Forsyningsydelse skal leveres på en miljømæssig forsvarlig måde og til konkurrencedygtige priser.

2. KLIMA OG MILJØ

Hensyn til natur og miljø skal være et vigtigt element i tilrettelæggelsen af FFs virksomhed. FF skal have kompetencer til aktivt at understøtte Ejerkommunernes miljø- og klimapolitiske målsætninger. Ved selv at være på forkant skal FF facilitere et godt samarbejde og understøtte en fælles videns- og metodeudvikling med og mellem Ejerkommunerne om at realisere og udvikle Ejerkommunernes miljø- og klimapolitiske målsætninger.

3. EFFEKTIV DRIFT

FF skal drive forsyningerne effektivt inden for de gældende prisrammer. FF skal have en langsigtet prispolitik, der sigter imod, at kunderne får en så lav samlet pris som muligt under hensyntagen til Ejerkommunernes mål for FF. Som led i den løbende optimering af selskabets drift og anlæg bør der arbejdes med at etablere en effektiv rensestruktur. FF skal ligeledes inddrage insourcing og outsourcing af opgaver som en del af effektiviseringen af selskabets drift.

FF skal udarbejde en indkøbspolitik, som omfatter arbejdsklausuler samt etiske og miljømæssige krav til FFs samarbejdspartnere.

4. EJRRELATIONEN

Ejerkommunernes mål og behov skal være vigtige pejlemærker for virksomhedens aktiviteter og prioriteringer, og FFs organisation og drift skal være åben og gennemskuelig. FF skal prioritere det gode samarbejde med Ejerkommunerne, herunder ved at sikre en organisering, som understøtter prioritering af samarbejdet med Ejerkommunerne.

FF skal være på forkant med viden og teknologier, der kan løfte virksomhedens opfyldelse af målsætninger og strategier i Ejerkommunernes sektorplaner. Som væsentligt styringselement i den sammenhæng indgås årlige investeringsaftaler mellem de respektive datterselskaber og den kommune, hvori selskabet forsyner.

Ejerkommunerne lægger vægt på, at kommunalpolitikere og borgere i de enkelte ejerkommuner har mulighed for et godt indblik i virksomhedens forretningsområder og prioriteringer. Dette kan eksempelvis ske via afholdelse af seminarer målrettet virksomhedens opgaver i relation til vand, spildevand, affaldshåndtering, klima og miljø samt samspillet med ejerkommunerne i den forbindelse.

Gennem de kommunespecifikke investeringsaftaler og sektorplanerne får de enkelte ejerkommuner og de lokale forsyninger afgørende indflydelse på FFs opgaver i relation til de enkelte ejerkommuners spildevandsplaner, vandforsyningsplaner, indsatsplaner og klimatilpasningsplaner.

5. KUNDERNE

FF skal levere effektiv service til kunderne og udvise forståelse for kundernes – såvel borgernes som virksomhedernes – behov. FF skal løbende evaluere og følge op på kundernes tilfredshed med selskabets service – fx ved at gennemføre kundetilfredshedsundersøgelser.

Før etablering af det fælles serviceselskab gennemføres endvidere en kortlægning af de væsentligste bruger-/borgerrettede service- og kvalitetsstandarder i de eksisterende selskaber, som udgangspunkt for den videre serviceudvikling.

6. KOMMUNIKATION

FF skal have en åben, ansvarlig og aktiv kommunikation til Ejerkommunerne, kunderne, myndigheder, medarbejdere og det omgivne samfund. Der skal sikres et godt samspil med kommunerne (og deres hjemmesider) om den borgerrettede kommunikation.

FF skal sikre størst mulig offentlighed, herunder ved at gøre referater fra generalforsamlinger og bestyrelsesmøder offentligt tilgængelige på hjemmesiden i det omfang det er muligt indenfor lovgivningens rammer.

7. INNOVATION OG UDVIKLING

FF skal være og skal opleves som en professionel, visionær virksomhed, fx ved, at virksomhedens processer understøttes af nye teknologier. FF skal

HORTEN

være med til at skabe udvikling i sektoren og herigennem bidrage til vækst og grøn omstilling, fx ved at understøtte nationale initiativer. Dette kan ske ved at indgå i innovative projekter og partnerskaber med uddannelsesinstitutioner, andre vandselskaber – danske som udenlandske – leverandører og erhvervsvirksomheder.

8. LEDELSE OG MEDARBEJDERE

FF skal være en attraktiv arbejdsplads med et fagligt inspirerende og udviklingsorienteret miljø. Det kræver god ledelse, som bygger på samarbejde og dialog med medarbejderne, som skal præge hele organisationen. Ledelsen skal sætte retning og have fokus på et godt arbejdsmiljø, en effektiv opgavevaretagelse, kompetenceudvikling og medarbejdertilfredshed.

9. RAMMEVILKÅR

FF skal være med til at sætte dagsordenen og søge indflydelse på udviklingen inden for alle områder, som virksomheden beskæftiger sig med gennem deltagelse i faglige fora nationalt og – i mindre omfang – internationalt.

* * *

FF rapporterer til Ejerkommunerne om, hvorledes principperne i ejerstrategien implementeres i virksomheden. De nærmere metoder til opfølgning på de enkelte punkter i ejerstrategien, herunder den nødvendige ledelsesinformation, vil blive fastlagt af den nye direktion og bestyrelse.

HORTEN

Bilag: 3.2. Udkast til ejerstrategi med bemærkninger.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69807/16

Udkast

Horten
Advokat Klavs V. Gravesen
Philip Heymans Allé 7
2900 Hellerup
Tlf. +45 3334 4000
Fax +45 3334 4001

J.nr. 170554

20. september 2016

•

**EJERSTRATEGI
FOR
FÆLLES FORSYNING**

Allerød Kommune
Ballerup Kommune
Egedal Kommune
Fredensborg Kommune
Frederikssund Kommune
Furesø Kommune
Gentofte Kommune
Gladsaxe Kommune
Hørsholm Kommune
Lyngby-Taarbæk Kommune
Rudersdal Kommune
(samlet "Ejerkommunerne")

DEN FÆLLES VISION

Visionen er at skabe en effektiv og veldreven fælles forsyning i tæt samklang med ejerkommunerne, der kan matche de forventede effektiviseringskrav for sektoren.

Fælles Forsyning (herefter FF) skal være på forkant med viden, arbejdsmetoder og teknologier og på én og samme tid have fokus på sikker og effektiv drift, og ejerkommunernes miljø-, klima- og servicemål.

Visionen er, at FF sætter nye standarder for effektiv drift, klimatilpasning og en ny effektiv rensestruktur for det samlede selskab.

På grundlag af den fælles vision er det ejerkommunernes ønsker, at FF skal drives efter nedenstående principper og værdier. Principperne og værdierne udgør det fælles fundament for FF, som skal give den strategiske retning for virksomheden.

Ejerstrategien udgør den overordnede politiske ramme for FF. Det fælles fundament er implementeret i og suppleret af ejeraftalen og vedtægterne for selskaberne i FF.

HORTEN

1. FORSYNINGSSIKKERHED

FF skal levere høj grad af forsyningsikkerhed og høj kvalitet i forsyningsydelserne. Forsyningsydelserne skal leveres på en miljømæssig forsvarlig måde og til konkurrencedygtige priser.

2. KLIMA OG MILJØ

Hensyn til natur og miljø skal være et vigtigt element i tilrettelæggelsen af FFs virksomhed. FF skal have kompetencer til aktivt at understøtte Ejerkommunernes miljø- og klimapolitiske målsætninger. Ved selv at være på forkant skal FF facilitere et godt samarbejde og understøtte en fælles viden- og metodeudvikling med og mellem Ejerkommunerne om at realisere og udvikle Ejerkommunernes miljø- og klimapolitiske målsætninger.

Kommentar [BT1]: Indføjet efter ønske fra Gladsaxe Kommune.

3. EFFEKTIV DRIFT

FF skal drive forsyningerne effektivt inden for de gældende prisrammer. FF skal have en langsigtet prispolitik, der sigter imod, at kunderne får en så lav samlet pris som muligt under hensyntagen til Ejerkommunernes mål for FF. Som led i den løbende optimering af selskabets drift og anlæg bør der arbejdes med at etablere en effektiv rensestruktur. FF skal ligeledes inddrage insourcing og outsourcing af opgaver som en del af effektiviseringen af selskabets drift.

Kommentar [BT2]: Indføjet efter ønske fra Gladsaxe Kommune.

FF skal udarbejde en indkøbspolitik, som omfatter arbejdsklausuler samt etiske og miljømæssige krav til FFs samarbejdspartnere.

Kommentar [BT3]: Indføjet efter ønske fra Gladsaxe Kommune.

4. EJRRELATIONEN

Ejerkommunernes mål og behov skal være vigtige pejlemærker for virksomhedens aktiviteter og prioriteringer, og FFs organisation og drift skal være åben og gennemskelig. FF skal prioritere det gode samarbejde med Ejerkommunerne, herunder ved at sikre en organisering, som understøtter prioritering af samarbejdet med Ejerkommunerne.

Kommentar [BT4]: Indføjet efter ønske fra Ballerup Kommune.

FF skal være på forkant med viden og teknologier, der kan løfte virksomhedens opfyldelse af målsætninger og strategier i Ejerkommunernes sektorplaner. Som væsentligt styringselement i den sammenhæng indgås årlige investeringsaftaler mellem de respektive datterselskaber og den kommune, hvori selskabet forsyner.

Ejerkommunerne lægger vægt på, at kommunalpolitikere og borgere i de enkelte ejerkommuner har mulighed for et godt indblik i virksomhedens forretningsområder og prioriteringer. Dette kan eksempelvis ske via afholdelse af seminarer målrettet virksomhedens opgaver i relation til vand, spildevand, affaldshåndtering, klima og miljø samt samspillet med ejerkommunerne i den forbindelse.

Gennem de kommunespecifikke investeringsaftaler og sektorplanerne får de enkelte ejerkommuner og de lokale forsyninger afgørende indflydelse på FFs opgaver i relation til de enkelte ejerkommuners spildevandsplaner, vandforsyningsplaner, indsatsplaner og klimatilpasningsplaner.

HORTEN

5. KUNDERNE

FF skal levere effektiv service til kunderne og udvise forståelse for kundernes – såvel borgernes som virksomhedernes – behov. FF skal løbende evaluere og følge op på kundernes tilfredshed med selskabets service – fx ved at gennemføre kundetilfredshedsundersøgelser.

Før etablering af det fælles serviceselskab gennemføres endvidere en kortlægning af de væsentligste bruger-/borgerrettede service- og kvalitetsstandarder i de eksisterende selskaber, som udgangspunkt for den videre serviceudvikling.

Kommentar [BT5]: Indføjet efter ønske fra Furesø Kommune og Egedal Kommune.

6. KOMMUNIKATION

FF skal have en åben, ansvarlig og aktiv kommunikation til Ejerkommunerne, kunderne, myndigheder, medarbejdere og det omgivne samfund. Der skal sikres et godt samspil med kommunerne (og deres hjemmesider) om den borgerrettede kommunikation.

FF skal sikre størst mulig offentlighed, herunder ved at gøre referater fra generalforsamlinger og bestyrelsesmøder offentligt tilgængelige på hjemmesiden i det omfang det er muligt indenfor lovgivningens rammer.

Kommentar [BT6]: Indføjet efter ønske fra Gladsaxe Kommune.

7. INNOVATION OG UDVIKLING

FF skal være og skal opleves som en professionel, visionær virksomhed, fx ved, at virksomhedens processer understøttes af nye teknologier. FF skal

være med til at skabe udvikling i sektoren og herigennem bidrage til vækst og grøn omstilling, fx ved at understøtte nationale initiativer. Dette kan ske ved at indgå i innovative projekter og partnerskaber med uddannelsesinstitutioner, andre vandselskaber – danske som udenlandske – leverandører og erhvervsvirksomheder.

8. LEDELSE OG MEDARBEJDERE

FF skal være en attraktiv arbejdsplads med et fagligt inspirerende og udviklingsorienteret miljø. Det kræver god ledelse, som bygger på samarbejde og dialog med medarbejderne, som skal præge hele organisationen. Ledelsen skal sætte retning og have fokus på et godt arbejdsmiljø, en effektiv opgavevaretagelse, kompetenceudvikling og medarbejdertilfredshed.

9. RAMMEVILKÅR

FF skal være med til at sætte dagsordenen og søge indflydelse på udviklingen inden for alle områder, som virksomheden beskæftiger sig med gennem deltagelse i faglige fora nationalt og – i mindre omfang – internationalt.

* * *

FF rapporterer til Ejerkommunerne om, hvorledes principperne i ejerstrategien implementeres i virksomheden. De nærmere metoder til opfølgning på de enkelte punkter i ejerstrategien, herunder den nødvendige ledelsesinformation, vil blive fastlagt af den nye direktion og bestyrelse.

HORTEN

Bilag: 3.3. Udkast til ejeraftale.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69808/16

UDKAST**EJERAFTALE**

MELLEM ALLERØD KOMMUNE
BALLERUP KOMMUNE
EGEDAL KOMMUNE
FREDENSBORG KOMMUNE
FREDERIKSSUND KOMMUNE
FURESØ KOMMUNE
GENTOFTE KOMMUNE
GLADSAXE KOMMUNE
HØRSBØLME KOMMUNE
LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE OG
RUDERSDAL KOMMUNE

INDHOLDSFORTEGNELSE:

1.	BAGGRUND OG FORMÅL.....	4
2.	AFTALENS FORRANG	4
3.	HOLDINGSSELSKABETS EJERFORHOLD	5
4.	GENERALFORSAMLING	6
5.	BESTYRELSERNE I FÆLLES FORSYNING-KONCERNEN	9
6.	NYE AKTIONÆRER.....	11
7.	EJERNES DISPOSITIONSRET.....	12
8.	INVESTERINGER OG SERVICENIVEAU	12
9.	OPHØR OG UDTRÆDEN AF FÆLLES FORSYNING-KONCERNEN	12
10.	IKRAFTTRÆDEN, OPHØR OG ÆNDRING AF AFTALEN	14
11.	TVISTER.....	14
12.	MEDDELELSER.....	14
13.	UNDERSKRIFTER	15

BILAG

- Bilag 1 Koncerndiagram for Fælles Forsyning-koncernen
- Bilag 2 Vedtægter for Fælles Holding A/S
- Bilag 3 Vedtægter for Fælles Service A/S
- Bilag 4 Forretningsorden for bestyrelsen i Fælles Holding A/S
- Bilag 5 Generalforsamlingsbeslutninger i Mølleåværket A/S, som kræver kvalificeret flertal
- Bilag 6 Generalforsamlingsbeslutninger i Måløv Rens A/S, som kræver kvalificeret flertal
- Bilag 7 Generalforsamlingsbeslutninger i BIOFOS Holding A/S, som kræver kvalificeret flertal
- Bilag 8 Bestyrelsesbeslutninger i Mølleåværket A/S, som kræver kvalificeret flertal
- Bilag 9 Bestyrelsesbeslutninger i Måløv Rens A/S, som kræver kvalificeret flertal
- Bilag 10 Skabelon for Investeringsaftale

EJERAFTALE

1. BAGGRUND OG FORMÅL

- 1.1 Denne ejeraftale ("Aftalen") er indgået den [DATO] i forbindelse med etableringen af en fælles forsyningskoncern, som er en fusion af 11 kommuners forsyningselskaber ("Fælles Forsyning-koncernen" eller "Fælles Forsyning"). Fusionen indebærer, at de 11 kommuner bliver ejere af et nyt fælles holdingselskab ("Holdingselskabet").
- 1.2 Fælles Forsynings formål er at drive forsyningsaktiviteter i Ejerkommunernes geografiske områder særligt inden for vandforsyning, spildevandshåndtering og affaldshåndtering.
- 1.3 De 11 kommuner, der ved Aftalens indgåelse er ejere i Holdingselskabet, betegnes "Ejer"/"Ejere"/"Ejerkommuner". Definitionen "Ejer"/"Ejere"/"Ejerkommuner" skal endvidere omfatte yderligere nye kommuner, der efter indgåelse af Aftalen måtte tiltræde denne som part og som aktionær i koncernen.
- 1.4 Fælles Forsyning-koncernen vil ud over Holdingselskabet bestå af et fælles serviceselskab ("Serviceselskabet") samt et antal datterselskaber ("Datterselskaber/Datterselskaberne"), som varetager vandforsyning, spildevandshåndtering og affaldshåndtering i Ejerkommunernes geografiske områder. Derudover vil organisationen bestå af en række datterselskaber, som varetager rensning af spildevand for flere af Datterselskaberne ("Renseselskaber"/"Renseselskaberne"). Koncerndiagram for den fremtidige fælles organisation fremgår af **bilag 1**.
- 1.5 Ejerkommunernes vision er at skabe et effektivt og veldrevet forsyningsvirksomhed i tæt samklang med Ejerkommunerne, der kan matche de forventede effektiviseringskrav for sektoren. Fælles Forsyning-koncernen skal være på forkant med viden, arbejdsmetoder og teknologier og på én og samme tid have fokus på sikker og effektiv drift og Ejerkommunernes miljø-, klima- og servicemål. Visionen er, at Fælles Forsyning sætter nye standarder for effektiv drift, klimatilpasning og en ny effektiv rensestruktur for Fælles Forsyning-koncernen.

2. AFTALENS FORRANG

- 2.1 Aftalen udgør den overordnede regulering af Ejernes udøvelse af deres ejerskab af Fælles Forsyning.
- 2.2 Aftalen har mellem Ejerkommunerne forrang for vedtægterne for selskaberne i Fælles Forsyning-koncernen, forretningsordener og eventuelle samarbejdsaftaler mellem selskaberne i Fælles Forsyning-koncernen og de enkelte Ejerkommuner. Vedtægter for Holdingselskabet er vedlagt Aftalen som **bilag 2**, vedtægter for Serviceselskabet er vedlagt som **bilag 3**, og udkast til forret-

ningsorden for bestyrelsen i Holdingselskabet er vedlagt som **bilag 4**.

- 2.3 Ejerkommunerne udøver loyalt deres rettigheder og forpligtelser i overensstemmelse med de nærmere bestemmelser i, hensyn bag og principper for Aftalen.
- 2.4 Ejerkommunerne er forpligtede til loyalt at varetage hinandens interesser, således at Fælles Forsyning-koncernen under iagttagelse af armslængdeprincippet samlet set varetager Ejerkommunernes fælles interesser.
- 2.5 Ejerkommunerne er enige om, at beslutninger i Fælles Forsyning-koncernen skal træffes med fornøden hensyntagen til den enkelte Ejers særlige interesser i Ejerens lokale Datterselskaber ("Lokale Datterselskaber"). Tilsvarende gælder for Ejernes særlige interesser i Renseselskaberne.
- 2.6 Principperne, som er nævnt pkt. 2.5, skal gælde både for generalforsamlingsbeslutninger og bestyrelsesbeslutninger i samtlige selskaber i Fælles Forsyning-koncernen, jf. pkt. 4.1.6, 4.2.5 og 5.3.5.
- 2.7 Ejerkommunerne gør deres repræsentanter i selskabsorganerne, herunder i bestyrelserne i Fælles Forsyning-koncernen, bekendt med Aftalen. Bestyrelsesmedlemmerne i Fælles Holding A/S bekræfter, at de er bekendt med Aftalen ved deres underskrift på Aftalen i forbindelse med deres indtræden i bestyrelsen. Ejerkommunerne er forpligtede til at foranledige, at deres repræsentanter så vidt muligt træffer beslutninger, der sikrer, at bestemmelserne i, hensynene bag og principperne for Aftalen overholdes fra selskaberne i Fælles Forsyning-koncernens side.

3. HOLDINGSSELSKABETS EJERFORHOLD

- 3.1 Ejerkommunerne ejer ved stiftelsen af Holdingselskabet tilsammen 100 % af Holdingselskabets kapital, som udgør nominelt [... kr.] fordelt på aktier á [... kr.] eller multipla heraf.
- 3.2 Holdingselskabets kapital og ejerandele er ved indgåelse af Aftalen fordelt på følgende måde:
- 3.3 [Det foreslås, at ejerandelene fastsættes på baggrund af følgende tre parametre, hvor Ejerkommunernes direkte eller indirekte ejerandele i Renseselskaberne indgår:]

Ejerkommune:	Egenkapital (vægtning 50 %):	Antal indbyggere pr. 1/1-2016 (vægtning 25 %):	Debiteret vandmængde (til slutkunder) (vægtning 25 %):	Ejerfordeling

Allerød Kommune	X	X	X	
Ballerup Kommune	X	X	X	
Egedal Kommune	X	X	X	
Fredensborg Kommune	X	X	X	
Frederikssund Kommune	X	X	X	
Furesø Kommune	X	X	X	
Gentofte Kommune	X	X	X	
Gladsaxe Kommune	X	X	X	
Hørsholm Kommune	X	X	X	
Lyngby- Taarbæk Kommune	X	X	X	
Rudersdal Kommune	X	X	X	

4. GENERALFORSAMLING

4.1 Generalforsamling i Holdingselskab

- 4.1.1 Generalforsamlingen afholdes ved fysisk fremmøde ved en repræsentant for hver Ejer, medmindre flertallet af Ejerne er enige om at gennemføre general-

forsamlingen som skrivebordsgeneralforsamling uden Ejernes fysiske fremmøde.

4.1.2 Medmindre andet følger af selskabsloven, træffes beslutninger på generalforsamlingen i Holdingselskabet med simpelt stemmeflertal, jf. dog pkt. 4.1.3-4.1.5.

4.1.3 Spørgsmål om forhold af principiel eller væsentlig økonomisk betydning for hele Fælles Forsyning-koncernen skal forelægges generalforsamlingen i Holdingselskabet, der træffer beslutning med tiltrædelse af mindst 2/3 af kapitalen samt minimum syv Ejere. Dette gælder eksempelvis:

- Valg af formand til bestyrelsen,
- Udvidelse af ejerkredsen i et eller flere af Datterselskaberne,
- Ændring af Holdingselskabets vedtægter, og
- Opløsning af Holdingselskabet.

4.1.4 Følgende beslutninger skal forelægges generalforsamlingen i Holdingselskabet, der træffer beslutning med tiltrædelse af mindst 3/4 af kapitalen samt minimum ni Ejere:

- Udvidelse af forsyningsarterne i Fælles Forsyning-koncernen, og
- Optagelse (direkte eller indirekte) af andre kommuner som medejere af Holdingselskabet eller Serviceselskabet.

4.1.5 Følgende beslutninger skal forelægges generalforsamlingen i Holdingselskabet, der træffer beslutning med tiltrædelse af samtlige Ejere:

- Beslutninger som kan påvirke Ejerkommunernes lånerammer, eller som kan medføre modregning i Ejerkommunernes bloktilskud, jf. dog pkt. 9.2,
- Beslutning om udlodning af udbytte,
- Samlet salg af Fælles Forsyning-koncernen, jf. pkt. 7.2,
- Overdragelse af Holdingselskabets aktier (helt eller delvist) eller kapitalforhøjelse med udstedelse af aktier til andre end Holdingselskabet i Serviceselskabet, Datterselskaberne eller andre datterselskaber, som Holdingselskabet måtte stifte eller overtage,
- Salg af hele eller væsentlige dele af virksomheden i Serviceselskabet, Dat-

terselskaberne eller andre datterselskaber, som Holdingselskabet måtte stifte eller overtage (aktivoverdragelse).

4.1.6 Ejerne har pligt til at stemme for beslutninger, som en Ejer ønsker at gennemføre i Ejerens Lokale Datterselskab, herunder fastsættelse af serviceniveau og takster, jf. pkt. 8, medmindre det vil være i strid med Datterselskabets interesser, eller de pågældende beslutninger indebærer væsentlige forpligtelser for øvrige Datterselskaber eller indebærer væsentlige negative økonomiske konsekvenser for den samlede Fælles Forsyning-koncern.

4.1.7 En Ejer kan til enhver tid indkalde til ekstraordinær generalforsamling.

4.2 **Generalforsamling i Renseselskaberne**

4.2.1 På generalforsamlingen i Mølleåværket A/S kan Holdingselskabet alene stemme for beslutningerne, som fremgår af **bilag 5**, hvis Holdingselskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune, Lyngby-Taarbæk Kommune og Rudersdal Kommune, stemmer for beslutningen i Holdingselskabets bestyrelse.

4.2.2 På generalforsamlingen i Måløv Rens A/S kan Holdingselskabet alene stemme for beslutningerne, som fremgår af **bilag 6**, hvis Holdingselskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Ballerup Kommune, Furesø Kommune og Egedal Kommune, stemmer for beslutningen i Holdingselskabets bestyrelse.

4.2.3 På generalforsamlingen i BIOFOS Holding A/S kan Holdingselskabet alene stemme for beslutningerne, som fremgår af **bilag 7**, hvis Holdingselskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Ballerup Kommune, Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune og Lyngby-Taarbæk Kommune, stemmer for beslutningen i Holdingselskabets bestyrelse.

4.2.4 Efter etablering af Midt-Øst Rens A/S kan Holdingselskabet på generalforsamlingen i Midt-Øst Rens A/S alene stemme for beslutninger af væsentlig betydning for Midt-Øst Rens A/S eller de Ejerkommuner, som har særlige interesser i dette selskab, hvis Holdingselskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet de pågældende Ejerkommuner stemmer for beslutningen i Holdingselskabets bestyrelser. En specifikation af disse beslutninger kan vedtages i en allonge til Ejerftalen, som tiltrædes af samtlige Ejere.

4.2.5 På generalforsamlingerne i Renseselskaberne har Holdingselskabet pligt til at stemme for beslutninger, som de Ejere, der har særlige interesser i det enkelte Renseselskab, ønsker at gennemføre i Renseselskabet, herunder fastsættelse af serviceniveau og takster, jf. pkt. 8. Dette gælder dog ikke, hvis de pågældende beslutninger indebærer væsentlige forpligtelser for øvrige Datterselskaber eller indebærer væsentlige negative økonomiske konsekvenser for Holdingselskabet eller den samlede Fælles Forsyning-koncern.

5. BESTYRELSERNE I FÆLLES FORSYNING-KONCERNEN

5.1 Bestyrelsessammensætning i Holdingselskabet, Serviceselskabet og Datterselskaberne

- 5.1.1 Bestyrelsen for Holdingselskabet, Serviceselskabet og Datterselskaberne er en tillempet enhedsbestyrelse, hvor de samme bestyrelsesmedlemmer sidder i Holdingselskabet, Serviceselskabet og Datterselskaberne, jf. dog 5.1.3. Bestyrelsen udgøres af et antal generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer, der svarer til antallet af Ejere samt en person, der ikke har tilknytning til Ejerne. Sidstnævnte vælges som formand for bestyrelsen.
- 5.1.2 Hver Ejer indstiller én person og én personlig suppleant for den pågældende til valg til bestyrelsen i Holdingselskabet. Ejerne er på generalforsamlingen forpligtede til at stemme for de indstillede kandidater (herunder suppleanterne).
- 5.1.3 En Ejer kan dog bestemme, at de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer i Ejers Lokale Datterselskab udgøres af formanden for Holdingselskabet og Serviceselskabet og/eller det bestyrelsesmedlem, som Ejeren har indstillet til bestyrelsen i Holdingselskabet, jf. pkt. 5.1.2, samt et antal bestyrelsesmedlemmer indstillet af Ejeren. Ejerne evaluerer denne bestemmelse forud for kommunalvalget 2021.
- 5.1.4 Medarbejderne i Serviceselskabet har ret til at vælge et antal medarbejderrepræsentanter til bestyrelsen i Holdingselskabet og Serviceselskabet svarende til op til halvdelen af de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer.
- 5.1.5 Forbrugerne i vand- og spildevandsselskaberne har ret til at vælge to medlemmer til vand- og spildevandsselskabernes bestyrelser. Valg af forbrugervalgte bestyrelsesmedlemmer gennemføres som udgangspunkt som et fælles valg for alle vand- og spildevandsselskaber i Fælles Forsyning-koncernen. Serviceselskabet forventes at arbejde for at sikre bred information om fælles forbrugervalg for at opnå størst mulig deltagelse.
- 5.1.6 Bestyrelsesformanden vælges af generalforsamlingen.
- 5.1.7 Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter vælges for en 4-årig periode, som følger den kommunale valgperiode. Første valgperiode udløber dog ved den første generalforsamling i 2018. Valg af de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer og disses personlige suppleanter finder herefter sted på den første generalforsamling hvert 4. år. Genvalg kan finde sted.
- 5.1.8 I Holdingselskabet og Serviceselskabet modtager Bestyrelsens formand vederlag. Menige bestyrelsesmedlemmer i Holdingselskabet og Serviceselskabet modtager ikke vederlag. De respektive Ejerkommuner bestemmer, om bestyrelsesmedlemmerne i De Lokale Datterselskaber og Renseselskaberne skal modtage honorar.

5.2 Bestyrelsessammensætningen i Renseselskaberne

- 5.2.1 Bestyrelsen i Mølleåværket A/S udgøres af syv generalforsamlingsvalgte medlemmer, jf. vedtægterne for Mølleåværket A/S. Lyngby-Taarbæk Kommune indstiller tre medlemmer, herunder formanden. Gladsaxe Kommune indstiller to medlemmer. Gentofte Kommune og Rudersdal Kommune indstiller hver ét medlem. Gentofte, Gladsaxe og Rudersdal kommuner indstiller i fællesskab næstformanden.
- 5.2.2 Bestyrelsen i Måløv Rens A/S udgøres af fem generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer, jf. ejeraftalen vedrørende Måløv Rens A/S. Ballerup Kommune indstiller to medlemmer. Egedal Kommune, Furesø Kommune og Herlev Kommune indstiller hver ét medlem. Bestyrelsen konstituerer sig selv med formand og næstformand. Formanden skal vælges mellem de af Ballerup Kommune indstillede medlemmer. Næstformanden vælges blandt de af de øvrige kommuner indstillede medlemmer.
- 5.2.3 Bestyrelsen i BIOFOS Holding A/S udgøres af et antal generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer svarende til antallet af direkte eller indirekte Ejerkommuner i selskabet. Ballerup Kommune, Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune og Lyngby-Taarbæk Kommune indstiller hver ét bestyrelsesmedlem til BIOFOS Holding A/S' bestyrelse, jf. ejeraftalen for BIOFOS-koncernen.
- 5.2.4 Valg til bestyrelsen i Midt-Øst Rens A/S skal ske efter indstilling fra Ejerkommunerne, som har særlig interesse i dette selskab og i overensstemmelse med disse Ejerkommuners aftale herom.

5.3 Generelle bestemmelser om bestyrelserne i Fælles Forsyning-koncernen

- 5.3.1 Bestyrelsesmedlemmer vælges for en 4-årig periode, som følger den kommunale valgperiode. Første valgperiode udløber dog ved den første generalforsamling i 2018, og valg finder herefter sted på den første generalforsamling hvert 4. år. Genvalg kan finde sted.
- 5.3.2 Holdingselskabet er forpligtet til at indstille og stemme på de bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Ejere, som efter Aftalen har ret til at indstille bestyrelsesmedlemmer til Datterselskaberne eller Renseselskaberne.
- 5.3.3 I bestyrelserne træffes beslutninger ved simpelt stemmeflertal, jf. dog pkt. 5.4 om visse beslutninger i Renseselskaberne.
- 5.3.4 Ejere er enige om, at beslutninger i bestyrelserne i Fælles Forsyning-koncernen skal træffes med fornøden hensyntagen til den enkelte Ejers særlige interesser i Ejerens lokale Datterselskab, jf. pkt. 2.5 og 2.6.
- 5.3.5 Bestyrelsesmedlemmer har pligt til at stemme for beslutninger, som en Ejers repræsentant ønsker at gennemføre i Ejerens lokale Datterselskab, herunder fastsættelse af serviceniveau og takster, jf. pkt. 8, medmindre det vil være i strid med Datterselskabets interesser, eller de pågældende beslutninger inde-

bærer væsentlige forpligtelser for øvrige Datterselskaber eller indebærer væsentlige negative økonomiske konsekvenser for den samlede Fælles Forsyning-koncern. Tilsvarende gælder for Ejerne, som har særlige interesser i de enkelte Renseselskaber.

- 5.3.6 Hvis et bestyrelsesmedlem indstillet af en af de øvrige Ejere ikke stemmer for beslutningen under henvisning til de i punkt 5.3.5 anførte grunde, er bestyrelsesmedlemmerne forpligtede til at søge at afklare uenighed herom ved dialog. Hvis de af Ejerne indstillede bestyrelsesmedlemmer ikke kan opnå enighed om beslutningerne i Datterselskaberne, afklares uenigheder efter pkt. 11.

5.4 **Beslutninger i Renseselskaberne**

- 5.4.1 Beslutninger i bestyrelsen i Mølleåværket A/S, som er anført i **bilag 8**, kan alene træffes, hvis fem af bestyrelsens syv medlemmer stemmer for beslutningen.
- 5.4.2 Beslutninger i bestyrelsen i Måløv Rens A/S, som er anført i **bilag 9**, kan alene træffes, hvis bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af mindst tre af de fire indstillingsberettigede Ejerkommuner (Ballerup, Furesø, Egedal og Herlev kommuner) stemmer for beslutningen.
- 5.4.3 Beslutninger i bestyrelsen i Midt-Øst Rens A/S, som er underlagt særlige vedtagelseskrav i selskabets vedtægter, kan alene vedtages med respekt af vedtægternes bestemmelser.

6. **NYE AKTIONÆRER**

- 6.1 Kun kommuner kan indtræde som nye aktionærer i Holdingselskabet ved tegning af aktier, og kun hvis det er godkendt af generalforsamlingen i Holdingselskabet i henhold til pkt. 4.1.4 ("Nye Ejere"/"en Ny Ejer").
- 6.2 Nye Ejere er forpligtede til at tiltræde Aftalen, og Ejerne er forpligtede til at gøre enhver aktieovergang eller aktietegning, hvorved en Ny Ejer indtræder som ejer af Holdingselskabet, betinget af, at den Nye Ejer tiltræder Aftalen.
- 6.3 Tegningskursen og ejerandelen for Nye Ejere fastsættes efter samme ejerfordelingsmodel, som anvendtes ved stiftelsen af Holdingselskabet.
- 6.4 En Ny Ejers mulighed for at indtræde i Fælles Forsyning-koncernen er betinget af, at den Nye Ejers forsyningsselskaber arbejder inden for samme formål som Fælles Forsyning-koncernens Datterselskaber.
- 6.5 Der kan ikke indtræde Nye Ejere i Fælles Forsyning-koncernen før 1. januar 2020.

7. EJERNES DISPOSITIONSRET

7.1 Salgsforbud

7.1.1 Ejerne kan ikke overdrage/sælge deres aktier i Holdingselskabet. Ejerne er dog berettigede til at disponere over deres aktier i selskabet, såfremt lovmæssige/regulatoriske forhold måtte nødvendiggøre dette. Endvidere er en Ejer berettiget til at overdrage sine aktier til et selskab, som er ejet af den pågældende Ejer, eller af Ejeren sammen med en eller flere andre Ejere.

7.2 Samlet salg

7.2.1 Hvis Ejerne i enighed beslutter at sælge samtlige aktier i Fælles Forsyning-koncernen, skal provenuet fordeles forholdsmæssigt mellem Ejerkommunerne på grundlag af en opdateret opgørelse af de parametre og beregningsprincipper, som ligger til grund for fastsættelse af Ejerkommunernes ejerandele, jf. pkt. 3.2.

7.2.2 Hvis overdragelsesdagen ikke er den 31. december, sker opgørelse efter pkt. 7.2.1 pr. 31. december det foregående år.

8. INVESTERINGER OG SERVICENIVEAU

8.1 Takster, serviceniveau og investeringsniveau fastsættes i de enkelte Datterselskaber og godkendes af den stedlige Ejerkommune, som er myndighed for Ejerkommunens Lokale Datterselskaber.

8.2 Datterselskabet er ansvarlig for at udarbejde budget, investeringsplan og finansieringsplan.

8.3 Hver Ejer indgår en investeringsaftale med Ejers Lokale Datterselskaber, som fastsætter rammer og forpligtelser i forhold til serviceniveau, investering og takster ("Investeringsaftalen"). Skabelon for Investeringsaftalen udgør **Bilag 10** til Aftalen.

8.4 Holdingselskabet og Serviceselskabet skal respektere Investeringsaftalerne.

9. OPHØR OG UDTRÆDEN AF FÆLLES FORSYNING-KONCERNEN

9.1 Ophør af samarbejdet

9.1.1 Ved enighed mellem Ejerne kan Aftalen bringes til ophør, jf. pkt. 10.4.

9.1.2 Ved ophør af samarbejdet og opløsning af Fælles Forsyning-koncernen skal Ejerne i videst muligt omfang stilles som før Aftalens indgåelse, således af den enkelte Ejer modtager aktierne i Ejers Lokale Datterselskaber. Serviceselskabets aktiver, passiver og medarbejdere fordeles så vidt muligt, så fordelingen svarer til den oprindelige fordeling af Ejernes indskud, medmindre dette

er åbenbart urimeligt. Ejerandelene i Renseselskaberne føres tilbage til de oprindelige Ejerkommuner så fordelingen svarer til den oprindelige fordeling af Ejernes indskud.

9.2 **Enkeltvis udtræden af Fælles Forsyning-koncernen**

- 9.2.1 Ejere kan enkeltvis udtræde af Fælles Forsyning-koncernen (en "Udtrædende Ejer") ved skriftlig begæring herom til de øvrige Ejere ("Begæringen"). Udtræden kan tidligst ske med virkning fra 31.december 2021, medmindre Parterne aftaler andet, jf. dog pkt. 9.3 om Ejernes affaldsselskaber, som indskydes i Fælles Forsyning-koncernen. Udtræden kan ske uden varsel. Se dog pkt. 9.2.3-9.2.9 om udtrædelsesprocessen.
- 9.2.2 En Ejers udtræden af Fælles Forsyning-koncernen forudsættes gennemført ved en grenspaltning af Holdingselskabet med et nystiftet aktieselskab (det "Udtrædende Holdingselskab"). Den Udtrædende Ejer modtager samtlige aktier i det Udtrædende Holdingselskab, og de øvrige Ejere bevarer aktierne i Holdingselskabet i en ejerfordeling svarende til principperne i pkt. 3.2.
- 9.2.3 Såfremt Begæringen afgives inden for 9 måneder efter afslutningen af et regnskabsår, gennemføres spaltningen med regnskabsmæssig virkning fra 1. januar i det pågældende år. Spaltningen gennemføres på baggrund af den godkendte årsrapport for det seneste regnskabsår.
- 9.2.4 Såfremt Begæringen afgives senere end 9 måneder efter afslutningen af et regnskabsår, gennemføres spaltningen med regnskabsmæssig virkning 1. januar det efterfølgende år. Spaltningen gennemføres i så fald på baggrund af den godkendte årsrapport for det igangværende regnskabsår, hvor Begæringen er afgivet.
- 9.2.5 Det Udtrædende Holdingselskab (der ejes af den Udtrædende Ejer) skal i forbindelse med spaltningen have tildelt den samlede aktiekapital i de Datterselskaber, herunder evt. ejerandele i Renseselskaberne, der ved Aftalens indgåelse (eller efterfølgende) er indskudt af den Udtrædende Ejer. Øvrige aktiver og passiver i Fælles Forsyning-koncernen fordeles ved spaltningen pro rata i forhold til ejerforholdet pr. spaltningens regnskabsmæssige virkningstidspunkt, jf. dog pkt. 9.2.8. Spaltningen gennemføres om muligt skattefrit.
- 9.2.6 Holdingselskabets bestyrelse foranlediger de fornødne spaltningsskemaer og udarbejder de fornødne spaltningsskemaer, og fremmer spaltningen inden for selskabslovens frister. Ejerne er ligeledes forpligtede til at fremme spaltningen inden for selskabslovens frister, herunder at stemme for spaltningen.
- 9.2.7 Ejerne skal snarest muligt efter gennemførelsen af en spaltning, som anført ovenfor, tilpasse Aftalen, jf. pkt. 10.2, og Holdingselskabets vedtægter til de nye omstændigheder.
- 9.2.8 Såfremt en Ejer vælger at udtræde, vil Serviceselskabet bestå uændret. I forbindelse med en Ejers udtræden af Fælles Forsyning-koncernen vil Servicesel-

skabet således ikke blive spaltet, og den Udtrædende Ejer vil ikke medtage sin aktieandel. Den Udtrædende Ejer skal dog betale de direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med udtræden.

- 9.2.9 Omkostninger ved spaltningen til advokater, revisorer og andre rådgivere for Holdingselskabet aktiveres og faktureres til det Udtrædende Holdingselskab, der ultimativt ejes af den Udtrædende Ejer.

9.3 **Særligt om affaldsselskaber**

- 9.3.1 En Ejer, der har indskudt et affaldsselskab (indsamlingsordning mv.) i Fælles Forsyning, kan efter anmodning herom og med et rimeligt varsel hjemtage selskabet.

10. **IKRAFTTRÆDEN, OPHØR OG ÆNDRING AF AFTALEN**

- 10.1 Aftalen træder i kraft, når samtlige Ejere har tiltrådt Aftalen, og konkurrencemyndighedernes godkendelse af etableringen af Fælles Forsyning-koncernen foreligger.
- 10.2 Aftalen kan alene ændres ved enighed mellem Ejerkommuner, og ændringer skal ske skriftligt ved tillæg, der underskrives af repræsentanter for samtlige Ejerkommuner.
- 10.3 Ejerkommunerne evaluerer Aftalen, herunder bestyrelsens sammensætning, senest i efteråret 2021, forud for kommunalvalget 2021.
- 10.4 Ved enighed mellem Ejerne kan Aftalen bringes til ophør. En Ejer er part i Aftalen, så længe Ejeren ejer aktier i selskaberne i Fælles Forsyning-koncernen.

11. **TVISTER**

- 11.1 Enhver tvist, som måtte opstå i forbindelse med Ejerkommunernes ejerskab af Fælles Forsyning-koncernen, herunder tvister vedrørende Aftalens eksistens eller gyldighed, skal søges bilagt ved forhandling mellem Ejerne repræsenteret ved Borgmesteren. Hvis det ikke er muligt at opnå en mindelig løsning ved forhandling, skal Ejerne anmode en uvildig tredjemand om at forestå mediation mellem Ejerne.
- 11.2 Hvis mediationen afsluttes, uden at tvisten er bilagt, skal tvisten afgøres ved domstolene.

12. **MEDDELELSER**

- 12.1 Alle meddelelser mellem Ejerkommunerne vedrørende forhold, der udspringer af Aftalen, sendes – medmindre en Ejerkommune har givet de øvrige Ejerkommuner skriftlig meddelelse om andet, hvilken i så fald vedlægges denne Aftale som et tillæg – til nedenstående mail-adresser og personer:

Til Allerød Kommune:
Att. Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Ballerup Kommune:
Att. Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Egedal Kommune:
Att. Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Fredensborg Kommune:
Att. Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Frederikssund Kommune:
Att. Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Furesø Kommune:
Att. Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Gentofte Kommune:
Att.: Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Gladsaxe Kommune:
Att.: Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Hørsholm Kommune:
Att. Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Lyngby-Taarbæk Kommune:
Att.: Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

Til Rudersdal Kommune:
Att. Borgmesteren
[MAIL-ADRESSE]

13.   UNDERSKRIFTER

- 13.1   Aftalen er underskrevet i 11 kopier, hvoraf hver Ejer har fået et eksemplar, der hver for sig er at opfatte som den originale Aftale.

Den:
Sted:

Den:
Sted:

For:

For:

Navn:
Titel:

Navn:
Titel:

Den:
Sted:

Den:
Sted:

For:

For:

Navn:
Titel:

Navn:
Titel:

Den:
Sted:

Den:
Sted:

For:

For:

Navn:
Titel:

Navn:
Titel:

Den:
Sted:

Den:
Sted:

For:

For:

Navn:
Titel:

Navn:
Titel:

Den:
Sted:

Den:
Sted:

For:

For:

Navn:
Titel:

Navn:
Titel:

Den:
Sted:

For:

Navn:
Titel:

Bilag: 3.4. Ejeraftale bilag 5 - generalforsamlingsbeslutninger Mølleåværket.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69809/16

UDKAST af 11. august 2016

GENERALFORSAMLINGSBESLUTNINGER – MØLLEÅVÆRKET A/S

På generalforsamlingen i Mølleåværket A/S kan Holdingselskabet alene stemme for følgende beslutninger, hvis Holdingselskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune, Lyngby-Taarbæk Kommune og Rudersdal Kommune, stemmer for beslutningen i Holdingselskabets bestyrelse:

- a) Ændring af vedtægterne, herunder optagelse af nye aktionærer, og vilkårene herfor;
- b) Erhvervelse, afhændelse eller pantsætning af fast ejendom tilhørende selskabet;
- c) Beslutning om optagelse af lån og garantiforpligtelser og beslutning om yderligere kapitalindskud;
- d) Væsentlig udvidelse af eksisterende anlæg eller etablering af nye anlæg;
- e) Beslutning om fusion eller om spaltning eller likvidation af selskabet;
- f) Beslutning om principper for fordeling samt beslutning om ændring i fordelingen af driftsudgifter; og
- g) Beslutning om vilkår i forbindelse med ~~en aktionærs~~ tilslutning af yderligere oplande.

Bilag: 3.5. Ejeraftale bilag 6 - generalforsamlingsbeslutninger Måløv Rens.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69810/16

UDKAST af 11. august 2016

GENERALFORSAMLINGSBESLUTNINGER – MÅLØV RENS A/S

På generalforsamlingen i Måløv Rens A/S kan Holdingselskabet alene stemme for følgende beslutninger, hvis Holdingselskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Ballerup Kommune, Furesø Kommune og Egedal Kommune, stemmer for beslutningen i Holdingselskabets bestyrelse:

- a) Forslag om ændring af vedtægter for Måløv Rens A/S;
- b) Beslutning om fusion, spaltning, omdannelse eller likvidation;
- c) Forslag om eller godkendelse af udbytteudlodninger;
- d) Forslag om ændring af selskabets formål eller idé og strategi;
- e) Væsentlige udvidelser eller indskrænkninger i selskabets aktiviteter i øvrigt;
- f) Investering i andre selskaber eller virksomheder, herunder etablering af datterselskaber;
- g) Salg af hele eller dele af selskabets virksomhed, herunder salg af aktier i Selskabets datterselskaber eller i øvrigt optagelse af medejere heri;
- h) Køb og salg af fast ejendom samt indgåelse, opsigelse eller ophævelse af lejemål vedrørende fast ejendom;
- ~~i) Selskabets optagelse af lån med undtagelse af sædvanlige leverandørkreditter;~~
- ~~j) Udlån af selskabets midler, ud over sædvanlig kreditgivning i forbindelse med ordinær drift;~~
- ~~k) Pantsætning af selskabets aktiver og afgivelse af garanti- og kautionserklæringer, dog undtaget erklæringer afgivet som led i selskabets ordinære drift;~~
- l) Meddelelse af samtykke til enhver form for overgang af en Ejers aktier i selskabet. Samtykke skal dog meddeles, såfremt aktieovergangen sker under iagttagelse af bestemmelserne i denne overenskomst;

- m) Indgåelse af aftaler mellem selskabet og en Ejer;
- ~~n) Ansættelse og afskedigelse af selskabets registrerede direktører, bortset fra tilfælde af væsentlig misligholdelse, og fastsættelse af disses ansættelsesvilkår;~~
- ~~o) Forslag til valg af Selskabets revisor, medmindre der foreslås genvalg af den siddende revisor; og~~
- ~~p) Ændring af selskabets regnskabsprincipper.~~

Bilag: 3.6. Ejeraftale bilag 7 - generalforsamlingsbeslutninger BIOFOS.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69811/16

UDKAST af 11. august 2016

GENERALFORSAMLINGSBESLUTNINGER – BIOFOS HOLDING A/S

På generalforsamlingen i BIOFOS Holding A/S kan Holdingselskabet alene stemme for følgende beslutninger, hvis Holdingselskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Ballerup Kommune, Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune og Lyngby-Taarbæk Kommune, stemmer for beslutningen i Holdingselskabets bestyrelse:

- Optagelse (direkte eller indirekte) af andre kommuner som medejere af BIOFOS Holding A/S
- Udvidelse af ejerkredsen i et eller flere af BIOFOS Holding A/S' datterselskaber
- Ændring af BIOFOS Holding A/S' vedtægter
- Udlodning af udbytte
- Opløsning af BIOFOS Holding A/S
- Fusion af BIOFOS Lynettefællesskabet A/S og BIOFOS Spildevandscenter Avedøre A/S
- Beslutninger der kan medføre modregning i Kommunernes bloktilskud, eller som kan påvirke Kommunernes lånerammer
- Overdragelse af BIOFOS Holding A/S' aktier (helt eller delvist) i BIOFOS A/S, BIOFOS Lynettefællesskabet A/S og BIOFOS Spildevandscenter Avedøre A/S eller andre datterselskaber, som BIOFOS Holding A/S måtte stifte eller overtage
- Salg af hele eller væsentlige dele af virksomheden i BIOFOS A/S, BIOFOS Lynettefællesskabet A/S og BIOFOS Spildevandscenter Avedøre A/S eller andre datterselskaber, som BIOFOS Holding A/S måtte stifte eller overtage (aktivoverdragelse).

Bilag: 3.7. Ejeraftale bilag 8 - bestyrelsesbeslutninger Mølleåv=e6rket.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69812/16

BESTYRELSESBESLUTNINGER MØLLEÅVÆRKET

Bestyrelsens beslutning om følgende forhold kræver ifølge vedtægternes pkt. 4.8, at mindst 5 af bestyrelsens 7 medlemmer stemmer for:

- a) Etablering af samarbejde med private eller offentlige selskaber/virksomheder;
- b) Udvidelse af selskabets aktiviteter;
- c) Forslag om vedtægtsændringer til endelig godkendelse af selskabets generalforsamling;
- d) Forslag om erhvervelse, afhændelse eller pantsætning af fast ejendom tilhørende selskabet til endelig godkendelse af selskabets generalforsamling;
- e) Forslag om optagelse af lån og garanti forpligtelser og beslutning om yderligere kapitalindskud til endelig godkendelse af selskabets generalforsamling;
- f) Forslag om udvidelse af eksisterende anlæg eller etablering af nye anlæg til endelig godkendelse af selskabets generalforsamling;
- g) Forslag om fusion eller spaltning eller likvidation af selskabet til endelig godkendelse af selskabets generalforsamling;
- h) Forslag om principper for fordeling af driftsudgifter samt forslag om ændring i fordelingen af driftudgifter;
- i) Forslag om vilkår i forbindelse med ~~en aktionærs~~ tilslutning af yderligere oplande;
- j) Forslag om udbetaling af udbytte; og
- k) Forslag om selskabets budgetter, herunder indstilling af takster til endelig godkendelse i ejerkommunerne.

Bilag: 3.8. Ejeraftale bilag 9 - bestyrelsesbeslutninger Måløv Rens.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69813/16

BESTYRELSESBESLUTNINGER MÅLØV RENS A/S

I ejerftale mellem Ballerup, Egedal, Furesø og Herlev kommuner er det fastsat, at følgende særligt vidtrækkende beslutninger alene kan træffes med tiltrædelse af bestyrelsesmedlemmer fra mindst tre (3) Ejere, uanset hovedreglen om simpelt flertal:

- a) Forslag om ændring af Selskabets vedtægter;
- b) Beslutning om fusion, spaltning, omdannelse eller likvidation;
- c) Forslag om eller godkendelse af udbytteudlodninger;
- d) Forslag om ændring af Selskabets formål eller idé og strategi;
- e) Væsentlige udvidelser eller indskrænkninger i Selskabets aktiviteter i øvrigt;
- f) Investering i andre selskaber eller virksomheder, herunder etablering af datterselskaber;
- g) Salg af hele eller dele af Selskabets virksomhed, herunder salg af aktier i Selskabets datterselskaber eller i øvrigt optagelse af medejere heri;
- h) Køb og salg af fast ejendom samt indgåelse, opsigelse eller ophævelse af lejemål vedrørende fast ejendom;
- ~~i) Selskabets optagelse af lån med undtagelse af sædvanlige leverandør kreditter;~~
- ~~j) Udlån af Selskabets midler, ud over sædvanlig kreditgivning i forbindelse med ordinær drift;~~
- ~~k) Pantsætning af Selskabets aktiver og afgivelse af garanti og kautionserklæringer, dog undtaget erklæringer afgivet som led i Selskabets ordinære drift;~~
- l) Meddelelse af samtykke til enhver form for overgang af en Ejers aktier i Selskabet. Samtykke skal dog meddeles, såfremt aktieovergangen sker under iagttagelse af bestemmelserne i denne overenskomst; og
- m) Indgåelse af aftaler mellem Selskabet og en Ejer.
- ~~n) Ansættelse og afskedigelse af Selskabets registrerede direktører, bort set fra tilfælde af væsentlig misligholdelse, og fastsættelse af disses ansættelsesvilkår;~~
- ~~o) Forslag til valg af Selskabets revisor, medmindre der foreslås genvalg af den siddende revisor; og~~
- ~~p) Ændring af Selskabets regnskabsprincipper.~~

Bilag: 3.9. Udkast vedtægter.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69814/16

- **VEDTÆGTER**

[FÆLLES] HOLDING A/S

CVR-NR. **[ ]**

1. NAVN

1.1 Selskabets navn er **[Fælles]** Holding A/S ("Selskabet").

1.2 Selskabets binavne er

- **[**evt. navne på eksisterende holdingselskaber**]** Holding A/S, og
- **[**evt. engelsk navn**]** Holding A/S.

[NB: pris på 1.000 kr. for hvert binavn ud over de første 5]

2. FORMÅL

2.1 Selskabets formål er gennem datterselskaber at drive forsyningsvirksomhed inden for vandforsyning, spildevandshåndtering og affaldshåndtering samt at varetage dermed beslægtede opgaver, herunder levering af administrations- og driftsydelser til forsyningsvirksomheder.

2.2 Selskabet skal sikre, at datterselskaberne driver forsyningsvirksomhed af høj sundheds- og miljømæssig kvalitet, der tager hensyn til forsyningsikkerhed og naturen og drives på en effektiv måde, der er gennemsigtig for forbrugerne, og samtidig understøtter innovativ udvikling.

3. SELSKABETS KAPITAL

3.1 Selskabets aktiekapital udgør kr. **[ ]**.000.000 fordelt på aktier à kr. 1.000 eller multipla heraf.

4. SELSKABETS AKTIER

- 4.1 Selskabets aktier skal lyde på navn og skal noteres i Selskabets ejerbog. Der udstedes ikke ejerbeviser.
- 4.2 Aktierne er ikke omsætningspapirer.
- 4.3 En aktionærs aktier i Selskabet kan alene overdrages til et af aktionæren direkte eller indirekte, helt eller delvist ejet kommunalt selskab.
- 4.4 Aktierne kan ikke pantsættes, på anden måde behæftes, herunder anvises som genstand for udlæg, og der kan ikke ske særskilt overdragelse af økonomiske rettigheder og/eller forvaltningsmæssige beføjelser.
- 4.5 Hvert aktiebeløb på kr. 1.000 giver én stemme.

5. ELEKTRONISK KOMMUNIKATION

- 5.1 Alle meddelelser og dokumenter, som i henhold til selskabsloven eller disse vedtægter skal udveksles mellem Selskabet og aktionærerne, kan overgives elektronisk, herunder ved elektronisk dokumentudveksling og elektronisk post.
- 5.2 Beskrivelse af, hvordan elektroniske medier anvendes, tekniske specifikationer samt elektroniske systemer i forbindelse med den elektroniske kommunikation skal fremgå af Selskabets hjemmeside.

6. INDKALDELSE OG AFHOLDELSE AF GENERALFORSAMLING

- 6.1 Generalforsamlingen har den højeste myndighed i alle Selskabets anliggender inden for de i lovgivningen og disse vedtægter fastsatte grænser.
- 6.2 Selskabets generalforsamling skal afholdes inden for en af de til enhver tid værende aktionærs kommunegrænser. Den ordinære generalforsamling skal afholdes hvert år i så god tid, at den reviderede og godkendte årsrapport kan indsendes til Erhvervsstyrelsen, så den er modtaget i styrelsen inden 5 måneder efter regnskabsårets udløb.
- 6.3 Ekstraordinære generalforsamlinger skal afholdes, når bestyrelsen eller revisor finder det hensigtsmæssigt. Ekstraordinære generalforsamlinger til behandling af et bestemt angivet emne skal endvidere indkaldes senest 2 uger efter, at det skriftligt er forlangt af én aktionær.
- 6.4 Generalforsamlinger indkaldes af bestyrelsen med mindst 2 ugers og højst 4 ugers varsel ved almindeligt brev eller e-mail til hver enkelt aktionær.
- 6.5 Forslag fra aktionærerne til behandling på en generalforsamling må skriftligt være indgivet til bestyrelsen i så god tid, at emnet kan optages på dagsordenen. Forslag modtaget senest 6 uger før generalforsamlingens afholdelse skal altid optages på dagsordenen.

7. DAGSORDEN FOR GENERALFORSAMLINGEN

7.1 Senest 2 uger før afholdelse af generalforsamlingen sendes dagsordenen og de fuldstændige forslag, der skal behandles på generalforsamlingen, og for den ordinære generalforsamlings vedkommende tillige revideret årsrapport, til aktionærerne.

7.2 Dagsordenen for den ordinære generalforsamling skal omfatte:

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning
3. Godkendelse af årsrapport
4. Beslutning om anvendelse af overskud eller dækning af tab i henhold til den godkendte årsrapport
5. Valg af revisor
6. Eventuelt

8. GENERALFORSAMLINGENS AFVIKLING OG KOMPETENCE

8.1 Generalforsamlingen vælger en dirigent, der leder forhandlingerne og afgør alle spørgsmål om sagernes behandling og stemmeafgivning.

8.2 Beslutninger på generalforsamlingen i Selskabet træffes ved simpelt stemmeflertal, medmindre disse vedtægter eller selskabsloven foreskriver andet.

8.3 Spørgsmål om forhold af principiel eller væsentlig økonomisk betydning for Selskabet og dets datterselskaber skal forelægges generalforsamlingen, der træffer beslutning med tiltrædelse af mindst 2/3 af den samlede kapital samt af mindst 7 aktionærer. Dette gælder eksempelvis:

- Valg af formand til bestyrelsen
- Udvidelse af ejerkredsen i et eller flere af Selskabets datterselskaber, på nær [Fælles Service] A/S
- Ændring af Selskabets vedtægter
- Opløsning af Selskabet

8.4 Følgende beslutninger skal forelægges generalforsamlingen i Holdingselskabet, der træffer beslutning med tiltrædelse af mindst 3/4 af den samlede kapital samt af mindst 9 aktionærer:

- Udvidelse af forsyningsarterne i Selskabets koncern
- Optagelse af en eller flere nye kommuner som medejer(e) (direkte eller indirekte) af Selskabet eller [Fælles Service] A/S

8.5 Følgende beslutninger kræver, at 100 % af aktiekapitalen (samtlige ejer-

kommuner) tiltræder beslutningen:

- Beslutninger som kan påvirke de ultimative aktionærers (kommuner-nes) lånerammer, eller som kan medføre modregning i de ultimative aktionærers bloktilskud,
- Beslutning om udlodning af udbytte,
- Samlet salg af Selskabets koncern,
- Overdragelse af Selskabets aktier (helt eller delvist) eller kapitalforhøjelse i [Fælles Service] A/S eller Selskabets til enhver tid værende datterselskaber med udstedelse af aktier til andre end Selskabet, og
- Salg af hele eller væsentlige dele af virksomheden i [Fælles Service] A/S eller Selskabets til enhver tid værende datterselskaber (aktivoverdragelse).

8.6 Referater af generalforsamlinger indføres i en protokol, der underskrives af dirigenten. Alle beslutninger indføres i forhandlingsprotokollen.

9. BESTYRELSEN

9.1 Bestyrelsen udgøres af 12 generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer. De kommuner, der er de ultimative aktionærer i Selskabet, har ret til hver at indstille ét bestyrelsesmedlem og én personlig suppleant til det indstillede bestyrelsesmedlem.

9.2 Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter vælges for en 4-årig periode, som følger den kommunale valgperiode. Første valgperiode udløber dog ved den første generalforsamling i 2018. Valg af de generalforsamlingsvalgte medlemmer og disses personlige suppleanter finder herefter sted på den første generalforsamling hvert 4. år. Genvalg kan finde sted.

9.3 Bestyrelsens formand vælges af generalforsamlingen. Selskabets direktører må ikke vælges som formand.

9.4 Bestyrelsen er forpligtet til at sikre, at de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer i Holding A/S er gennemgående i bestyrelsen for Fælles Service A/S og i de lokale datterselskaber. En ejer/aktionær dog kan dog kræve, at bestyrelsen i ejerens lokale datterselskab skal have en anden sammensætning. Bestyrelserne i Renseselskaberne kan ligeledes have en anden bestyrelsessammensætning.

9.5 Bestyrelsesmøder indkaldes skriftligt, almindeligvis med mindst 8 dages varsel.

9.6 Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når over halvdelen af samtlige bestyrelsesmedlemmer er til stede.

9.7 De i bestyrelsen behandlede emner afgøres ved simpelt stemmeflertal. Formandens stemme er udslagsgivende ved stemmelighed.

- 9.8 Desuagtet pkt. 9.7 kan Selskabet på generalforsamlingen i
- i) Mølleåværket A/S alene stemme for beslutningerne, som fremgår af bilag [...], hvis Selskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune, Lyngby-Taarbæk Kommune og Rudersdal Kommune, forinden har stemt for beslutningen i Selskabets bestyrelse.
  - ii) Måløv Rens A/S alene stemme for beslutningerne, som fremgår af bilag [...], hvis Selskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Ballerup Kommune, Furesø Kommune og Egedal Kommune, forinden har stemt for beslutningen i Selskabets bestyrelse,
  - iii) BIOFOS Holding A/S alene stemme for beslutningerne, som fremgår af bilag [...], hvis Selskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Ballerup Kommune, Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune og Lyngby-Taarbæk Kommune, forinden har stemt for beslutningen i Selskabets bestyrelse, og
  - iv) Midt-Øst Rens A/S alene stemme for beslutninger af væsentlig betydning for Midt-Øst Rens A/S, hvis Selskabets bestyrelsesmedlemmer, som er indstillet af Allerød Kommune, Fredensborg Kommune, Hørsholm Kommune og Rudersdal Kommune, forinden har stemt for beslutningen i Selskabets bestyrelse.
- 9.9 Referat af bestyrelsesmøderne indføres i en protokol, der underskrives af samtlige bestyrelsesmedlemmer.
- 9.10 Bestyrelsen træffer ved en forretningsorden nærmere bestemmelse om udførelsen af sit hverv
- 10. DIREKTION**
- 10.1 Bestyrelsen ansætter en direktion bestående af en eller flere direktører, jf. dog pkt. 9.3.
- 11. TEGNINGSREGEL**
- 11.1 Selskabet tegnes af den samlede bestyrelse, af bestyrelsesformanden i forening med den administrerende direktør eller af 2 bestyrelsesmedlemmer i forening med den administrerende direktør.
- 12. REVISION**
- 12.1 Selskabets årsrapporter revideres af en statsautoriseret eller registreret revisor, der vælges hvert år på den ordinære generalforsamling. Genvalg kan finde sted.
- 13. REGNSKABSÅR**
- 13.1 Selskabets regnskabsår er kalenderåret. Selskabets første regnskabsår løber fra [stiftelsen] til 31. december 2017.

---00000---

● Side 6

Således vedtaget ved Selskabets stiftelse den [1. januar 2017].

Bilag: 3.10. Notat om investeringsaftaler.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69815/16

• NOTAT OM INVESTERINGSÅFTALER

1. Ejerkommunerne i Fælles Forsyning ønsker at indgå investeringsaftale med den enkelte kommunes lokale datterselskab(er). Der er tale om en aftale, som indgås mellem de to parter og som skal skabe enighed og fælles forståelse for det kommende års investeringer, serviceniveau og det forventede takstniveau.
2. Det er hensigten, at investeringsaftalen for den enkelte kommune skal forelægges til politisk godkendelse fx i et teknik- og miljøudvalg og/eller kommunalbestyrelsen. Efter de gældende regler varetager vand- og spildevandsselskabernes bestyrelse den formelle takstfastsættelse, som efterfølgende skal legalitetsgodkendes af kommunen.
3. Målet med investeringsaftalen er at fastlægge den overordnede ramme for parternes fælles, overordnede målsætning for indsatsen på vand- og spildevandsområdet. På affaldsområdet godkender kommunen affaldsordningerne og taksterne som en del af kommunens myndighedsopgaver.

Investeringsaftalen er et supplement til spildevandsplanen, vandforsyningsplanen, indsatsplanen og klimatilpasningsplanen. Investeringsaftalen er et aftaledokument, som gensidigt forpligtiger parterne til at realisere de mål, som følger af sektorplanerne, samt øvrige prioriterede mål og indsatser. Investeringsaftalen skal tage højde for selskabernes indtægtsrammer og totaløkonomiske benchmarking.

4. Selskabet er ansvarlig for at udarbejde budget, investeringsplan og finansieringsplan. Investeringsaftalen vil ikke være en detaljeret driftsplan, idet det overlades til selskabet at implementere de overordnede mål og indsatser. Forarbejderne til den nye vandsektorlov og ændringen af reglerne om indholdet af spildevandsplanen og vandforsyningsplanen præciserer adskillelsen af myndighed og drift. Det vil ikke være i overensstemmelse med lovens forudsætninger, hvis investeringsaftalen bindende regulerer driftsforhold i detaljer. Investeringsaftalen forventes dog at indeholde et oplæg til økonomi på de indsatser, som parterne aftaler skal indgå i investeringsaftalen.

Eksempler på opgaver, som kan indgå i aftalen som det lokale datterselskabs plan for realisering af parternes målsætninger:

- På drikkevandsområdet:
  - Plan for vedligeholdelse af ledningsnettet
  - Plan for reduktion af tab i ledningsnettet
  - Systematisk lækagesøgning
  - Opnåelse og opretholdelse af certificering

- På spildevandsområdet:
  - Strategi for separering af vejvand
  - Initiativer til håndtering af ekstremregn
  - Modeller for lokal afledning af regnvand
  - Plan for vedligeholdelse og renovering af spildevandssystemet med angivelse af tidsforløb
  - Plan for udbygning og vedligeholdelse af lokale renseanlæg
  - Plan for udbygning af kloakering i forbindelse med byudvikling
  - Indsatser for overløb af hensyn til vandmiljøet
  - Konkrete prioriterede projekter.

HORTEN

5. Det er tanken, at investeringsaftalen forhandles hvert år med kommunen. Selskabet udarbejder årligt en investeringsplan med en 4-12 årig budgetperiode for selskabets område, som danner grundlag for kommunens og selskabets aftale om konkrete mål og resultatkrav. Der kan aftales en jævnlig opfølgning mellem kommunen og selskabet, fx hvert kvartal, hvor selskabet redegør for status for realiseringen af investeringsplanens prioriteringer. Ved væsentlig fravigelse eller behov for omprioritering og justering kan det aftales, at selskabet tager kontakt til kommunen, så der kan findes en løsning.

6. Der er udarbejdet koncept for investeringsaftalen med eksempler på, hvorledes den kan anvendes.

Bilag: 3.11. Udkast til skabelon for investeringsaftale - ejeraftale bilag 10.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69816/16

- **SKABELON FOR INVESTERINGSAFTALE**

HORTEN

PARTERNES FÆLLES INDSATS PÅ [VAND/SPILDEVANDS]OMRÅDET

MELLEM [NAVN] KOMMUNE
("Kommunen")

OG

[DATTERSELSKAB]
("Selskabet")

Hvis der er flere Datterselskaber, som forsyner samme kommune, kan investeringsaftalen udarbejdes fælles for disse. I så fald skal parter og tekst konsekvensrettes.

I det følgende også benævnt "Part" eller "Parter".

INDHOLDSFORTEGNELSE

● Side 2

1.	BAGGRUND OG FORMÅL.....	4
2.	RAMMEBETINGELSER.....	4
3.	MÅL.....	5
4.	OPFØLGNING OG VARIGHED	5
5.	UNDERSKRIFTER.....	6

HORTEN

BILAG

● Side 3

- Bilag 1 Mål og resultatkrav for [ÅR]
- Bilag 2 Investeringsoversigt for [ÅR]

HORTEN

1. BAGGRUND OG FORMÅL

- 1.1 Formålet med investeringsaftalen ("Aftalen") er, at Kommunen og Selskabet årligt sætter fælles overordnede mål for indsatsen på [VAND/SPILDEVANDS]området.
- 1.2 Aftalen præsenterer de overordnede servicemål og indsatsområder, som Selskabet har særlig fokus på i [ÅR].
- 1.3 Aftalen skal bidrage til at synliggøre Parternes fælles forventninger til Selskabets opgaveløsning og udviklingsretning for opgaveløsningen. Derudover skal Aftalen give Kommunen et indtryk af Selskabets forventede takster i [ÅR]. Aftalen er en konkretisering af ejerstrategien for [Fælles Forsyning] og de mål, der er opstillet i Kommunens sektorplaner inden for Selskabets forsyningsområde.
- 1.4 *[Aftalen er opbygget som en fælles aftale for [DATTERSKABERNE, SOM FORSYNER KOMMUNEN].]*

Alene relevant, hvis Datterselskaberne i Kommunen indgår fælles investeringsaftale med Kommunen. Ellers slettes bestemmelsen.

2. RAMMEBETINGELSER

Driften og udviklingen af [VAND/SPILDEVANDS]aktiviteterne i Kommunen er overordnet styret af [VAND/SPILDEVANDS]planen. Planen er udarbejdet i samarbejde med Selskabet og er godkendt af Kommunen.

2.1 Ejerstrategi for [Fælles Forsyning]

Ejerkommunernes fælles ejerstrategi for [Fælles Forsyning] formulerer følgende overordnede principper og værdier for driften og udviklingen af [Fælles Forsyning]:

- 1) [Fælles Forsyning] skal levere høj grad af forsyningsikkerhed og høj kvalitet i forsyningsydelse.
- 2) [Fælles Forsyning] skal have kompetencer til aktivt at understøtte Ejerkommunernes miljø- og klimapolitiske målsætninger.
- 3) [Fælles Forsyning] skal efterleve målsætninger og strategier i Ejerkommunernes sektorplaner.
- 4) [Fælles Forsyning] skal drive forsyningerne effektivt inden for de gældende prisrammer.
- 5) Ejerkommunernes mål og behov skal være vigtige pejlemærker for virksomhedens aktiviteter og prioriteringer.

- 6) [Fælles Forsyning] skal levere effektiv service til kunderne og udvise forståelse for kundernes – såvel borgernes som virksomhedernes – behov.
- 7) [Fælles Forsyning] skal have en åben, ansvarlig og aktiv kommunikation til Ejerkommunerne, kunderne, myndigheder, medarbejdere og det omgivne samfund.
- 8) [Fælles Forsyning] skal være og skal opleves som en professionel, visionær virksomhed, fx ved, at virksomhedens processer understøttes af nye teknologier.
- 9) [Fælles Forsyning] skal være en attraktiv arbejdsplads med et fagligt inspirerende og udviklingsorienteret miljø.
- 10) [Fælles Forsyning] skal være med til at sætte dagsordenen og søge indflydelse på udviklingen inden for alle områder, som virksomheden beskæftiger sig med.

HORTEN

Selskabet udarbejder årligt en investeringsplan med en 4-12 årig budgetperiode for Selskabets område, som danner grundlag for Parternes aftale om konkrete mål og resultatkrav, jf. pkt. 3.1.

2.2 Fokusområder

Udarbejdes i samarbejde mellem Kommune og Selskab. Beskriver særlige aktiviteter eller forhold, som Parterne skal have fokus på i år, fx

- *Koordinering og dialog om anlægsopgaver for at lette belastningen af borgere og virksomheder*
- *Kommunikation om omlægning, udbygning eller omprioritering af anlæg*
- *Ændring og udbygning af forsyningsstruktur*

3. MÅL

- 3.1 Med udgangspunkt i de mål og krav, der er formuleret i Kommunens sektorplaner, ejerstrategien m.m., har Parterne i **Bilag 1** opstillet en række konkrete mål og resultatkrav for 2016.

Bilag 1 indeholder en række ”Målsætninger”, som kan være både etårige eller flerårige.

For hver målsætning er der opstillet en eller flere ”Handlinger”, som er de konkrete aktiviteter, som Selskabet planlægger at gennemføre inden for det kommende år. For hver ”Handling” er der opstillet konkrete resultatkrav. Selskabet fastsætter selv, hvorledes de enkelte resultater nås.

- 3.2 I **Bilag 2** er der medtaget en investeringsoversigt for 2016.

4. OPFØLGNING OG VARIGHED

- 4.1 Direktionen i Selskabet følger op på gennemførelse af Aftalen og fremlægger status for bestyrelsen kvartalvis.

- 4.2 Gennemførelse af Aftalen sker på grundlag af en konstruktiv dialog mellem Selskabet og Kommunen. Parternes daglige ledelse følger løbende op på gennemførelse af aftalen, fx. 2 gange årligt. Parterne kan indgå nærmere aftale om formen for opfølgningen.

Modellen for dialog om aftalens opfyldelse og opfølgning herpå aftales individuel mellem den enkelte Ejer og Ejerenes Lokale Datterselskab(er). Dette kan fx være aftale om faste samarbejds møder mellem Selskabet og Kommunen på teknisk niveau.

- 4.3 Selskabets bestyrelse og Kommunens [X udvalg/Kommunalbestyrelsen] sikrer en løbende dialog om væsentlige spørgsmål i Aftalen, fx spørgsmål om udskydelse/fremskyndelse af konkrete mål og projekter, afvigelser, behov for omprioritering eller andre ændringer af investeringsaftalen.
- 4.4 Aftalen evalueres på Parternes årlige statusmøde og afløses af en ny investeringsaftale, som indgås i forlængelse af Parternes statusmøde. Aftalen bortfalder, når en ny investeringsaftale er indgået.

HORTEN

5. UNDERSKRIFTER

- 5.1 Aftalen er underskrevet i to kopier, hvoraf hver Part har fået et eksemplar, der hver for sig er at opfatte som den originale Aftale.
- 5.2 Aftalen er godkendt af [X udvalg/Kommunalbestyrelsen] den [DATO] og godkendt af Selskabets bestyrelsen den [DATO].

Den:
Sted:

Den:
Sted:

For [NAVN] Kommune:

For [Datterselskab]:

_____
Navn:
Titel:

_____
Navn:
Titel:

Bilag: 3.12. Skabelon IA Bilag 1V Mål og resultatkrav.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69817/16

Bilag 1: Mål og resultatkrav – investeringsaftale mellem [NAVN] Kommune og [NAVN Vand]

Mål og resultatkrav for [ÅR]			
	Målsætninger	Handling	Resultatkrav
1	Ledningsnettet for drikkevand skal være velholdt.	Alle ikke-tidssvarende ledninger skal udskiftes inden 2040.	Renovering af X km vandledninger (svarende til ledningsdimension på 90 mm) inden årets udgang. Projekter for Y km. Ledning for næste år planlagt.
2	Leveret drikkevand skal overholde kravene i lovgivningen og være i høj kvalitet.	Der arbejdes aktivt med drikkevandssikkerhed. Og der opretholdes en certificering efter ISO 22.000.	Der udarbejdes et årligt statusnotat med resultaterne af den løbende kontrol af vandkvaliteten, som forelægges bestyrelsen i april det følgende år.
3	Helhedsorienterede aktiviteter i forhold til kampagner, monitorering og undersøgelse af grundvand	Parterne deltager i samarbejds møder og mulige aktiviteter med Region Hovedstaden samt nabokommuner og deres forsyninger	Deltage i møder og kampagner om mulige fælles aktiviteter. Status på aktiviteterne opgøres i forbindelse med statusmøde.
4	Reducerer tab i ledningsnettet for drikkevand således at tabet kan holdes under X %.	Måltrettet og systematisk lækagesøgning efter ikke-synlige brud.	Gennemfører systematisk lækagesøgning mindst 1 gang i hele forsyningsområdet.
			Der gennemføres "nulpunktsmålinger" i udvalgte sektioner, hvis der er behov.
			Anvendelsen af logger evalueres i 3. kvartal
			Der vil blive gennemført en analyse af potentiale ved fjernaflæsning af forbruget drikkevand hos den enkelt kunde. Der vil evt. blive gennemført et pilotforsøg.

Bilag: 3.13. Skabelon IA Bilag 1S Mål og resultatkrav.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69818/16

Bilag 1: Mål og resultatkrav – investeringsaftale mellem [NAVN] Kommune og [NAVN Spildevand]

Mål og resultatkrav for [ÅR]			
	Målsætninger	Handling	Resultatkrav
1	Udbygge spildevandssystemet	Etablering af opmagasineringskapacitet [område]	Skitseprojekteringen er gennemført og detailprojektering er igangsat. 90 % af arbejdet er gennemført inden årets udgang.
		I forbindelse med omlægning af ledninger i letbanetracé skal kapacitet vurderes ift. gældende serviceniveau	Der gennemføres detailprojektering og ledningsomlægningen opstartes.
2	Separere vejvand	Der udføres separering af vejvand i et pilotområde	Detailprojektering er gennemført. 50% af anlægsarbejdet er gennemført inden årets udgang.
		Konkretiseringsprojekt for separering af [XX] opland udarbejdes.	Idefasen er sat i gang.
		Der udarbejdes myndighedsprojekt for etablering af ny vejafvandingskanal i [OMRÅDE]	Myndighedsprojektet udarbejdes. Myndighedsbehandling forventes udført inden årets udgang.
		Klimaprojekt i [område]	Anlægsarbejdet er startet op i første halvår.
3	Håndtere ekstremregn	Forundersøgelser for skybrudsprojekt i [OMRÅDE]	Forundersøgelser bestående bl.a. af fastlæggelse af vandmængder og traceer er i gang inden årets udgang.
		Der udarbejdes VVM- og skitseprojekt for [PROJEKT] for [OMRÅDE]	Skitseprojekt udarbejdet inden årets udgangs. Udbudsmateriale under udarbejdelse.
		Kvalitetssikring af masterplan for [OMRÅDE].	VVM redegørelsen er udarbejdet og myndighedsprojektet er igangsat.
4	Håndtere regnvand lokalt	Regnvand fra private matrikler tilbageholdes på egen grund.	I løbet af året skal mindst [ANTAL] boligenheder have afkoblet deres regnvand fra det offentlige afløbssystem.
		Gennemføre måleprogram for vandkvalitet i vejvand. (2)	Der gennemføres målinger på Ved Renden.
		Undersøgelse af muligheder for at afkoble regnvand i forbindelse med gennemførelse af andre projekter	Der gennemføres målinger. Evaluering udarbejdet inden årets udgang.

		(vejprojekter, reovering m.v.). Desuden undersøges muligheden for håndtering af borgernes vand i vej-løsningerne	
		Der tilbageholdelse af regnvand i [OMRÅDE]	20 % af husstandene for projektområdet har helt eller delvist afkoblet regnvandet eller indgået aftale herom inden årets udgang.
		Der gennemføres TV-inspektion inden for et delområde der udvælges med henblik på kommende vejvandsseparering	TV-inspektionen er udført inden udgangen af 3. kvartal. Evaluering og oplæg til projekt/alternativt delområde.
5	Optimere driften	De ledninger som via TV-inspektionen har vist sig renoveringsmodne renoveres inden for årets økonomiske ramme.	Ledningerne er renoveret inden årets udgang.
6	Renovere spildevandssystemet	Udarbejdelse af overordnet vedligeholdelsesplan for Selskabets anlæg	Plan udarbejdes i første halvår. Første renoveringsprojekter gennemført inden årets udgang.

Bilag: 3.14. Skabelon IA Bilag 2S Investeringsoversigt.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69819/16

INVESTERINGSOVERSIGT

HORTEN

[FÆLLES FORSYNING] SPILDEVAND [NAVN] A/S

Investering i 1.000 kr.

	Budget
Puljeprojekter	
Afsluttende arbejder, tidligere anlægsprojekter	xxx
Renovering ledninger	xxx
Renovering bygværker	xxx
Projekter	
Separering z-by	xxx
Klimasikring – mose-kvarteret	xxx
Medfinansieringsprojekt – Stadionkvarteret	xxx
Udskiftning - forsinkelsesbassiner	xxx
Infrastruktur	
IT	xxx
Samarbejde eksterne forsyninger	xxx
<i>I alt</i>	XXX

Bilag: 3.15. Udkast til tidsplan for fase 2.pdf

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69820/16

TIDSPLAN FOR FASE 2 | FÆLLES FORSYNING

POLITISK BEHANDLING
I KOMMUNERNE

Okt. – nov. 2016:
- Godkendelse af ejerstrategi, ejer-aftale, vedtægter, styringskoncept og effektiviseringsmål.
- Endelig beslutning om deltagelse.
- Udpegning af bestyrelses-medlem.

Nov. – dec. 2017:
- Nyudpegning til holdingbestyrelse samt evt. "lokal" bestyrelse.

- Godkendelse af investeringsaftaler.
- Takstgodkendelse.

ADMINISTRATIV
FORBEREDELSE

Nov. 2016 – feb. 2017:
Ansættelsesforløb for ny direktør.
Projektgrupperne arbejder (fase 2).
Den administrative styregruppe mødes fortsat.

Mar. – dec. 2017:
Forberedelse af sammenlægning af serviceselskaber, forberede ny organisation, udarbejdelse af detaljeret tidsplan.
Tilrettelæggelse og implementering af fælles organisation, arbejdssteder mv.
Forberedelse af investeringsaftaler.

MILEPÆLE

01.01.2017:
Stiftelse af Fælles Holding A/S.

01.03.2017:
Ny direktør tiltræder.

01.05.2017:
Forslag til ny organisation.

01.07.2017:
Forventet etablering af Fælles Service A/S.

Frem til 31. dec. 2017:
De eksisterende bestyrelser arbejder.

BESTYRELSE

10. nov. – 31. dec. 2016:
Midlertidig bestyrelse i Fælles Holding A/S varetager bl.a. følgende opgaver:
- Nedsættelse af ansættelsesudvalg.
- Udpegning af eksternt formand.
- Drøftelse af proces for navn, logo og domicil.
- Kommunikationsplan.

1. Januar 2017 og frem:
Bestyrelse for Fælles Holding A/S varetager bl.a. følgende opgaver:
- Formel udpegning af formand.
- Ansættelse af ny direktør.
-
-

**Bilag: 3.16. Kommunikation - nyt fælles forsyningselskab - Oktober-pakken
- version af 20. september 2016.pdf**

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69821/16

Fælles budskaber i forbindelse med stiftelse af fælles forsyningsselskab

- Der er i 2015 gennemført en række analyser af mulighederne ved øget samarbejde primært på vand- og spildevandsområdet mellem en række kommuner.
- På baggrund af dette arbejde har Allerød, Ballerup, Egedal, Fredensborg, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Hørsholm, Lyngby-Taarbæk og Rudersdal Kommuner nu taget initiativ til at arbejde sammen om etablering af et nyt fælles forsyningsselskab. Den 11. april 2016 indtrådte Frederikssund i samarbejdet. I praksis betyder det, at de otte nuværende forsyningsselskaber, som kommunerne ejer, bliver til en samlet koncern.
- De enkelte kommuners kommunalbestyrelser drøftede i maj/juni 2016 et udkast til ejerstrategi samt hovedprincipperne for selskabsdannelsen. Den politiske behandling i kommunerne har efterfølgende dannet grundlag for udarbejdelse af vedtægter og ejeraftale mv.
- Endelig beslutning om deltagelse i stiftelsen af selskabet træffes i de enkelte kommuner til oktober 2016, hvor kommunerne skal godkende ejerstrategi, ejeraftale, vedtægter mv. for det nye fælles forsyningsselskab.
- Målet er at danne et nyt fælles forsyningsselskab, der vil kunne matche fremtidige effektiviseringskrav, som det må forventes, forsyningsselskaberne vil blive pålagt som følge af lovkrav. De opnåede effektiviseringsgevinster skal give mulighed for at begrænse stigningen i takster og gebyrer og foretage investeringer på klimaområdet, fornyelse og reovering af ledninger og tekniske anlæg mv.
- Der fastsættes et mål for sammenlægnings-/synergigevinsterne på 20 % af de påvirkelige driftsudgifter. Eventuelle yderligere effektiviseringsmål fastlægges efterfølgende af det nye selskabs ledelse/bestyrelse.
- Det nye selskabs ledelse/bestyrelse vil løbende følge op på implementering af synergigevinsterne og efter 2 år foretage en samlet vurdering.
- Det er endvidere målet at opnå en øget robusthed og styrkelse af de faglige kompetencer, således at det nye selskab kan være på forkant med viden, arbejdsmetoder og teknologier, der kan matche de kommende års udfordringer på bl.a. klima- og miljøområdet.
- Ved dannelsen af det nye selskab prioriterer vi en åben og inddragende proces for alle parter. Alle ansatte vil gennem princippet om virksomhedsoverdragelse blive overført til det nye fælles forsyningsselskab i løbet af 2017.
- Det er hensigten at ansætte en ny direktør for det fælles forsyningsselskab så hurtigt som muligt efter den formelle beslutning om stiftelsen, så direktøren kan sikre en effektiv forberedelse af den nye organisation, it-systemer, domicil mv. Det nye fælles

forsyningsselskab vil formelt blive stiftet pr. 1. jan. 2017, men hele 2017 vil være et overgangså, hvor den praktiske sammenlægning af de otte selskaber gennemføres.

- Det er afgørende for alle kommuner, at alle berørte ledere og medarbejdere føler sig velinformede og rettidigt involverede. Derfor er der udarbejdet en fælles kommunikationsstrategi, og der er oprettet en hjemmeside "www.forsyningsselskab.net", hvor alle godkendte dokumenter og relevante oplysninger lægges åbent ud. Det er muligt at abonnere på nyheder på hjemmesiden, hvorved alle, der har interesse for sagen, kan holde sig orienteret.
- Arbejdet forløber planmæssigt.

Bilag: 4.2. Statens Naturplan - omr. 139

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69976/16

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2016-2021

Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov
Natura 2000-område nr. 139, Habitatområde H123,
Fuglebeskyttelsesområde F109

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2016-2021
Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov
Natura 2000-område nr. 139
Habitatområde H123,
Fuglebeskyttelsesområde F109

Emneord:

Habitatdirektivet, fuglebeskyttelsesdirektivet,
Miljømålsloven, Natura 2000-plan.

Udgiver:

Miljø- og Fødevareministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljø- og Fødevareministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2016

ISBN nr.

978-87-7091-834-3

Dato:

April 2016

Forsidefoto:

Moseområdet Vaserne med Olsens Sø.

Fotograf: Mogens Holmen.

Resume:

Natura 2000-plan for Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov (nr. 139). Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden for områdets udpegede arter og naturtyper og bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus. Områdets udpegede naturtyper og arter beskrives. Der er foretaget tilstandsvurdering af levesteder og naturtyper, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne.....	6
1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus	7
2. Områdebeskrivelse.....	8
2.1 Områdets udpegningsgrundlag.....	9
2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur	10
2.2.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand.....	10
2.2.2 Sønaturtypers tilstand	11
2.2.3 Arts levesteders tilstand.....	12
2.2.4 Ynglefugles levesteders tilstand	13
3. Målsætninger	14
3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området	14
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter	15
3.3 Modstridende naturinteresser.....	15
4. Indsatsprogram.....	17

*Miljø- og Fødevareminister
Esben Lunde Larsen*

En målrettet indsats for dansk natur

De 252 Natura 2000-områder indeholder nogle af Danmarks største og mest værdifulde naturområder. De ligger fordelt i hele landet fra nord til syd og øst til vest og repræsenterer en stor del af den danske biodiversitet. Hvert område har en plan, og nu offentliggøres Natura 2000-planerne for 2016-21.

Natura 2000-planlægningen blev iværksat af VK-regeringen i 2004 med nationale mål for gennemførelse af EU's naturdirektiver og tilskud til de lodsejere, der vil være med.

I planperioden 2016-21 vil der i halvdelen af Natura 2000-områderne være nye og mere grundlæggende indsatser for at sikre noget af Danmarks bedste natur. I de øvrige områder skal den indsats, der allerede er planlagt færdiggøres og vedligeholdes. Der er med de nye planer i særdeleshed fokus på de frivillige plejegræsordninger og en forbedring af tilskudssatserne hertil.

Fokus for indsatsen i perioden 2016-21 er:

- At færdiggøre og konsolidere indsatsen fra den første generation planer.
- At fortsætte arbejdet med at sikre naturpleje på de arealer, hvor det er nødvendigt for at sikre og forbedre naturtilstanden.
- At der i et mindre antal områder startes en indsats for at forbedre naturen gennem sammenkædning af eksisterende og særlig sårbar natur.
- At sikre en indsats mod invasive arter og målrettet forbedre levesteder for bl.a. truede ynglefugle.

Frivillighed er hjørnesteinen i gennemførelse af planerne for at fastholde den positive lodsejertilgang til sikring af naturen. Lodsejere og kommuner har allerede vist, at de gerne vil være med og har i stort omfang gennemført en målrettet naturindsats.

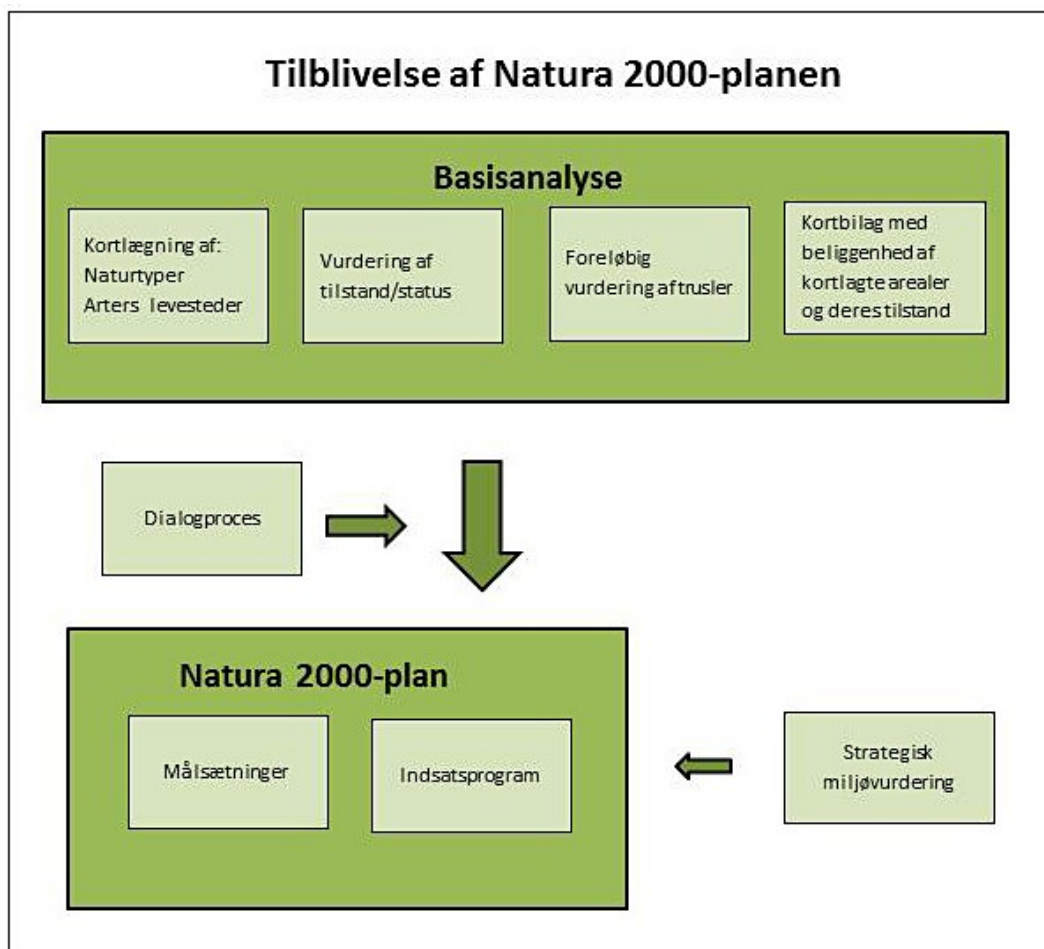
Jeg takker for de mange synspunkter og forslag, som lodsejere, kommuner og foreninger har bidraget med undervejs i den lange planproces. Der er også rejst spørgsmål, som ikke direkte vedrører planlægningen; men som er centrale for den danske gennemførelse af EU-forpligtigelser. Det gælder f.eks. spørgsmål om regulering af husdyrbrug, afgrænsning af Natura 2000-områder og om bestemmelsen af de enkelte naturtyper. Spørgsmål som Miljø- og Fødevareministeriet belyser og håndterer i anden sammenhæng.

Jeg ser frem til, at alle parter fortsat gør en indsats for at sikre vores natur og bidrager til den fortsatte diskussion af mål og midler i naturforvaltningen.

1. Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (fuglebeskyttelsesdirektivet- og habitatdirektivet) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for en række naturtyper og arter, som på europæisk plan er sjældne, truede eller karakteristiske. Det sker ved at imødegå væsentlige negative påvirkninger og ved at opnå og sikre en god eller gunstig naturtilstand bl.a. gennem hensigtsmæssig forvaltning af de udpegede Natura 2000-områder. Med en målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens biologiske mangfoldighed.

Med henblik på at fastsætte de langsigtede mål og prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen efter bestemmelserne i miljømålsloven og skovloven en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de 252 udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen revideres hvert 6. år, dog gælder planlægningen for de skovbevoksede, fredskovpligtige arealer (skovloven) for 12 år. De langsigtede mål gælder for flere planperioder, mens retningslinjerne for indsats revideres i hver planperiode.

Processen i tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Den foreliggende plan afløser i 2016 den gældende Natura 2000-plan 2010-15 efter miljømålsloven, idet indsatsprogrammet for planperioden 2010-15 forudsættes gennemført indenfor den gældende planperiode (jvf. denne plans indsatsprogram, afsnit 4), mens de dele af planerne, som er udarbejdet efter skovloven gælder fra 2010-21. Denne plan er således 2. generation af Natura 2000-plan for arealer, der ikke er omfattet af skovloven.

På grundlag af erfaringerne med de første Natura 2000-planer reviderede folkettinget i 2013 miljømålsloven med henblik på at sikre en bedre dialog og inddragelse i Natura 2000-planlægningen og i gennemførelsen af planerne. Desuden er der indgået aftale mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om, at 2. plangeneration i højere grad skal tage afsæt i mål- og rammestyrt af kommunernes gennemførelse af planerne. I denne plan kommer det til udtryk i rammerne for planperiodens indsats.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte beskyttelsesområde; men bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper, som forekommer i områderne. Natura 2000-planen har fokus på arealrelaterede indsats og rummer ikke indsatskrav vedrørende vandkvalitet, som sikres gennem vandplanlægningen, ligesom der heller ikke stilles konkrete krav til reduktion af kvælstofdeposition, som ligeledes reguleres ad anden vej, ikke mindst gennem husdyrgodkendelsesloven.

1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Denne plan vedtages i 2016 og erstatter Natura 2000-plan 2010-15, hvorefter kommunerne udarbejder bindende handleplaner med fokus på opgavefordelingen mellem myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatsen. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind. Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-området forvaltning, heller ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelle konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

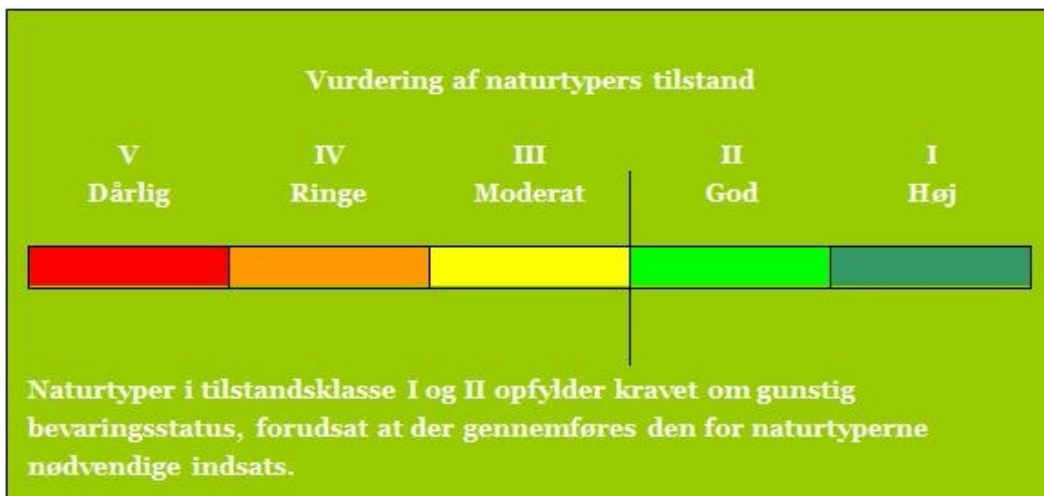
Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlag for handleplan, samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsats i området. Retningslinjer for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer, der er gældende til og med 2021, er indskrevet i Natura 2000-plan 2009-15 for området.

1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrundet udpegningen af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag, og der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper og nogle arter udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 815 af 27. juni 2007 med senere revisioner om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift har gunstig bevaringsstatus, mens der for naturtyper eller arters levesteder i tilstandsklasse III-V typisk skal gennemføres en større indledende forvaltningsindsats, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet på sigt.

Tilstandsklasser for naturtyper

De enkelte parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses, hvilke tiltag der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arternes levesteder.

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området består af et habitatområde og et fuglebeskyttelsesområde. Mål og indsats for udpegningsgrundlaget for hhv. habitat- og fuglebeskyttelsesområdet gælder kun for arealer inden for den pågældende udpegning.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: kransnålalge-sø (3140), brunvandet sø (3160), næringsrig sø (3150), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), hængesæk (7140), rigkær (7230) og elle- og askeskov (91E0) samt levesteder for stor kærguldsmed, lys skivevandkalv og ynglefugle som plettet rørvagtel og sortspætte. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Et par af stor kærguldsmed. Fotograf: Mogens Holmen

Natura 2000-området har et areal på 1.987 ha, hvoraf 1.484 ha er statsejet. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H123 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F109 og afgrænses som vist i

basisanalysen. På [Naturstyrelsens hjemmeside](#) samt i figuren nedenfor er angivet, hvilke naturtyper og arter der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Natura 2000-området indeholder den øvre del af Mølleådalen med vandløbet Hestetangs Å/ Vassingerødløbet, de store søer Furesø, Farum Sø, Bastrup Sø og Buresø, adskillige moser samt løvskovene Ganløse Eged, Terkelskov og Frederiksdal Skov. Bastrup Sø er Mølleåsystemets kildesø.

Ved den vestlige ende af Farum Sø ligger Farum Sortemose. Tidligere var der i mosen åbne enge og kær, der anvendtes til græsning og høslæt; i dag er den mange steder stærkt tilgroet med pil og birk. Syd for søen ligger Sækken, der består af birke-ellesump og lysåbne moseområder med hængesæk.

Vaserne er et moseområde dannet ved Furesøens største vig, Store Kalv. Mosen består af tørvegrave, enge, rørskovsarealer og navnlig af ellesumpe iblandet birk og pil. Sumpene har bevaret et urskovsagtigt præg med træernes høje rodnet ude i vandet og mange væltede stammer. Tørvegravene er levested for stor kærguldsmed og lys skivevandkalv og de lysåbne mosearealer for sumpvindelsnegl. Også plettet rørvagtel har med års mellemrum ynglet her. I Vaserne ligger Olsens Sø, som er en mindre sø med rimeligt klart vand og en veludviklet undervandsvegetation.

Små søerne, som ligger mellem Bastrup Sø og Buresø, er et særdeles fint rigkærsområde med stor artsrigdom og mange sjældne plantearter. Den lille skæv vindelsnegl findes i flere af områdets rigkær.

Et stort antal større og mindre arealer i området er fredede. Blandt områdets fredninger kan nævnes: Frederiksdal, Vaserne, Bastrup- og Bure Sø, Mølleådalen, Sortemose og Krogenlund Mose. Flere af disse og områdets øvrige fredninger er små eller strækker sig kun lidt ind i området.

Natura 2000-området ligger i Egedal, Furesø, Rudersdal, Lyngby-Taarbæk, Allerød og Frederikssund Kommuner og indenfor vandplanområderne hovedvandopland Øresund og hovedvandopland Roskilde Fjord og Isefjord.

De væsentligste naturforvaltningsmæssige opgaver i området knytter sig til fortsat sikring af drift på de sammenhængende, lysåbne naturarealer og til at forhindre en fortsat spredning af invasive arter.

En mere detaljeret områdebeskrivelse findes i basisanalysen.

2.1 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 123		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Stor kærguldsmed (1042)	Lys skivevandkalv (1082)
	Stor vandsalamander (1166)	

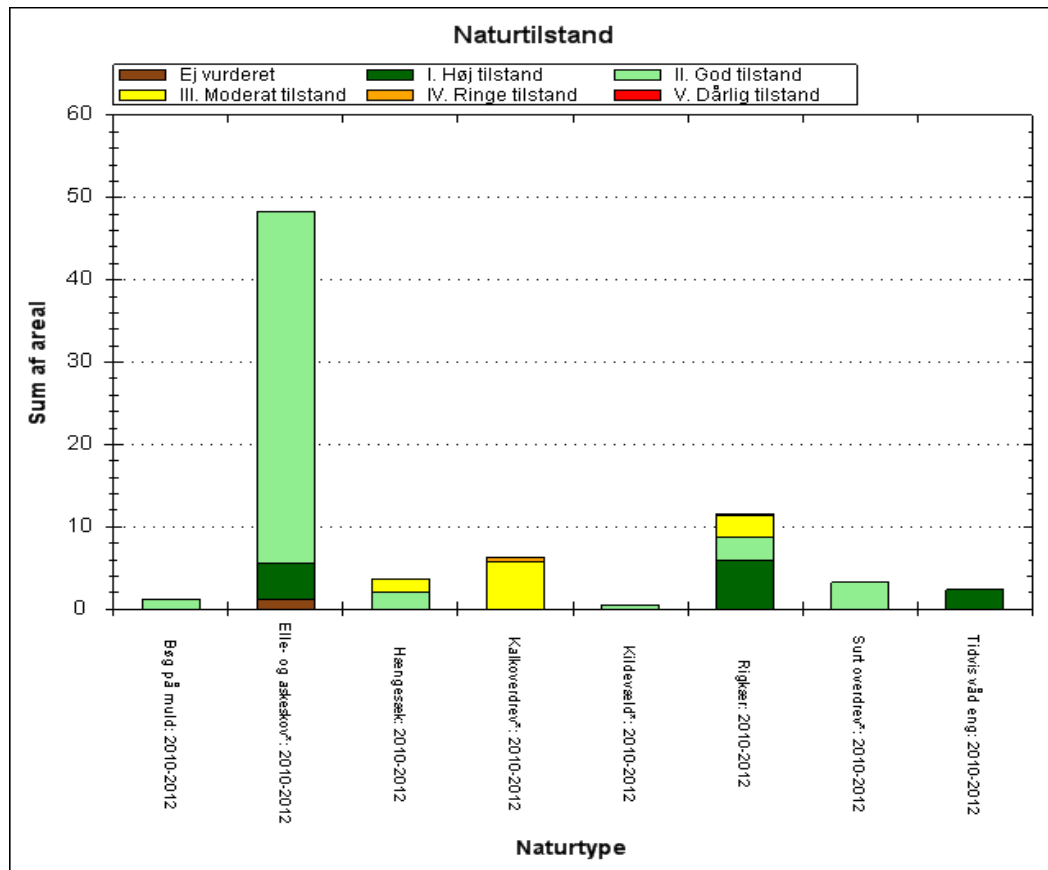
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 109		
Fugle:	rørhøg (Y)	plettet rørvagtel (Y)
	isfugl (Y)	sortspætte (Y)

Naturtyper, fugle og andre arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype. Ved fuglearter: "T" = trækfugl, "Y" = ynglefugl. Udpegningsgrundlag for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur

Neden for er vist den vurderede tilstand for de af områdets naturtyper og levesteder for arter, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem. Se basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

2.2.1 Terrestriske naturtyper arealfordeling og tilstand

De kortlagte naturtyper areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2010-12. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret december 2014. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2016-21, der er sendt i høring 19. december 2014 til 10. april 2015. Det er muligt at downloade alle data, der vises i MiljøGISen, således at man kan arbejde med dem i egne IT-systemer.

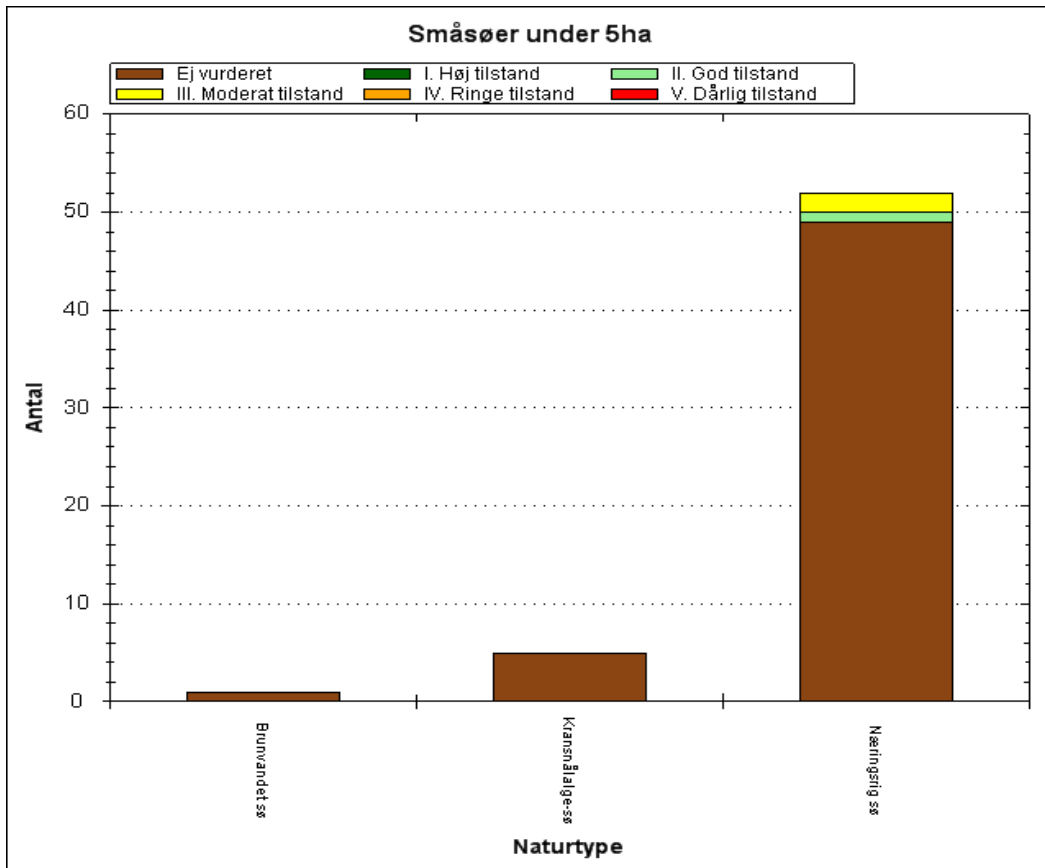
Størstedelen af arealets kortlagte naturtyper har god-høj natur- og skovtilstand.

Hele arealet med *kalkoverdrev* (6210) har moderat-ringe naturtilstand, hvilket skyldes et lavt artsindeks. Kun på en lille andel af kalkoverdrevet er vedplantedækningen mellem 10 og 25 procent, og de mellemhøje urter på 75 til 100 procent. Det svarer til arealandelen uden pleje.

Arealet med *hængesæk* (7140) i moderat naturtilstand er domineret af middelhøje urter, og har en høj dækning af vedplanter. Dette er en trussel for naturtypen, idet tilgroningen bortskygger den lyskrævende urtevegetation.

Arealet med *riggær* (7230) i moderat naturtilstand er domineret af middelhøje og høje urter. Arealandelen i ringe naturtilstand har vedplantedækning på mellem 10 og 25 procent og arealet er tillige påvirket af en afvanding, der tydeligt påvirker fugtigbundsvegetationen. Tilgroningen er en trussel for naturtypens lavtvoksende, lyskrævende vegetation, der bortskygges.

2.2.2 Sønaturtypers tilstand

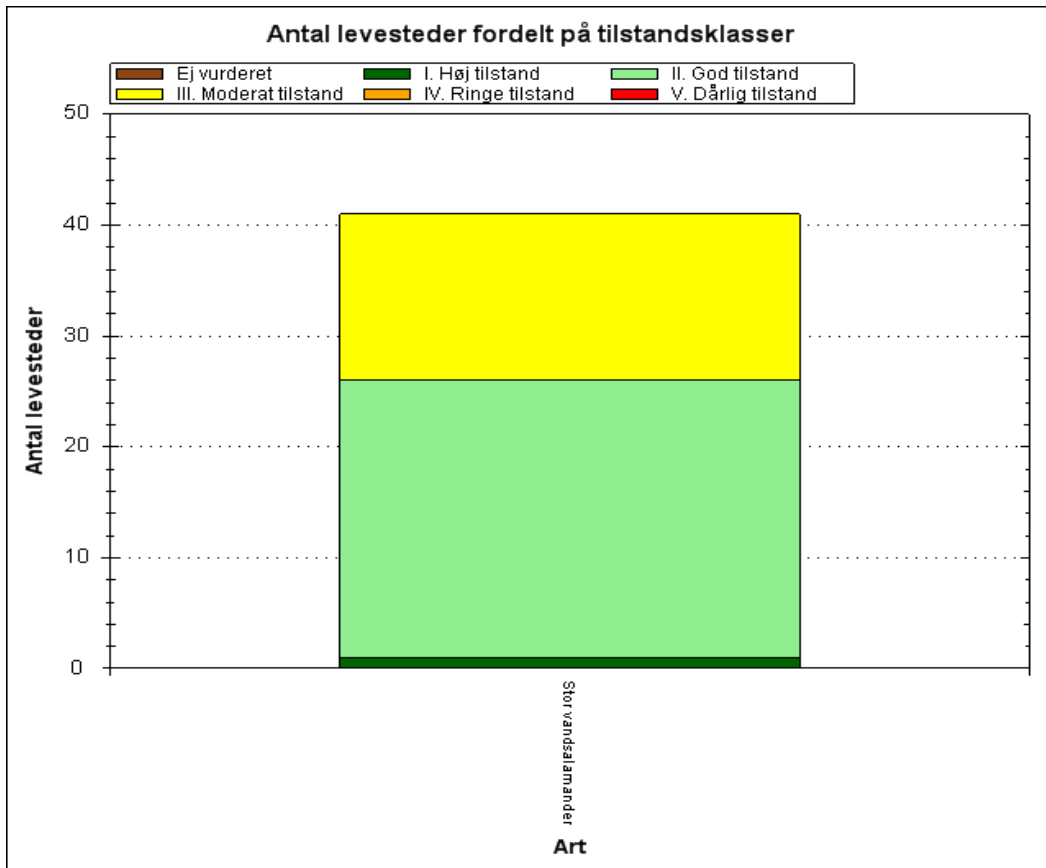

Antal og tilstand af de kortlagte små søer i området.

Der er kortlagt 58 søer på under 5 ha i området. Heraf er 5 registreret som habitatnaturtypen *kransnålgæs sø* (3140), 52 som *næringsrig sø* (3150) og 1 som *brunvandets sø* (3160).

Tilstanden af små søernes sø-naturtype er vurderet for 3 små søer af naturtypen *næringsrig sø* (3150), to på ca. 0,06 ha hver og en på ca. 0,6 ha. Den ene af disse små søer har god naturtilstand, mens de to andre har moderat naturtilstand. Den ene af de 3 små søer har moderat strukturtilstand, mens de to andre har god, og artstilstanden er dårlig i én, men god i de to andre. Tilstanden af de øvrige små søers sø-naturtype er ikke vurderet. Det skyldes, at det er små søer, hvor naturtypen er registreret i forbindelse med levestedskortlægning for vandhulsarter. Der er derfor ikke indsamlet de samme strukturparametre om tilstanden som ved den egentlige naturtype-kortlægning af små søer.

2.2.3 Arts levesteders tilstand

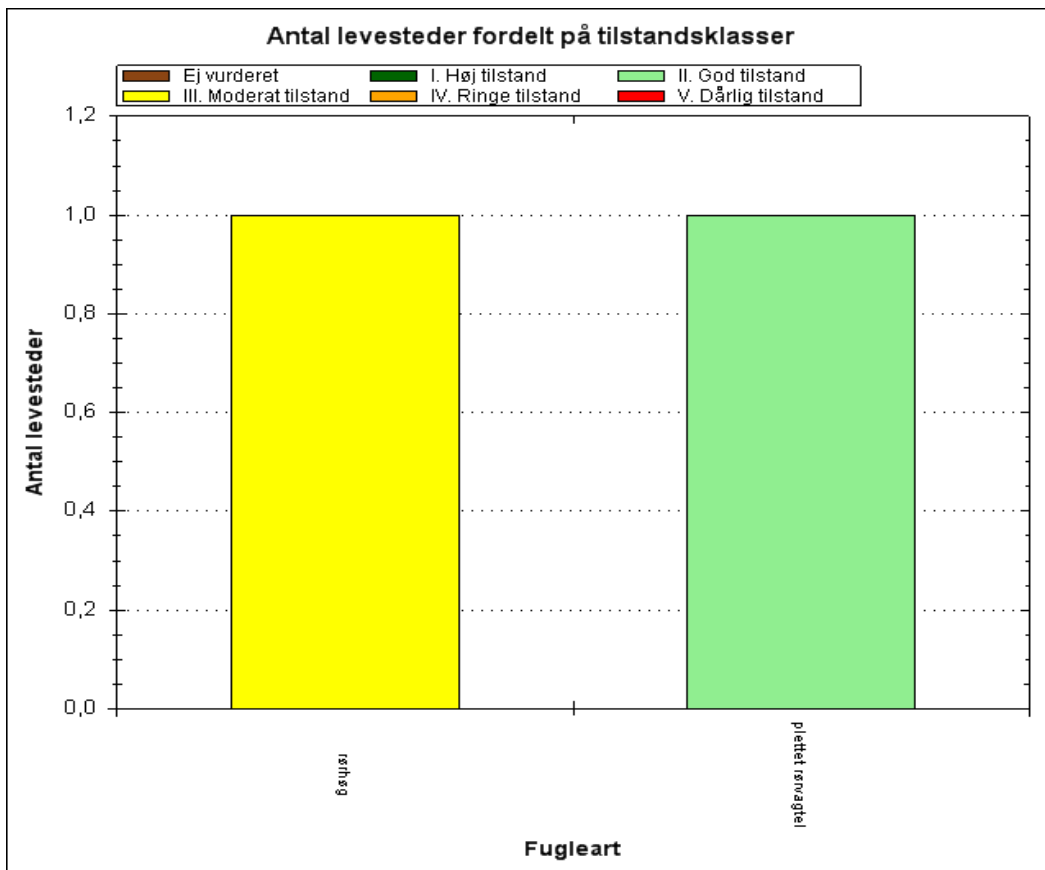

Tilstandsvurdering af områdets kortlagte levesteder.

Som det ses af figuren, har 26 af de 41 kortlagte, mulige levesteder for stor vandsalamander en god eller høj tilstand som levesteder for arten, mens 15 har en moderat tilstand. Tilstanden afspejler især den strukturmæssige tilstand af områdets levesteder.

De enkelte levesteders tilstand kan ses præsenteret på kort via Naturstyrelsens [MiljøGis](#).

2.2.4 Ynglefugles levesteders tilstand

Antal og tilstand af de kortlagte levesteder for ynglefugle.

Der er kortlagt 1 levested for rørhøg og 1 for plettet rørvagtel. Det kortlagte levested for rørhøg har moderat tilstand, mens det kortlagte levested for plettet rørvagtel har god tilstand.

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet som for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Truede naturtyper/arter
- Særligt danske ansvarsnaturtyper/arter.

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af den bedste faglige viden.

Målsætningerne rækker udover den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og afspejler desuden en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades, herunder især at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder.

3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Baggrund for den overordnede målsætning

I området er der særlig fokus på det varierede å-dals-landskab med søer, lysåbne naturtyper og skov. De truede naturtyper kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær er små og isolerede. Derfor søges naturtypernes areal udvidet, så der skabes økologiske forbindelser. De truede arter lys skivevandkalv, stor kærguldsmed og plettet rørvagtel prioriteres højt.

Det overordnede mål for området er, at:

- Skov- og lysåbne naturtyper sikres en god-høj naturtilstand.
- De truede naturtyper kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær prioriteres højt og arealet af disse øges, således at der så vidt muligt skabes sammenhæng mellem forekomsterne.
- De truede arter lys skivevandkalv og stor kærguldsmed prioriteres højt og de sikres velegnede leve- og ynglesteder. Ynglesteder for stor vandsalamander udvides, hvis det er muligt.
- Det sikres, at fuglene på udpegningsgrundlaget, herunder plettet rørvagtel har uforstyrrede ynglelokaliteter.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtypernes hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Naturtyper og arter skal på sigt opnå en gunstig bevaringsstatus.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- De kortlagte levesteder for plettet rørvagtel og rørhøg inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for isflugl og sortspætte som ynglefugle sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arterne i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Bevarelsen af to naturtyper hængesæk (7140) og skovbevokset tørvemose kan ofte resultere i modstridende interesser. I dette habitatområde indgår der ikke en udvidelse af området med hængesæk (7140), men en fastholdelse af arealstørrelsen og en forbedring af naturkvaliteten. Det største hængesækområde findes i Sækken, der er udlagt til urørt skov. Området skønnes at kunne forblive udlagt til urørt skov, såfremt det sikres, at der over tid er et areal svarende til det kortlagte, der er lysåbent og kan defineres som hængesæk (7140).

Antallet af ynglevandhuller for stor vandsalamander forøges, hvis de naturgivne forhold giver mulighed derfor. Der vurderes ikke at være modstridende interesser, da udvidelsen ikke foretages på bekostning af en anden naturtype.

Arealerne af kalkoverdrev, (6210), surt overdrev, (6230), og rigkær, (7230), er små og fragmenterede. Arealerne udvides hvis de naturgivne forhold giver mulighed derfor. Der vurderes ikke at være modstridende interesser, da udvidelsen ikke foretages på bekostning af en anden naturtype.

Det prioriteres, at kilder og væld (7220) er lysåbne, hvis en beskyttet tilstand er resultatet af en yngre tilgroning med træer. Der kan derfor være tale om at rydde mindre områder i mindre veludviklet aske- og ellesumpe (91E0).

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Områdets fredskovpligtige skovnaturtyper er omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen 2010-15 og videreføres i denne plan.

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
5. Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.

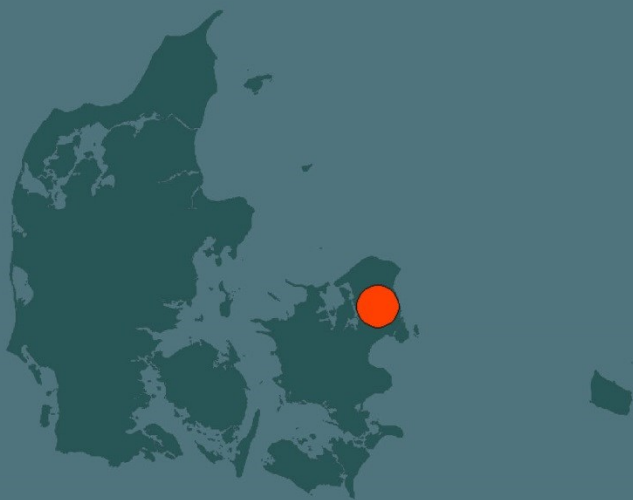
6. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
7. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Områdespecifikke retningslinjer

1. Tilstanden af levestederne for rørhøg forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
2. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen kalkoverdrev (6210) med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
3. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på plettet rørvagtel, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK 2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00
www.nst.dk

Bilag: 4.1. Udkast Natura 2000-handleplan omr. 139

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 71318/16

An aerial photograph of a dense, green forest. A road winds through the trees, and a small house is visible in the middle ground. The forest is vibrant green, suggesting a healthy, mature woodland. The lighting is bright, creating strong shadows and highlights on the foliage.

**Forslag
Natura 2000-handleplan 2016–2021**

**Øvre Mølleådal,
Furesø og
Frederiksdal Skov**

**Natura 2000-område nr. 139
Habitatområde H123
Fuglebeskyttelsesområde F109**

Oktober 2016

Kolofon

Titel:

Forslag Natura 2000-handleplan 2016-2021
Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov
Natura 2000-område nr. 139
Habitatområde H123
Fuglebeskyttelsesområde F109

Udgiver:

Allerød Kommune
Bjarkesvej 2
3450 Allerød

Egedal Kommune
Dronning Dagmars Vej 200
3650 Ølstykke

Frederikssund Kommune
Torvet 2
3600 Frederikssund

Furesø Kommune
Hørmarken 2
3520 Farum

Lyngby-Taarbæk Kommune
Lyngby Torv
2800 Kgs. Lyngby

Rudersdal Kommune
Øverødvej 2
2840 Holte

År:

2016

ISBN nr.

Dato:

Oktober 2016

Forsidefoto:

Mølleådalen ved Hestetangshuse (set fra øst mod vest) juni 2012.

Fotograf:

Flyfotos - Johan Hammer for Allerød Kommune

Tegninger:

Jens Overgaard Christensen

Kort:

Rudersdal Kommune

Indholdsfortegnelse

Resumé	1
Baggrund	2
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan	4
Behov for indsatser	4
Indsatser fordelt på aktører	6
Prioritering af den forventede indsats	8
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	9
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	10
Bilag 2: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan 2016-2021	11
Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag	12
Bilag 4: Kortbilag	14

Resumé

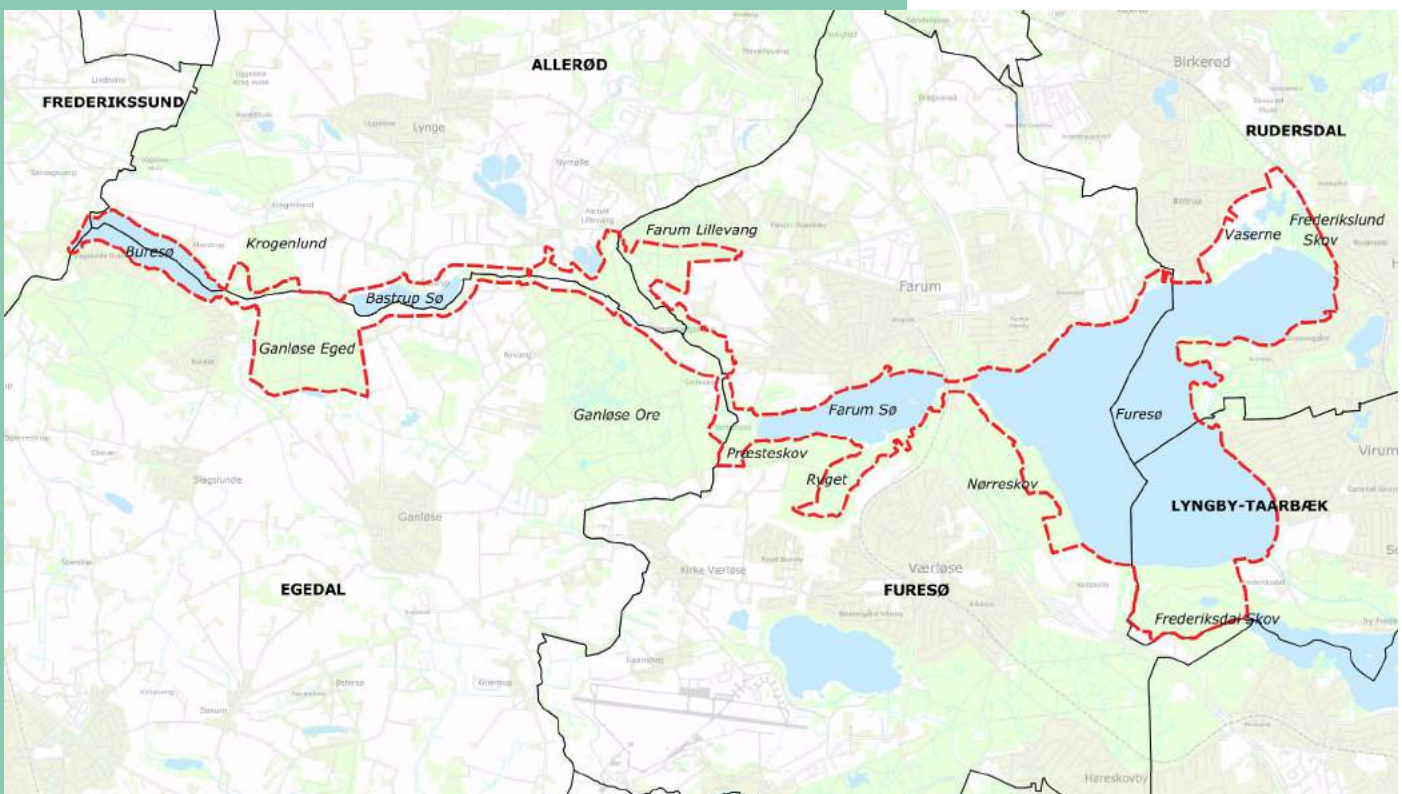
Forslag til handleplanen for Natura 2000-område nr. 139, Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for naturtyperne: rigkær, kalkoverdrev, kildevæld og arterne: lys skivevandkalv, stor kærguldsmed, stor vandsalamander og plettet rørvagtel.

Indsatserne for naturtyperne vil ske gennem rydning af opvækst, græsning og slåning af tilgroede arealer, bekæmpelse af kæmpebjørneklo og forbedring af hydrologi. Indsatserne for arterne sker gennem restaurering og nygravning af vandhuller, samt forbedring af yngleområder.

En stor del af indsatserne i denne planperiode indgår i det delvis EU-finansierede LIFE-projekt: RigKilde-LIFE. Projektet tager sigte på at forbedre og udvide naturtyperne: kilder og væld med kalkholdig vand og rigkær, samt levesteder for arten: lys skivevandkalv.

Indsatser udføres dels af de fire kommuner: Allerød, Egedal, Furesø og Rudersdal og dels af lodsejere i området gennem frivillige aftaler. Kun en mindre del af Natura 2000-området er beliggende i Frederikssund og Lyngby-Taarbæk kommuner. Der skal dog ikke gennemføres tiltag i disse to kommuner. Naturstyrelsen Østsjælland gennemfører naturpleje og forvaltning på egne arealer.

Natura 2000-områdets afgrænsning.

Baggrund

Miljø- og Fødevareministeriet har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings [hjemmeside](#).

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Allerød, Egedal, Furesø og Rudersdal kommuner på grundlag af Natura 2000-plan for område nr. 139, Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov. En mindre del af Natura 2000-området er beliggende i Frederikssund og Lyngby-Taarbæk kommuner. Der skal ikke foretages indsatser i disse kommuner.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljø- og Fødevareministeriet og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og ministeriet er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Miljø- og Fødevareministeriet ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer (der henvises til hjemmesiden for Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning). Rudersdal Kommune ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplan for den del af Frederikslund Skov som ligger i Natura 2000-området. Resumé af denne plan kan ses i bilag 1. Herudover indgår drifts- og plejeplanlægning for offentlige arealer kun i handleplanens tabel 6.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009 med senere ændringer), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 1603 af 15. december 2014) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 76 af 21. januar 2014).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanerne har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, er det kommunens vurdering, at der ikke er behov for en fornyet miljøvurdering.

Denne afgørelse, i form af en screening, meddeles samtidig med offentliggørelse af udkast til handleplanen.

Foto: Buresø med Bastrup Sø i baggrunden (set fra vest mod øst), juni 2012.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området. På kortet (bilag 4, s. 14) er indsatser for perioden 2013-15 indtegnet.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Indsats		Bekæmpelse af kæmpebjørneklo	Bekæmpelse af mink	Græsning	Hegning	Pleje af græs- og naturarealer	Rydning
Allerød	Komm. ejet						
	Privat ejet	0,6 ha	2 fælder				
Egedal	Komm. ejet						
	Privat ejet	op til 0,5 ha			7,6 ha		op til 0,02 ha
Furesø	Komm. ejet	1,3 ha	4 fælder		2,5 ha		0,5 ha
	Privat ejet	0,7 ha			8,6 ha	1,1 ha	1 ha
Rudersdal	Komm. ejet	0,5 ha		7 ha		4 ha	
	Privat ejet	3,5 ha		23 ha	17 ha	10 ha	3,3 ha

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:

Indsats		Hegning	Pleje af græs- og naturarealer	Rydning
Allerød	Komm. ejet			
	Privatejet			
Egedal	Komm. ejet			
	Privatejet	5,7 ha		1,9 ha
Furesø	Komm. ejet	0,5 ha	1,5 ha	
	Privatejet			
Rudersdal	Komm. ejet	3 ha	0,5 ha	
	Privatejet			

Tabel 3. Der er iværksat følgende Life-projekter:

Kommune	Angiv den hovednaturtype, som begrundet projektet.
Furesø, Egedal, Allerød og Rudersdal	Rigkilde-LIFE - LIFE14 NAT/DK/000606 (7220 Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand og 7230 Rigkær)

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for område nr. 139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederikslund Skov beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet for den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunerne vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 4. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne*

Igangværende indsats Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov				Total
		Allerød	Egedal	Furesø	Rudersdal	
Lysåbne naturtyper*	Afbrænding/afskrælning				0,2 ha	0,2 ha
	Bekæmpelse af kæmpebjørneklo	0,1 ha	0,5 ha	ca. 1 ha	4 ha	5,6 ha
	Forbedring af hydrologi***					
	Græsning eller høslæt	2,4 ha	5,7 ha	1,5 ha	30 ha	39,6 ha
	Hegning					
	Rydning af uønsket opvækst		op til 3,5 ha			3,5 ha
Skovnaturtyper uden fredskovspligt*						
Skovnaturtyper med fredskovspligt**						
Sammenbinding af naturtyper	Rigkær (7230)				1 ha	1 ha
Ny habitatnatur	Kildevæld (7220)					
	Hængesæk (7140)				0,5 ha	0,5 ha
	Kalkoverdrev (6210)					0,5 ha
	Rigkær (7230)				1 ha	1,5 ha
	Tidvis våd eng (6410)				0,3 ha	0,3 ha

Ny indsats Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov				Total
		Allerød	Egedal	Furesø	Rudersdal	
Lysåbne naturtyper*	Afbrænding/afskrælning		op til 0,5 ha			0,5 ha
	Bekæmpelse af kæmpebjørneklo					
	Forbedring af hydrologi***		0-5 ha	0-5 ha		10 ha
	Græsning eller høslæt	op til 2,4 ha	op til 8 ha	0-3 ha	4 ha	17,4 ha
	Hegning	op til 3 ha		op til 3 ha		6 ha
	Rydning af uønsket opvækst	op til 2,4 ha	op til 2 ha	op til 8 ha	3 ha	14,4 ha
Skovnaturtyper uden fredskovspligt*						
Skovnaturtyper med fredskovspligt**						
Sammenbinding af naturtyper	Rigkær (7230)		op til 0,5 ha		0,5 ha	1 ha
Ny habitatnatur	Kildevæld (7220)		op til 0,5 ha	op til 0,5 ha		1 ha
	Hængesæk (7140)				0,3 ha	0,3 ha
	Kalkoverdrev (6210)	op til 0,5 ha				
	Rigkær (7230)	op til 0,5 ha	op til 0,5 ha	op til 1 ha	0,5 ha	2 ha
	Tidvis våd eng (6410)					

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

** Indsatsen videreføres fra sidste planperiode da de vedtagende skovhandleplaner gælder i 12 år, dvs. perioden 2010-2021.

*** Kortlægges i forbindelse med LIFE-RigKilde projekt

Tabel 5. Behov for forvaltningstiltag for arter udover indsatser for naturtyper*

	Forventede forvaltningstiltag og metoder	Restaurering af vandhuller for stor vandsalamander / lys skivevandkalv	Ny gravning af vandhuller for stor vandsalamander / lys skivevandkalv	Egnede yngleområder for plettet rørvagtel
Allerød	Igangværende indsats			
	Ny indsats	op til 2 stk.	1 stk.	
Egedal	Igangværende indsats			
	Ny indsats	op til 5 stk.		
Furesø	Igangværende indsats			
	Ny indsats		0-10 stk.	
Rudersdal	Igangværende indsats			2 områder
	Ny indsats	ca. 4 stk.	3 stk.	
Total		11 stk.	14 stk.	2 områder

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

Indsatser fordelt på aktører

I Natura 2000-planen indsatsprogram er der retningslinjer, hvor der er behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne, Det drejer sig om følgende områdespecifikke retningslinjer:

1. Tilstanden af levestederne for rørhøg forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.

I Ryget Skov syd for Farum Sø er der udpeget godt 23 ha som levested for rørhøg. Området ligger i Furesø Kommune og er ejet af Naturstyrelsen. Området er vurderet til at have en moderat naturtilstand. Rørhøgen trives bedst i vådområder med veludviklet rørskov, hvilket findes her.

2. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen kalkoverdrev (6210) med fokus på arealer med en forekomst af invasive arter på over 10 %.

Både Allerød, Egedal, Furesø og Rudersdal kommuner har vedtaget indsatsplaner for bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Bestande af kæmpebjørneklo i område nr. 139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederikslund Skov bliver derfor allerede bekæmpet. Kalkoverdrev (6210) ligger primært i Egedal Kommune.

3. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på plettet rørvagtel, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Forekomst af plettet rørvagtel er sporadisk og uregelmæssig i Natura 2000-området og næsten udelukkende knyttet til to fugtige eng- og mosepartier i den centrale og østlige del af Vaserne. Begge områder indgår i den græsnings- og høsløtspleje, som Rudersdal Kommune foretager i Vaserne.

Det kan både være handleplanmyndighederne og offentlige lodsejere, der skal følge op på disse retningslinjer. Derfor angiver tabel 6 den aftalte opgavefordeling mellem handleplanmyndighederne og de offentlige lodsejere i Natura 2000-området.

Tabel 6 omfatter både private og offentlige arealer (inklusive de offentlige arealer, hvor lodsejeren selv udarbejdet drifts- og plejeplan).

Tabel 6. Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndighed og offentlige lodsejere

Indsats	Handleplanmyndighed					Offentlig lodsejere		Total	
	Allerød	Egedal	Frederikssund*	Furesø	Lyngby-Taarbæk*	Rudersdal	Naturstyrelsen		
Ny habitat-natur	Kalkoverdrev (6210)	op til 0,5 ha					0,1 ha	0,6 ha	
	Surt overdrev (6230)	op til 1 ha					3,2 ha	4,2 ha	
	Tidvis våd eng (6410)						2,2 ha	2,2 ha	
	Hængesæk (7140)					op til 0,3 ha	2 ha	2,3 ha	
	Kildevæld (7220)		op til 0,5 ha		op til 0,5 ha			1 ha	
Rigkær (7230)	op til 0,5 ha	op til 0,5 ha		op til 1 ha		op til 1 ha	7 ha	10 ha	
Bekæmpelse af invasive arter på kalkoverdrev		op til 1 ha						1 ha	
Udvidelse af leve-steder for arter	Ny gravning af vandhuller for stor vandsalamander / lys skivevandkalv	1 stk.			0-10 stk.			3 stk.	4-10 stk.
	Restaurering af vandhuller for stor vandsalamander / lys skivevandkalv	op til 2 stk.	0-5 stk.					3-4 stk.	3-11 stk.
	Yngleområde for plettet rørvagtel							2 områder	2 områder

* En mindre del af Natura 2000-området er beliggende i Lyngby-Taarbæk og Frederikssund kommuner. På arealerne i disse to kommuner, skal der imidlertid ikke gennemføres tiltag i forhold til kommunernes ansvarsområde.

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- Færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2010-2015
- Sammenhæng i naturen
- Levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 4 og 5). Den nedenstående prioriteringen vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Udover den pleje- og naturforvaltningsindsats som private lodsejere, kommuner og staten foretager i Natura 2000-området har de 4 kommuner: Allerød, Egedal, Furesø og Rudersdal besluttet, at aktiviteterne i det iværksatte EU LIFE-RigKilde-projekt (se tabel 3) skal danne basis for indsatsen i Natura 2000-området i denne planperiode.

Hovedaktiviteter	Tidsplan
Botaniske og hydrologiske forundersøgelser (af rigkær og kildevæld)	2016-17
Lodsejerkontakt og samarbejde om mulig indsats	2016-18
Forundersøgelse for lys skivevandkalv	2016
Etablering af hensigtsmæssig hydrologi	2017-19
Fjernelse af indtrængende opvækst	2016-19
Etablering/forbedret afgræsning	2017-20
Etablering af åbne vandflader	2017-19
Evt. opformering af lys skivevandkalv	2018-19

Lys skivevandkalv. Udpegnings art for Natura 2000-området.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er kommunernes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 7, og i den forbindelse tager kommunerne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 7 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer, hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 7. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Formidling på infotavler i felten og på hjemmesider om N2000 og LIFE-projekt RigKilde		Løbende i projektperioden	Egedal, Furesø, Allerød og Rudersdal
Lodsejermøder	1-2 evt. flere hvis lodsejeraftaler gennemføres	Hele planperioden	Allerød, Egedal, Furesø
Naturvandring og møder for grønne organisationer ifm. LIFE-projekt RigKilde	Kommuner i projektet	1-2 pr. år i projektperioden	Egedal, Furesø, Allerød og Rudersdal
Offentlige naturvandring i Vaserne	Rudersdal Kommune	1-2 pr. år	Rudersdal
Orientering af Det Grønne Råd om projektstatus	Kommunen afholder møder 2 gange årligt	Kontinuert	Allerød, Egedal
Samarbejdsaftale mellem Aage V. Jensens Naturfond (ejer), kommune (forvalter) og Fugleværnsfonden (forvalter) om naturpleje og forvaltning af del af Vaserne (i alt ca. 54 ha.)	Fælles. Aftale indgået i december 2013	Statusmøde og besigtigelse min. 1 gang pr. år	Rudersdal
Vedligehold og forbedring af publikumsfaciliteter som fugletårn, skjul, infotavler, gangstier, bænke m.v.		Løbende i projektperioden	Rudersdal
Inddragelse af borgere i naturpleje projekter	Fælles initiativ	Løbende i projektperioden	Egedal, Furesø

Tørveviol. Rødlistet planteart der vokser i Natura 2000-området.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Rudersdal Kommune udarbejder drifts- og plejeplan for den del af den kommunalt ejede Frederikslund Skov, som ligger i Natura 2000-område nr. 139. Det drejer sig om et areal på ca. 23 ha bestående af naturtyperne: bøg på muld (9130) og elle- og askeskov (91E0). Området ligger i den sydøstlige del af Vaserne og afgrænses af S-togsbanen, Dumpedalsrenden, Store Kalv og Holte Roklub.

Drift- og pleje af det pågældende område indgår i en samlet skovstrategi for Rudersdal kommunes skove, som er under udarbejdelse. Plejen og driften af Frederikslund Skov tager udgangspunkt i at sikre gunstig bevaringsstatus for de udpegede skovnaturtyper.

Naturstyrelsen Østsjælland gennemfører naturpleje og forvaltning på egne arealer i Natura 2000-området. Der henvises til Miljø- og Fødevarerministeriets hjemmeside for nærmere oplysninger.

Foto: Bastrup Sø (set fra vest mod øst) juni 2012.

Bilag 2: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan 2016-2021

På Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside kan man se den [statslige Natura 2000-plan for område nr. 139](#). Planen fastlægger målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne.

Herunder gengives afsnit 4 i planen, som beskriver indsatsprogrammet og de generelle retningslinjer for indsatsen. De områdespecifikke retningslinjer for område nr. 139 er beskrevet i handleplanens afsnit om indsatser fordelt på aktør (s. 6).

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Områdets fredskovpligtige skovnaturtyper er omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen 2010-15 og videreføres i denne plan.

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
5. Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
6. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
7. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H123 og fuglebeskyttelsesområde F109.

Tabel 8. Naturtyper på udpegningsgrundlaget*

Naturtype nr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighed						I alt
		Allerød	Egedal	Frederiks-sund	Furesø	Lyngby-Taarbæk	Rudersdal	
3140	Kransnålalge-sø	1 stk.	1 stk.		1 stk.		2 stk.	5 stk.
3150	Næringsrig sø	8 stk.	13 stk.		10 stk.	3 stk.	18 stk.	52 stk.
3160	Brunvandet sø						1 stk.	1 stk.
3260	Vandløb							-
6210	Kalkoverdrev	0,6 ha	5,71 ha					6,31 ha
6230	Surt overdrev		3,2 ha					3,2 ha
6410	Tidvis våd eng	0,74 ha	1,61 ha					2,35 ha
6430	Urtebræmme							-
7140	Hængesæk		1,46 ha		2,01 ha		0,15 ha	3,62 ha
7220	Kildevæld				0,22 ha		0,19 ha	0,41 ha
7230	Rigkær	2,09 ha	7,28 ha		1,34 ha		0,99 ha	11,7 ha
9110	Bøg på mor							-
9130	Bøg på muld	0,5 ha					0,7 ha	1,2 ha
9160	Ege-blandskov							-
91D0	Skovbevokset tørvemose							-
91E0	Elle- og askeskov	7,81 ha	2,3 ha		11,62 ha		25,47 ha	47,2 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemføre Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

Arter på udpegningsgrundlaget.

- Skæv vindelsnegl (1014)
- Sumpvindelsnegl (1016)
- Stor kærguldsmed (1042)
- Lys skivevandkalv (1082)
- Stor vandsalamander (1166)

Fugle på udpegningsgrundlaget.

Ynglefugle:

- Rørhøg
- Plettet rørvagtel
- Isfugl
- Sortspætte

Trækfugle:

Ingen

Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

Tabel 9. Naturtilstand/skovtilstand af kortlagte naturtyper*

Naturtype nr.	Naturtype navn	Naturtilstand				Ingen tilstand	I alt
		I	II	III	IV		
3140	Kransnålalge-sø					5 stk.	5 stk.
3150	Næringsrig sø		1 stk.	2 stk.		49 stk.	52 stk.
3160	Brunvandet sø					1 stk.	1 stk.
3260	Vandløb						-
6210	Kalkoverdrev			5,81 ha	0,5 ha		6,31 ha
6230	Surt overdrev		3,2 ha				3,2 ha
6410	Tidvis våd eng	2,35 ha					2,35 ha
6430	Urtebræmme						-
7140	Hængesæk		2,1 ha	1,52 ha			3,62 ha
7220	Kildevæld		0,41 ha				0,41 ha
7230	Rigkær	5,95 ha	2,9 ha	2,59 ha	0,26 ha		11,7 ha
9110	Bøg på mor						-
9130	Bøg på muld		1,2 ha				1,2 ha
9160	Ege-blandskov						-
91D0	Skovbevokset tørvemose						-
91E0	Elle- og askeskov	4,65 ha	42,65 ha				47,2 ha

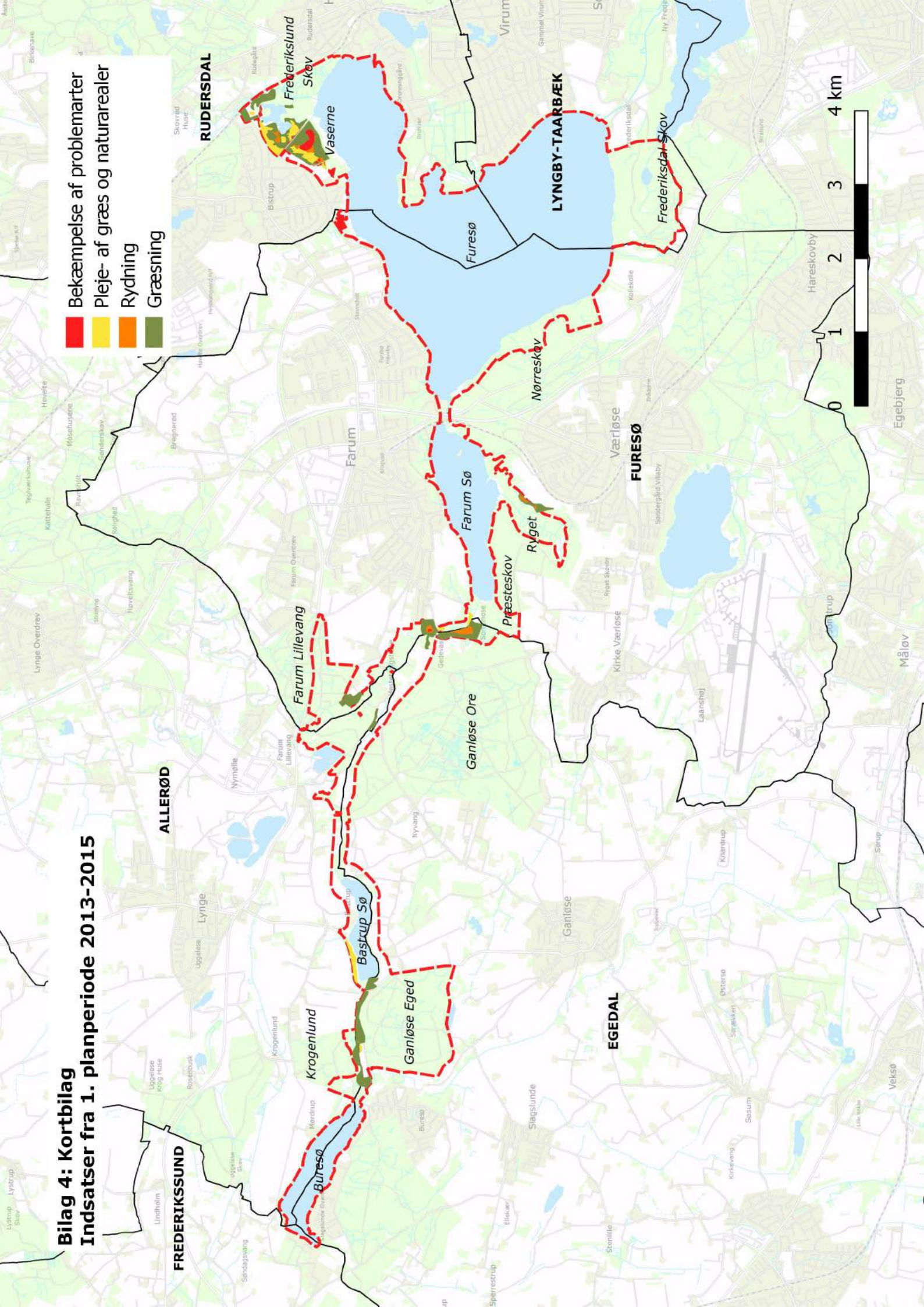
* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

Rørhøg (han). Udpegnings art for Natura 2000-området.

Bilag 4: Kortbilag Indsatser fra 1. planperiode 2013-2015

- Bekæmpelse af problemarter
- Pleje- af græs og naturarealer
- Rydning
- Græsning

Bilag: 5.1. Udkast til Natura 2000- handleplan omr. 137

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69955/16

Forslag (vers. 20.09.2016)

Natura 2000-handleplan 2016 - 2021

Kattehale Mose

Natura 2000-område nr. 137

Habitatområde H121

20. september 2016

ALLERØD KOMMUNE

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Kolofon

Titel: Natura 2000-handleplan 2016-2021 for Kattehale Mose

Udgiver: Allerød Kommune
Bjarkesvej 2
3450 Allerød
www.alleroed.dk

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År: 2016

ISBN nr.: *Bemærk: Indsættes først i endeligt godkendte handleplan*

Må citeres med kildeangivelse

Forsidefoto:

Luftfoto af Kattehale Mose juni 2012, efter den omfattende naturgenopretning. Før 2012 var nogle af de eneste større tilbageværende lysåbne arealer i Kattehale Mose kun omkring søen nederst mod højre i fotoet. Selv disse arealer var også truet at tiltagende tilgroning. Naturtypen Skov på tørvemose har således udbredt sig meget og har presset de lysåbne naturtyper i området. Fotograf: Johan Hammar for Allerød Kommune.

Bagsidefoto:

Kattehale Mose før 2012, Fotograf: Kurt Borella, Allerød Kommune

Kattehale Mose September 2016, Fotograf: Anne Larsen, Allerød Kommune

Indholdsfortegnelse

Resumé	4
Baggrund	5
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan	7
Behov for indsatser	8
Indsatser fordelt på aktører	9
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	11
Bilag 1: Sammendrag af den satslige Natura 2000 plan	12
Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget	15
Bilag 3: Oversigtskort	16

Stor kærguldsmed i Kattehale Mose. Foto: juni 2013, Kurt Borella Allerød Kommune

Resumé

Handleplanen for Kattehale Mose beskriver den indsats, der skal gennemføres i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for At bevare naturtyperne "Hængesæk", "Skovbevokset tørvemuld", "Stor vandsalamander" og "Stor kærguldsmed".

Indsatsen i denne planperiode er rettet mod at bibeholde de opnåede resultater af en gennemgribende naturgenopretning 2012-2014 i EU LIFE projektet Dragonlife. Dette vil blive gjort ved en målrettet pleje samt monitorering af udviklingen. Plejen tilsigter aktiv indsats på at bibeholde de nu genskabte lysåbne arealer og så vidt muligt ikke at påvirke de veludviklede arealer med delvis eller helt uberørt skovbevokset tørvemuld. Særlige tiltag i driften udføres for et bevare de gendannede små åbne vandflader i hængesækken for at tilgodese de to udpegningsarter.

Indsatsen udføres udelukkende af Allerød Kommune og gennemføres i dialog med de private lodsejere der ejer en del af det plejkrævende areal.

Se oversigtskort i Bilag 3.

Vandhulsundersøgelser i et af de i 2012 ryddede områder i Kattehale Mose. Undersøgelserne var en del af et vandhulskursus i forbindelse med et søseminar i EU interreg projektet Lake-Admin Juni 2014. Foto: Ole Dahlqvist Sørensen, Allerød Kommune

Baggrund

Miljø- og Fødevarerministeriet har udarbejdet Natura 2000-planer for 252 udpegede Natura 2000-områder, som indgår i den danske del af det Europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan findes på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning's hjemmeside: <http://svana.dk/natur/natura-2000/natura-2000-planer/planer/natura-2000-planer-2016-21/>
Kattehale mose og tilhørende rapporter kan findes ved at søge i menuen på siden eller find rapporten direkte her http://svana.dk/media/189370/137_n2000plan_2016-21.pdf

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Allerød Kommune på grundlag af Statens Natura 2000-plan 2016-2021 for område nr. 137 Kattehal Mose.

Kommunen er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område - bortset fra skovbevoksede, fredskovspligtige arealer, der varetages af Miljø- og Fødevarerministeriet i 12-årige planer. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat

Kommunerne og Naturstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Der er på de fredsskovspligtige arealer som noget nyt kortlagt skovhabitatnaturtypen bøg på muld (9130).

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner.

Naturstyrelsen og Kirkeministeriet ved Blovstrød Menighedsråd er offentlig lodsejer af mindre arealer i Kattehal Mose. Ingen af disse myndigheder har meldt ud med ønske om at gennemføre egne drift og plejeplaner i området.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009 med senere ændringer), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 1603 af 15. december 2014) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 76 af 21. januar 2014).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

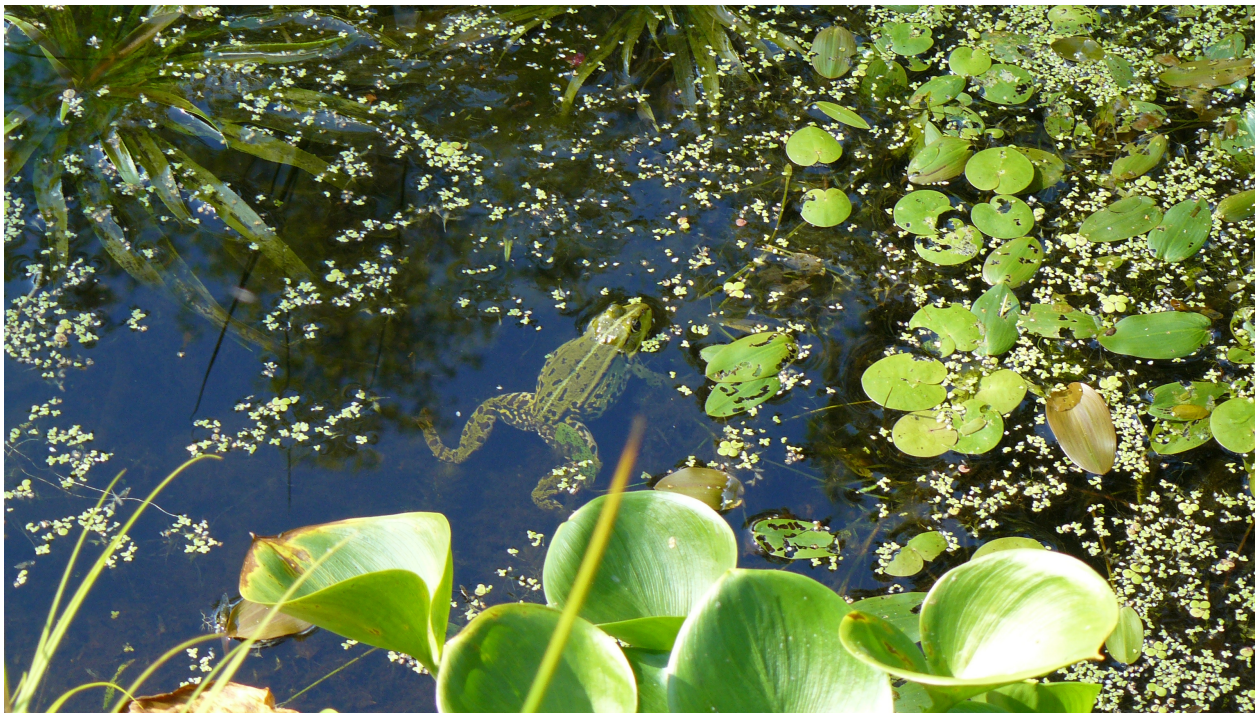
Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering.

Handleplanerne har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer.

Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, er det kommunens vurdering, at der ikke er behov for en fornyet miljøvurdering. Afgørelsen herom vil, i form af en screening, meddeles samtidig med offentliggørelsen af udkast til handleplanen.

Endnu en beboer i Kattehale Mose, Grøn frø. Vandhullerne i Kattehale Mose er hjemsted for en række padde- og guldsmede arter, blandt andet den sjældne grøn mosaikguldsmed. Foto: august 2013 (fra et af de oprensede vandhuller februar 2012) Kurt Borella, Allerød kommune

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende perioden arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Der er gennemført følgende tiltag finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Allerød Kommune	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
	Oprensning af et vandhul	0,15 ha	0,15 ha
	Pleje af naturgenoprettede arealer og generel naturpleje	Forsøg på opretholdelse af i 2012-2014 opnåede tilstand ved pleje af naturarealer	
	Sikring af levesteder for Stor Kærguldsmed og Stor vandsalamander	De ovenfor nævnte tiltag	

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret via LIFE midler og kommunens medfinansiering:

LIFE projekt Dragonlife* og Allerød kommune	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
	Oprensning af vandhuller	0,25 ha realiseret	0,25 ha realiseret
	Etablering af vandhuller	0,15 ha realiseret	0,15 ha realiseret
	Sikring af levesteder for Stor Kærguldsmed og Stor vandsalamander	Vandhulerne ovenfor I alt 4 stk	Vandhulerne ovenfor I alt 4 stk
	Rydning	0,6 ha realiseret	0,55 ha realiseret
	Interessant inddragelse i form af flere rundvisninger i Kattehale Mose for offentligheden, projektpartnere, interesseorganisationer, Skovskolen, kommunens politikere og andre. Nogle ture gennemført af lokale NGO'er (DN, Dansk Vandrelaug mv.) ofte i samarbejde med Allerød Kommune. Resten er gennemført af Allerød Kommune i forrige planperiode.		

*LIFE begrundelse: LIFE08NAT/EE/000257 DRAGONLIFE stor kærguldsmed og løgfrø (ikke relevant her)

Gennemførelse af EU-LIFE projektet Dragonlife. Tilgroningen er tydelig. Foto: Februar 2012 Kurt Borella, Allerød Kommune

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Natura 2000 område nr. 137 Kattehole Mose, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 1, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 2.

På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Der er tale om kontinuert pleje der også rækker ud over indeværende planperiode.

Tabel 3. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats*	Ny indsats	Samlet behov for indsats**
Hængesæk og andre kærsumfund dannet flydende i vand*	Fortsat pleje for opretholdelse af <i>nuværende</i> tilstand. Rydning af uønsket opvækst.	1,15 ha	0 ha	1,15 ha
Brunvandede søer og vandhuller	Fortsat pleje for opretholdelse af <i>nuværende</i> tilstand. Mindre oprensninger for at bibeholde åbent vandspejl.	0,8 ha	0 ha	0,8 ha
Næringsrige søer og vandhuller	Fortsat pleje for opretholdelse af <i>nuværende</i> tilstand. Mindre oprensninger for at bibeholde åbent vandspejl.	0,35 ha	0 ha	0,35 ha
Bøg på muld	Urørt skov og skov der drives ekstensivt. Ingen ændringer forventes nødvendige (eventuel en smule pleje ved farlige træer/væltede træer ud over stier mv.)	0 ha	0 ha	0 ha
Skov på tørvemuld	Urørt skov (eventuel en smule pleje ved farlige træer/væltede træer ud over stier mv.)	0 ha	0 ha	0 ha
Sammenbinding af naturtyper	Ikke noget behov naturtyperne er samlet i området	0 ha	0 ha	0 ha
Ny habitatnatur	Ikke noget behov	0 ha	0 ha	0 ha

*Igangværende indsats fortsættes hvert år i form af drift og pleje.

**Niveauet af den fremtidige indsats skal justeres efter behovet, alt efter graden af tilgroning af lysåbne naturtyper og åbne vandflader. Et fast niveau forsøges fastlagt i 2016.

Tabel 4. Behov for forvaltningstiltag for arter ud over indsatser for naturtyper

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats*	Ny indsats	Samlet behov for indsats**
Sikring af egnede yngleområder for Stor Kærguldsmed ved kontinuer pleje	8 områder	0 områder	8 områder	
Sikring af egnede yngleområder for Stor Vandsalamander ved kontinuer pleje	8 områder	0 områder	8 områder	

* Omfatter samme arealer som søerne omtalt i tabel 4. De 8 områder er de vigtigste vandflader i Kattehole Mose. Indsats og pleje af disse søer/vandhuller er udført i forbindelse med EU-LIFE projektet Dragonlife og fortsat i form af opfølgende pleje.

**Indsatsen kræver fortsat kontinuer pleje efter behov og med speciel bevågenhed mht. supplerende monitoring udover NOVANA overvågningen, for at sikre at den rette pleje udføres for de to arter.

Indsatser fordelt på aktør

I Natura 2000-planen indsatsprogram er der retningslinjer, hvor der er behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne. Retningslinjerne er alle gennemgået nedenfor.

Der er ikke tabeller over indsatsfordeling mellem Allerød kommune og forskellige offentlige myndigheder samt private lodsejere, der har jord i området.

Allerød kommune forventes at udføre den nødvendige pleje for målopfyldelsen. Det vurderes i kommunen, at det vil være den mest rationelle, praktiske og fagligt mest fornuftige løsning, at kommunen forestår hele naturplejen i Kattehale Mose.

Allerød kommune forventer at gennemføre den nødvendige pleje på kommunalt og privat ejede arealer i samråd med de private lodsejere. Staten ejer en del arealer med de udpegede naturtyper. Disse arealer er stort set skovtyper som vil have det bedst ved at forblive urørt skov eller skov i ekstensiv drift. Allerød kommune forventer derfor ikke, at statsskoven eller andre lodsejere gennemfører tiltag, men ved urørt eller ekstensivt drevet skov er med til at sikre skovnaturtyperne i området.

Således ser Allerød kommune heller ikke noget behov for at der foreligger drift- og plejeplaner for andre end Allerød kommune Naturstyrelsen er selv ansvarlig for tiltag på deres arealer hvad angår skovnaturtyper). Allerød Kommune forventer at udarbejde en kontinuer drift- og plejeplan for området i løbet af 2016-2017, der dækker behovet jf. denne handleplan.

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Alle tilladelser til aktiviteter der kan tænkes at påvirke N2000 området gennemgås for eventuelle konsekvenser for Natura 2000 området som foreskrevet i lovgivning

2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.

Kattehale Mose indgår i Allerød Kommunes opgavekatalog for drift og pleje af kommunens naturarealer. Heri indgår efter aftale og løbende dialog også de privat ejede arealer i Kattehale Mose, der har behov for naturpleje.

3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.

Disse arter indgår som et centralt element i Allerød kommunes arbejde med naturpleje indsatsen i Kattehale Mose.

4. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.

Indsatsen for de lysåbne arealer har skabt et samlet centralt lysåbent område indeholdende eller grænsende op til de andre naturtyper der udgør udpegningsgrundlaget i Kattehale Mose. Således er alle de udpegede naturtyper udbredelse beliggende i et sammenhængende netværk i området.

5. Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.

EU-LIFE projektet Dragonlife er afsluttet og følges op af vedligeholdende naturpleje.

6. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.

Allerød kommune har større arealer med urørt skovbevokset tørvemose som bibeholdes som sådan. Der forventes heller ikke taget initiativ til yderlige skovrydning. Allerød kommune anser efter Dragonlife projektet, at der nu er en fornuftig balance mellem de lysåbne og de skovbevoksede naturtyper. I projektet Dragonlife blev lysåbne naturtyper prioriteret frem for de skovbeklædte naturtyper, helt i tråd med anbefalingerne i Statens naturplan for Kattehale Mose.

7. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Dette er hele essensen i, hvad Allerød Kommune foreslår gennemført fremadrettet i denne plan.

Område specifikke retningslinjer

1. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på stor kærguldsmed, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Leve- og Ynglevilkårene for stor kærguldsmed og stor vandsalamander er helt centrale parametre for hvordan Allerød Kommunes fremtidige drift i detaljer vil blive udført. Løbende justeringer vil blive foretaget alt efter, hvordan de to arter reagerer på kommunens løbende naturpleje, hvad angår populations-størrelserne og yngel aktiviteterne for de to arter.

2. Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Allerød Kommune vil holde en løbende dialog med de involverede lodsejere, men lægger op til, at kommunen overordnet styrer og udfører plejen.

Prioritering af den forventede indsats

Da indsatsen fra Allerød Kommunes side går på at opretholde den opnåede tilstand i 2012-2014, og at dette dækker alle målsætninger for Kattehale Mose, er der IKKE udarbejdet en prioritering af indsatsen.

Indsatsen fra planperioden 2009-2015 vurderes at være gennemført og sammenhæng i naturen og levesteder for arter vurderes ligeledes at være opfyldt med den nuværende tilstand.

Den fremtidige pleje skal altså sikre, at den nuværende gode tilstand giver de forventede resultater i form af naturtyper og arters gode tilstand.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

I og med at naturhandleplanen lægger op til at Allerød kommune varetager alle aktive tiltag, vil kommunen holde en løbende dialog med lodsejere og andre offentlige forvaltninger, der har jord i Natura 2000 området og aftale nærmere om den løbende drift, Allerød Kommune vil udføre i planperioden.

Allerød kommune vil fortsat jævnligt afholde offentlige ture og ture for interessenter i området for at fortælle om den unikke natur samt dennes udvikling, beskyttelse og pleje.

Table 5. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Orientering af Allerød Kommunes Grønne Råd om projektstatus	Kommunen afholder møder 2 gange årligt med det Grønne Råd. De vil blive orienteret om denne plans indhold efter behov og eventuelt inviteret på tur i Kattehale Mose i planperioden.	Hele planperioden
Offentlige ture	Offentlige ture efter behov, ønsker og muligheder (kan være i samarbejde med lokale NGO'er)	Hele planperioden
Faglige ture	Mulige faglige ture med politikere, andre kommuners naturmedarbejdere mv. via faglige netværk. Alt efter muligheder, ønsker og behov.	Hele planperioden
Lodsejere	Mulighed for lodsejerture hvis dette ønskes af lodsejerne	Efter behov
Vedligeholdelse af publikumsfaciliteter	Allerød Kommune vil vedligeholde skilte samt trampestien, der går på tværs af selve Kattehale Mose. Denne sti er meget anvendt af borgerne i kommunen og de lokale beboere. Tillige vedligeholdes publikumsfaciliteter der servicerer Kattehale Moses besøgende, men som ligger udenfor selve N2000 området (parkering, andre stier mv.)	Hele planperioden
Information	Allerød Kommune informerer via hjemmeside samt foldere om beskyttelsen og plejen af området og med en speciel folder udarbejdet i EU-LIFE projektet Dragonlife om udpegningsarten Stor Kærguldsmed, der er Allerød Kommunes ansvarsart.	Hele planperioden

Danmarks Naturfredningsforening's lokalafdeling arrangerede offentlig tur for borgerne til Kattehale Mose for at fremvise naturgenopretnings projektet. Foto: April 2012, Kurt Borella, Allerød Kommune

Bilag 1: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Sammenfattende redegørelse – Natura 2000 område N137, Kattehale Mose

Denne sammenfattende redegørelse er udarbejdet i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer. Redegørelsen er udarbejdet med afsæt i miljørapporten til forslag til Natura 2000-plan, og er anvendt som beslutningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planens vedtagelse.

Redegørelsen består af en overordnet redegørelse for Natura 2000-planens miljøformål og de indsatser, der planlægges gennemført inden for området. Den endelige gennemførelse af de planlagte indsatser fastsættes i konkrete aftaler eller afgørelser, som følger op på kommunale handleplaner samt statslige drifts- og plejeplaner, hvorfor der ikke kan foretages en konkret vurdering på arealniveau i denne redegørelse.

Den gældende Natura 2000-plan gælder for de fredskovpligtige, skovbevoksede arealer frem til 2021, mens den nye Natura 2000-plan, som gælder fra 2016 til 2021 fastlægger indsatsen for de skovbevoksede arealer, der ikke er fredskovpligtige. Der sker ikke en ændring af indsatsen for disse arealer som følge af den nye plan. Indsatsen er dermed vurderet i miljørapporten for planperioden 2009-2015, og er derfor ikke vurderet på ny.

Formålet med Natura 2000-planerne og planernes miljøpåvirkning

Natura 2000-planerne har til formål at forbedre tilstanden for de naturtyper og arter, som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte. Indsatsen gennemføres ved at iværksætte foranstaltninger, der medvirker til at sikre naturtyperne samt medvirker til, at den pleje, der er nødvendig for en række lysåbne naturtyper, gennemføres.

Som det fremgår af afsnit 1.3 i miljørapporten, vil Natura 2000 planen overordnet set have en betydelig positiv indvirkning på den biologiske mangfoldighed. Indsatsen for at forbedre tilstanden for de naturtyper og arter, der er omfattet af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, vil også have en positiv indflydelse på øvrige arter og naturtyper i området.

I Natura 2000-område nr. 137 arbejdes der for at sikre en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Indsatsen vil foregå på de arealer, der i forvejen er beskyttet som habitatnatur og efter naturbeskyttelseslovens § 3, og indsatsen vurderes derfor ikke som udgangspunkt at få betydning for de vurderinger, der skal gennemføres efter habitatdirektivet, når der meddeles tilladelse til projekter efter sektorlovgivningen.

Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter. Indsatsen kan få betydning for de vurderinger, der skal gennemføres efter habitatdirektivet, når der meddeles tilladelse til projekter efter sektorlovgivningen. Indsatsen vil som udgangspunkt ske på allerede beskyttede naturarealer eller i tilknytning til eksisterende levesteder, og Naturstyrelsen vurderer derfor, at påvirkningen vil være minimal.

Der arbejdes for at sikre sammenhængende naturarealer. Indsatsen kan få betydning for de vurderinger, der skal gennemføres efter habitatdirektivet, når der meddeles tilladelse til projekter efter sektorlovgivningen. Indsatsen vil som udgangspunkt ske på eller i tilknytning til allerede beskyttede naturarealer, og naturstyrelsen vurderer derfor, at påvirkningen vil være minimal.

Det fremgår af miljørapporten for planforslaget, at Natura 2000-planen medvirker til at øge landskabsværdien og sikre den biologiske mangfoldighed, hvilket medvirker til at sikre befolkningen større naturoplevelser. Natura 2000-planens indsats vurderes desuden at medvirke til tilbageholdelse af kvælstof, og dermed bidrage til opnåelse af vandområdeplanens mål.

Hvordan er miljørapporten taget i betragtning?

Sideløbende med udarbejdelsen af forslagene til Natura 2000-planerne har Naturstyrelsen foretaget en vurdering af planernes sandsynlige, væsentlige effekter på miljøet. I miljørapporten for Natura 2000-planen for Natura 2000 område nr. 137 er der foretaget vurderinger af planens indvirkning på en række miljøforhold, herunder biologisk mangfoldighed, i forhold til de lokale forhold i dette Natura 2000 område.

Det fremgår af miljørapporten, at en konkret vurdering af indsatsens påvirkning af miljøet forudsætter kendskab til, hvor indsatsen konkret gennemføres. Dette fastlægges ved opfølgningen på Natura 2000-planen i de kommende kommunale handleplaner samt i de statslige drifts- og plejeplaner.

Vurderingen af planens sandsynlige væsentlige virkninger på miljøet viste, at foruden en positiv virkning på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områderne vil indsatsen også have en positiv effekt på den biologiske mangfoldighed og have en betydning for opnåelse af vandområdeplanens mål, idet naturpleje også bidrager til begrænsning af udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet.

Hvordan er udtalelser, der er indkommet i høringsfasen taget i betragtning?

Forslag til Natura 2000-plan med tilhørende miljørapport for perioden 2016-2021 var i høring i perioden 19. december 2014 til 10. april 2015.

Naturstyrelsen har ikke modtaget hørings svar vedrørende miljørapporten for område nr. 137. Naturstyrelsen har udarbejdet både et generelt høringsnotat for Natura 2000-planerne og et områdespecifikt høringsnotat, hvor Naturstyrelsens bemærkninger til de indkomne hørings svar fremgår. Høringsnotatet er tilgængeligt på Naturstyrelsens hjemmeside.

Alternativer, der har indgået i miljøvurderingen

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området og herved fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter. En sådan prioritering fremgår af planens afsnit, der beskriver de modstridende interesser.

I området ses stedvist en opvækst af træer og buske i den lysåbne naturtype hængesæk (7140). I nogle tilfælde vil disse kunne udvikle sig til skovnaturtyper, men det prioriteres højere at sikre områdets areal og tilstand af lysåben hængesæk. Skovbevoksede tørvemoser (91D0), der er et resultat af en kolonisering af en tidligere ubevokset mosetype som følge af menneskelig påvirkning, kan nedprioriteres til fordel for hængesæk (7140). Så vidt muligt bevares gamle bevoksninger af skovbevokset tørvemose.

Overvågning af Natura 2000-planens effekt

Natura 2000-indsatsen overvåges i forhold til udpegningsgrundlaget og naturværdiernes tilstand via det nationale overvågningsprogram NOVANA, som Miljø- og Fødevareministeriet er ansvarlig for.

Overvågningen vil over tid vise, om de planlagte indsatser har den forventede effekt på naturtypernes tilstand.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området Kattehale Mose er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og/eller arters levesteder: Hængesæk (7140), skovbevokset tørvemose (91D0) og stor kærguldsmed.

Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Natura 2000-området Kattehale Mose ligger i Nordøstsjælland ca. 1 km sydøst for Allerød. Dets samlede areal er ca. 8 ha. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H121 og afgrænses som vist i basisanalysen. På Naturstyrelsens hjemmeside samt i figuren nedenfor er angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Lidt af området, i alt knapt 1 ha, er statsejet.

Natura 2000-området indgår i et større forløb af moser, gamle ler- og tørvegrave, skov, krat og åbent græsningsland, som strækker sig sydpå fra Allerød mellem Ravnholt Skov og Sønderkskov.

Kattehale Mose var oprindeligt en lille højmos. Siden blev mosen brugt til tørvegravning, Det meste af den består derfor i dag af gamle tørvegrave med varierende vandstand, hvor der nu er udviklet småsøer og næringsfattige, mere eller mindre flydende bevoksninger med tørvemosser. Desuden er meget af mosen groet til med krat og skov siden tørvegravningen, selvom en del dog er ryddet i de senere år. I udpegningsgrundlaget for området indgår bl.a. de brunvandede søer og vandhuller i de tidligere tørvegrave. I udpegningen indgår desuden de åbne, mere eller mindre flydende arealer af hængesæk, hvor tørvemosser og andre planter knyttet til næringsfattig, sur bund er vokset hen over tørvegravene. Endelig indgår bl.a. arealer af skovbevokset tørvemose med især birk, der har bredt sig efter tørvegravningen.

Mosen har i mere end hundrede år været kendt for sin specielle flora og insektfauna.

Blandt de arter, som området er udpeget for, har det især betydning for stor kærguldsmed, der yngler i nogle af tørvegravene. Kattehale Mose udgør et af de vigtigste blandt de få ynglesteder der er tilbage i Danmark.

Desuden findes der stor vandsalamander i form af i hvert fald voksne individer.

I mosen findes en bestand af grøn mosaikguldsmed, der også er internationalt beskyttet, men ikke indgår i udpegningen af Natura 2000-området

Det meste af området er fredet, idet forskellige fredninger omfatter i alt godt 6 ha. indenfor området. Den største og nyeste af fredningerne omfatter desuden arealer videre op omkring Allerød Sø nord for området. Natura 2000-området ligger i Allerød Kommune og indenfor vandplanområdet vandområdedistrikt Sjælland (hovedvandopland Øresund).

De væsentligste naturforvaltningsmæssige opgaver i området knytter sig til fortsat sikring af pleje på de lysåbne naturarealer.

En mere detaljeret områdebeskrivelse findes i basisanalysen.

Trusler mod områdets naturværdier

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper, og truslerne mod udpegningsgrundlaget er registreret.

Mange af de naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, vurderes at være påvirket af atmosfærisk kvælstofdeponering (eutrofiering). Flere steder er der [på grund af dette](#) og [på grund af naturlig succession](#) problemer som følge af tilgroning.

Fra 2012 til 2016 er der allerede begyndt en hvis opvækst af træer. Foretages der ikke en fremadrettet kontinuer og målrettet naturpleje af arealerne, vil de lysåbne naturtyper vokse ind i en permanent skovtilstand og derved fjerne livsgrundlaget for Stor Kærguldsmed og andre sjældne og bevaringsværdige arter i området. Foto: September 2016, Anne Larsen, Allerød Kommune

Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde N 137 samt resultat af kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:
Hele Natura 2000 område 137 er beliggende i Allerød Kommune

Table 6. Naturtyper, areal og naturtilstand af kortlagte naturtyper

Naturtype nr.	Naturtype navn	Areal ha ifølge N2000 planen	Areal ha Vurderet 2015 *	Naturtilstand ***					I alt	
				I	II	III	IV	Ingen tilstand	ha	stk
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	0,35	0,35**					2 stk		2
3160	Brunvandede søer og vandhuller	0,5	0,8					7 stk		7
7140 2010-2012	Hængesæk og andre kærsmfund dannet flydende i vand	0,45	1,15	0	0,35	0,1	0		0,45	
7140 2004-2006	Hængesæk og andre kærsmfund dannet flydende i vand	0,45	-			0,45			0,45	
9130	Bøg på muld	-	-							
91D0	Skovbevoksede tørvemoser	4,3	3,3	1,85				2,45	1,85	
I alt										
1042	Stor kærguldsmed (<i>Leucorrhina pectoralis</i>)	-	-					X		
1166	Stor vandsalamander (<i>Triturus cristatus cristatus</i>)	-	-	1	3	1				5

*Vurderet efter LIFE Projektet Dragonlife er gennemført 2012-2014. I alt 1,9 ha vurderes at være blevet plejet intensivt heraf vurderes 1 ha at være blevet ny naturtype primært skovbevokset tørvemose der er ændret til vandhuller og hængesæk og andre kærsmfund. Resten vurderes at have opnået en bedre naturtilstand ved oprensning af vandhuller mv.

**ca 0,3 ha er oprenset i 2014 (1 af de 2 søer)

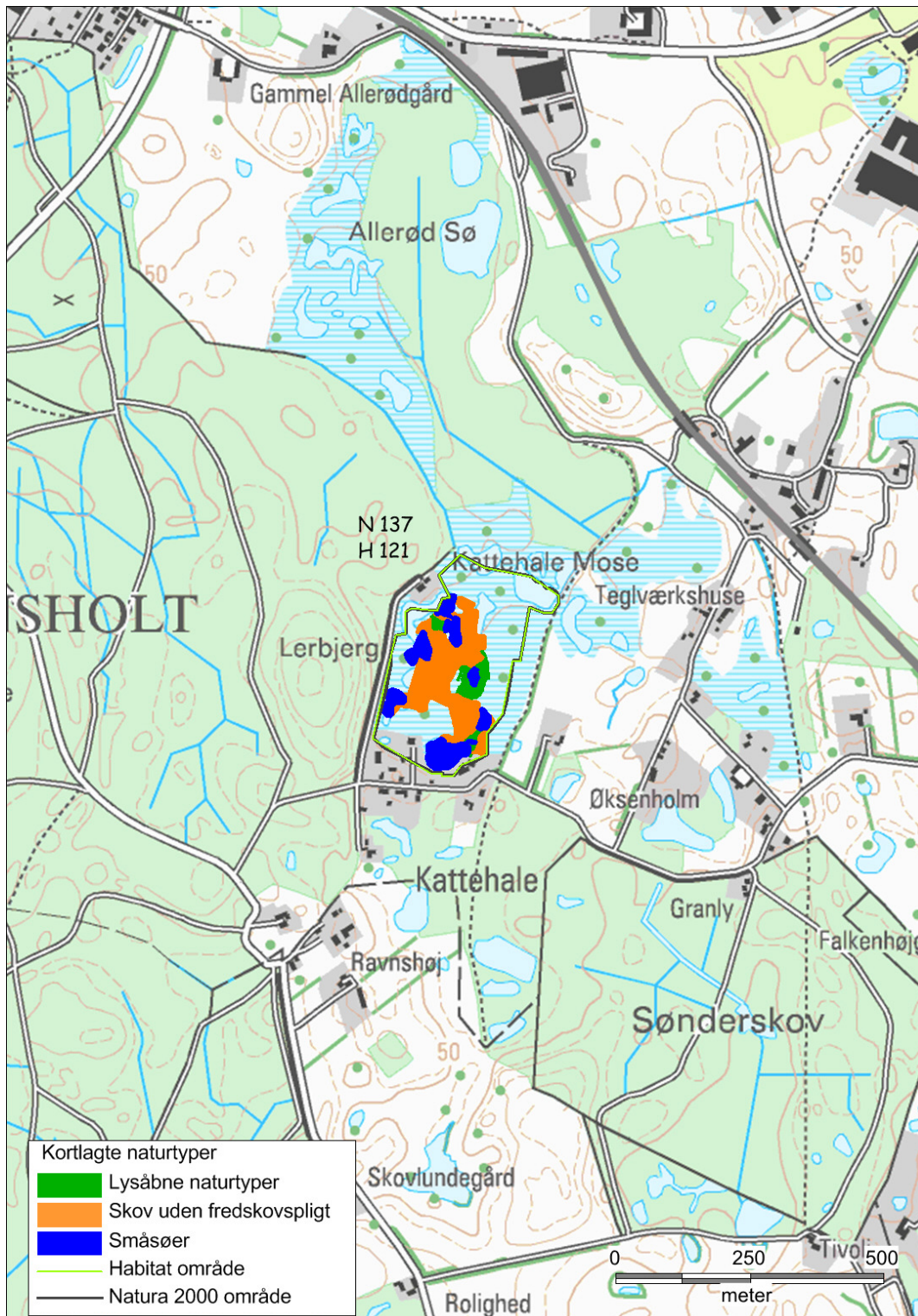
*** Kommunen har ikke vurderet efter denne naturtilstands metode efter Dragonlife. Denne monitoring er Staten ansvarlig for.

Område med skovbevokset tørvemose før naturprojekt 2012-2014. I dag er området delvis lysåben natur. Foto oktober 2011, Ole Dahlqvist Sørensen, Allerød Kommune

Bilag 3: Oversigtskort

Kort fra Statens Basisanalyse for naturplan 2016-2020 for Kattehole Mose. Kortet viser en oversigt over udstrækningen af de kortlagte naturtyper, der udgør en del af områdets udpegningsgrundlag. Kortet viser den samlede udbredelse af de lysåbne naturtyper, skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer samt sønaturtyper FØR Dragonlife Projektet med indsatser i 2012-2014

Bilag: 5.2. Statslig Naturplan omr. 137

Udvalg: Klima- og Miljøudvalget 2014-2017

Mødedato: 03. oktober 2016 - Kl. 7:30

Adgang: Åben

Bilagsnr: 69950/16

Miljø- og Fødevarerministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2016-2021

Kattehale Mose
Natura 2000-område nr. 137,
Habitatområde H121

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2016-2021
Kattehale Mose
Natura 2000-område nr. 137
Habitatområde H121

År:

2016

ISBN nr.

978-87-7091-832-9

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven,
Natura 2000-plan.

Dato:

April 2016

Udgiver:

Miljø- og Fødevareministeriet, Naturstyrelsen

Forsidefoto

Kattehale Mose. Oprensset tørvegrav med Stor
kærguldsmed. Fotograf: Mogens Holmen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.naturstyrelsen.dk

Resume:

Natura 2000-plan for Kattehale Mose (nr. 137).
Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden
for områdets udpegede arter og naturtyper og
bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus.
Områdets udpegede naturtyper og arter
beskrives. Der er foretaget tilstandsvurdering af
levesteder og naturtyper, og der fastlægges
målsætninger og indsatser for naturtyperne og
arterne.

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljø- og Fødevareministeriet

Sprog:

Dansk

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne.....	6
1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus	7
2. Områdebeskrivelse.....	8
2.1 Områdets udpegningsgrundlag.....	9
2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur	9
2.2.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand.....	10
2.2.2 Sønaturtypers tilstand	11
2.2.3 Arts levesteders tilstand.....	12
3. Målsætninger	13
3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området	13
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter	14
3.3 Modstridende naturinteresser.....	14
4. Indsatsprogram.....	15

Miljø- og Fødevareminister
Esben Lunde Larsen

En målrettet indsats for dansk natur

De 252 Natura 2000-områder indeholder nogle af Danmarks største og mest værdifulde naturområder. De ligger fordelt i hele landet fra nord til syd og øst til vest og repræsenterer en stor del af den danske biodiversitet. Hvert område har en plan, og nu offentliggøres Natura 2000-planerne for 2016-21.

Natura 2000-planlægningen blev iværksat af VK-regeringen i 2004 med nationale mål for gennemførelse af EU's naturdirektiver og tilskud til de lodsejere, der vil være med.

I planperioden 2016-21 vil der i halvdelen af Natura 2000-områderne være nye og mere grundlæggende indsatser for at sikre noget af Danmarks bedste natur. I de øvrige områder skal den indsats, der allerede er planlagt færdiggøres og vedligeholdes. Der er med de nye planer i særdeleshed fokus på de frivillige plejegræsordninger og en forbedring af tilskudssatserne hertil.

Fokus for indsatsen i perioden 2016-21 er:

- At færdiggøre og konsolidere indsatsen fra den første generation planer.
- At fortsætte arbejdet med at sikre naturpleje på de arealer, hvor det er nødvendigt for at sikre og forbedre naturtilstanden.
- At der i et mindre antal områder startes en indsats for at forbedre naturen gennem sammenkædning af eksisterende og særlig sårbar natur.
- At sikre en indsats mod invasive arter og målrettet forbedre levesteder for bl.a. truede ynglefugle.

Frivillighed er hjørnестenen i gennemførelse af planerne for at fastholde den positive lodsejertilgang til sikring af naturen. Lodsejere og kommuner har allerede vist, at de gerne vil være med og har i stort omfang gennemført en målrettet naturindsats.

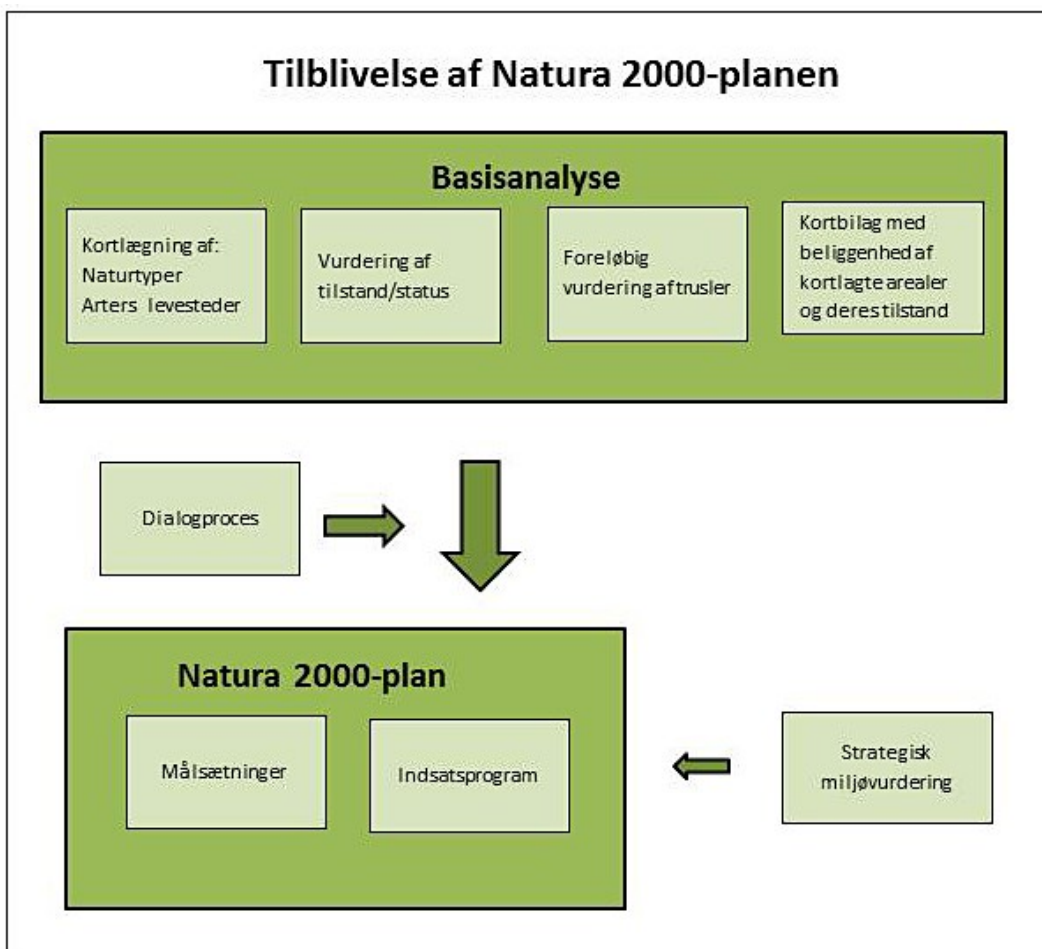
Jeg takker for de mange synspunkter og forslag, som lodsejere, kommuner og foreninger har bidraget med undervejs i den lange planproces. Der er også rejst spørgsmål, som ikke direkte vedrører planlægningen; men som er centrale for den danske gennemførelse af EU-forpligtigelser. Det gælder f.eks. spørgsmål om regulering af husdyrbrug, afgrænsning af Natura 2000-områder og om bestemmelsen af de enkelte naturtyper. Spørgsmål som Miljø- og Fødevareministeriet belyser og håndterer i anden sammenhæng.

Jeg ser frem til, at alle parter fortsat gør en indsats for at sikre vores natur og bidrager til den fortsatte diskussion af mål og midler i naturforvaltningen.

1. Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (fuglebeskyttelsesdirektivet- og habitatdirektivet) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for en række naturtyper og arter, som på europæisk plan er sjældne, truede eller karakteristiske. Det sker ved at imødegå væsentlige negative påvirkninger og ved at opnå og sikre en god eller gunstig naturtilstand bl.a. gennem hensigtsmæssig forvaltning af de udpegede Natura 2000-områder. Med en målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens biologiske mangfoldighed.

Med henblik på at fastsætte de langsigtede mål og prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen efter bestemmelserne i miljømålsloven og skovloven en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de 252 udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen revideres hvert 6. år, dog gælder planlægningen for de skovbevoksede, fredskovpligtige arealer (skovloven) for 12 år. De langsigtede mål gælder for flere planperioder, mens retningslinjerne for indsats revideres i hver planperiode.

Processen i tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Den foreliggende plan afløser i 2016 den gældende Natura 2000-plan 2010-15 efter miljømålsloven, idet indsatsprogrammet for planperioden 2010-15 forudsættes gennemført indenfor den gældende planperiode (jvf. denne plans indsatsprogram, afsnit 4), mens de dele af planerne, som er udarbejdet efter skovloven gælder fra 2010-21. Denne plan er således 2. generation af Natura 2000-plan for arealer, der ikke er omfattet af skovloven.

På grundlag af erfaringerne med de første Natura 2000-planer reviderede folkettinget i 2013 miljømålsloven med henblik på at sikre en bedre dialog og inddragelse i Natura 2000-planlægningen og i gennemførelsen af planerne. Desuden er der indgået aftale mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om, at 2. plangeneration i højere grad skal tage afsæt i mål- og rammestyrt af kommunernes gennemførelse af planerne. I denne plan kommer det til udtryk i rammerne for planperiodens indsats.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte beskyttelsesområde; men bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper, som forekommer i områderne. Natura 2000-planen har fokus på arealrelaterede indsats og rummer ikke indsatskrav vedrørende vandkvalitet, som sikres gennem vandplanlægningen, ligesom der heller ikke stilles konkrete krav til reduktion af kvælstofdeposition, som ligeledes reguleres ad anden vej, ikke mindst gennem husdyrgodkendelsesloven.

1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Denne plan vedtages i 2016 og erstatter Natura 2000-plan 2010-15, hvorefter kommunerne udarbejder bindende handleplaner med fokus på opgavefordelingen mellem myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatsen. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind. Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, heller ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelle konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

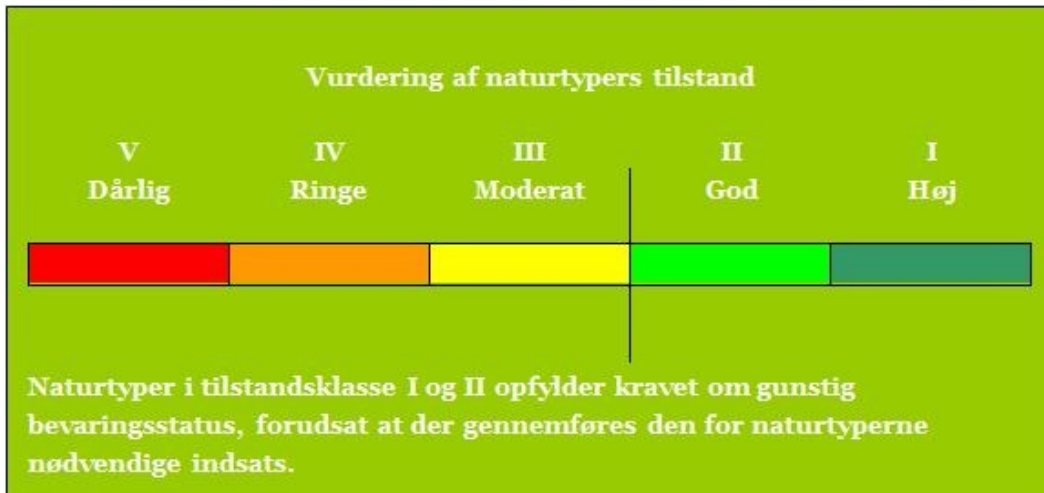
Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlag for handleplan, samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsats i området. Retningslinjer for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer, der er gældende til og med 2021, er indskrevet i Natura 2000-plan 2009-15 for området.

1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrundes udpegningen af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag, og der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper og nogle arter udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 815 af 27. juni 2007 med senere revisioner om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift har gunstig bevaringsstatus, mens der for naturtyper eller arters levesteder i tilstandsklasse III-V typisk skal gennemføres en større indledende forvaltningsindsats, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet på sigt.

Tilstandsklasser for naturtyper

De enkelte parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses, hvilke tiltag der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arternes levesteder.

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området består af et habitatområde. Mål og indsats for udpegningsgrundlaget for habitatområdet gælder kun for arealer inden for den pågældende udpegning.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og/eller arters levesteder: Hængesæk (7140), skovbevokset tørvemose (91D0) og stor kærguldsmed. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Hængesæk med opvækst af birk i 2010. Fotograf: Mogens Holmen.

Natura 2000-området Kattehale Mose ligger i Nordøstsjælland ca. 1 km sydøst for Allerød. Dets samlede areal er ca. 8 ha. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H121 og afgrænses som vist i basisanalysen. På [Naturstyrelsens hjemmeside](#) samt i figuren nedenfor er angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Lidt af området, i alt knapt 1 ha, er statsejet.

Natura 2000-området indgår i et større forløb af moser, gamle ler- og tørvegrave, skov, krat og åbent græsningsland, som strækker sig sydpå fra Allerød mellem Ravnsholt Skov og Sønderskov.

Kattehale Mose var oprindeligt en lille højmose. Siden blev mosen brugt til tørvegravning. Det meste af den består derfor i dag af gamle tørvegrave med varierende vandstand, hvor der nu er udviklet småsøer og næringsfattige, mere eller mindre flydende bevoksninger med tørvemosser. Desuden er meget af mosen groet til med krat og skov siden tørvegravningen, selvom en del dog er ryddet i de senere år.

I udpegningsgrundlaget for området indgår bl.a. de brunvandede søer og vandhuller i de tidligere tørvegrave. I udpegningen indgår desuden de åbne, mere eller mindre flydende arealer af hængesæk, hvor tørvemosser og andre planter knyttet til næringsfattig, sur bund er vokset hen over tørvegravene. Endelig indgår bl.a. arealer af skovbevokset tørvemose med især birk, der har bredt sig efter tørvegravningen.

Blandt de arter, som området er udpeget for, har det især betydning for stor kærguldsmed, der yngler i nogle af tørvegravene. Desuden findes der stor vandsalamander i form af i hvert fald voksne individer.

Det meste af området er fredet, idet forskellige fredninger omfatter i alt godt 6 ha. indenfor området. Den største og nyeste af fredningerne omfatter desuden arealer videre op omkring Allerød Sø nord for området.

Natura 2000-området ligger i Allerød Kommune og indenfor vandplanområdet vandområdedistrikt Sjælland (hovedvandopland Øresund).

De væsentligste naturforvaltningsmæssige opgaver i området knytter sig til fortsat sikring af pleje på de lysåbne naturarealer.

En mere detaljeret områdebeskrivelse findes i basisanalysen.

2.1 Områdets udpegningsgrundlag

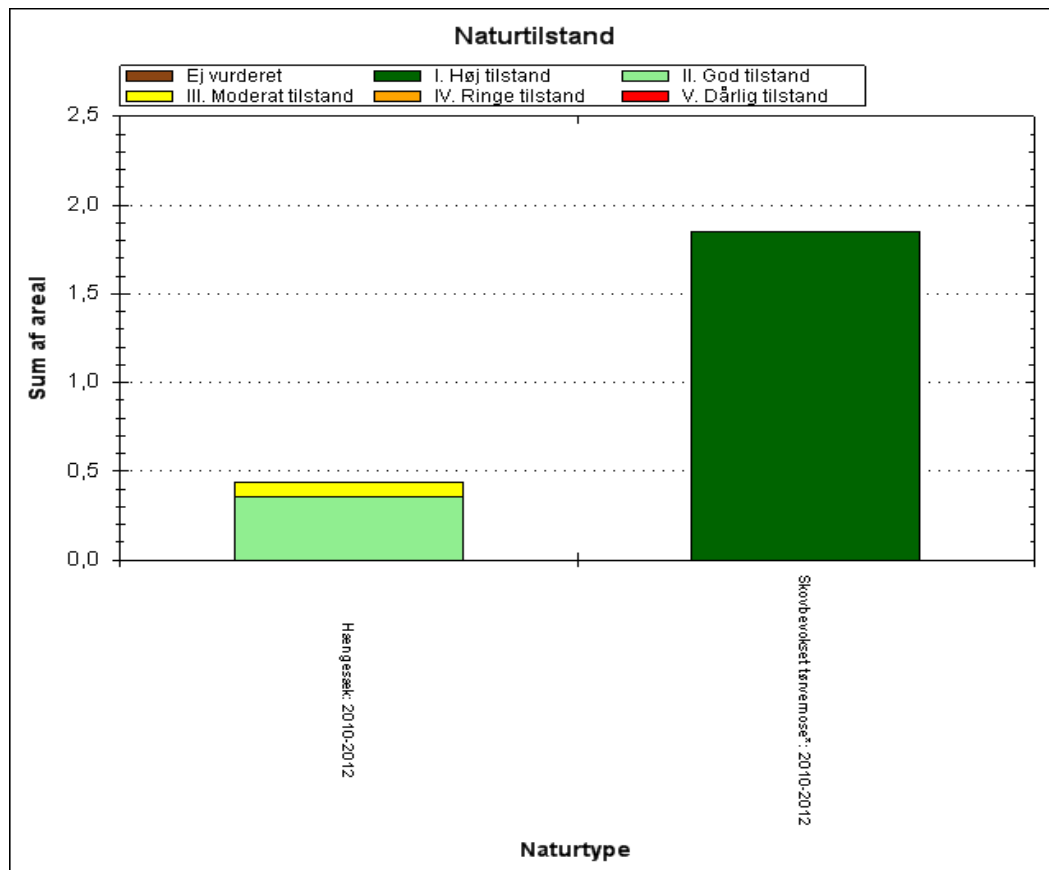
Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 121		
Naturtyper:	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Hængesæk (7140)	Bøg på muld (9130)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	
Arter:	Stor kærguldsmed (1042)	Stor vandsalamander (1166)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur

Neden for er vist den vurderede tilstand for de af områdets naturtyper og levesteder for arter, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem. Se basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

2.2.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand

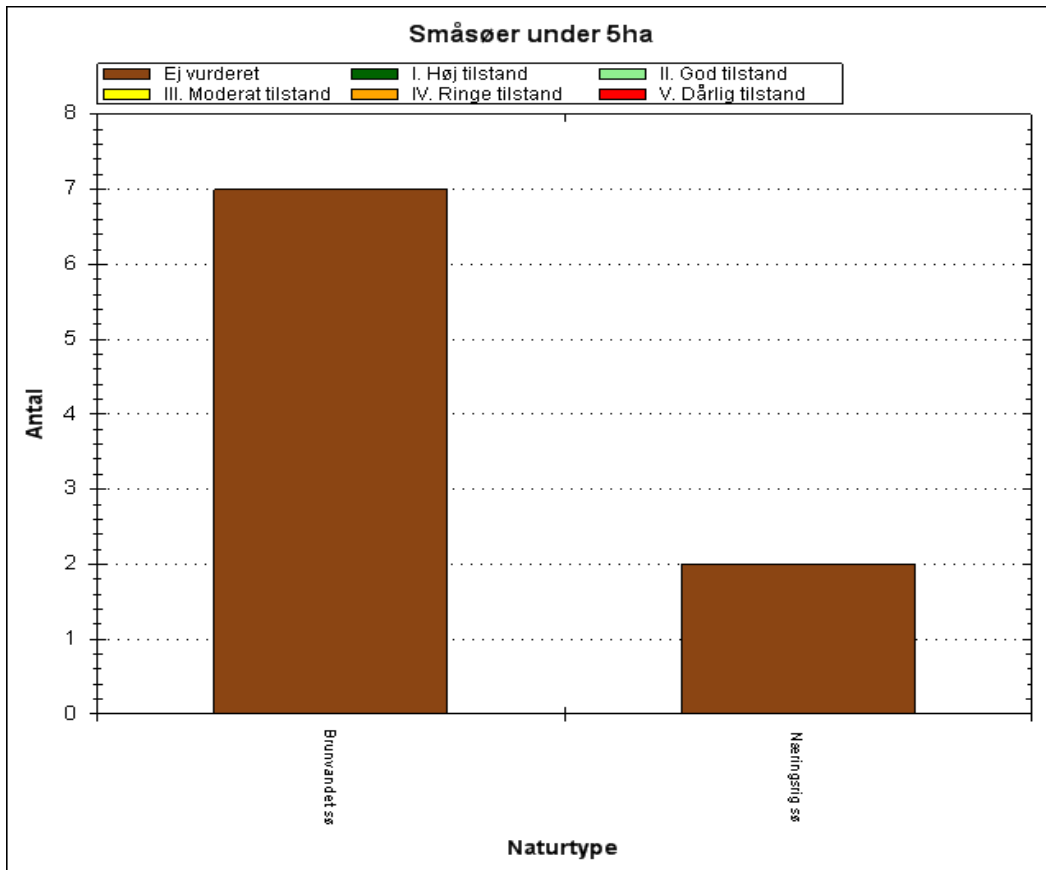
De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2010-12.

Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i MiljøGIS. Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret december 2014. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2016-21, der er sendt i høring 19. december 2014 til 10. april 2015. Det er muligt at downloade alle data, der vises i MiljøGISen, således at man kan arbejde med dem i egne IT-systemer.

Hængesæk (7140) er den eneste lysåbne naturtype, der er kortlagt i området. Naturtypens arealer er overvejende i god naturtilstand. Artsindeks i alle områdets tre forekomster af naturtypen er moderat bedømt ud fra indholdet af de plantearter, der indgår i vurderingen af denne naturtypes naturtilstand. Strukturindeks er godt alle tre steder, selvom der er en vis påvirkning af tilgroning. En væsentlig andel af hængesækarealet er således ret kraftigt tilgroet med middelhøje urter samt træer og buske. En fortsat tilgroning med især træer og buske vil på sigt kunne hindre opretholdelse af gunstig naturtilstand for naturtypen i området.

Det kortlagte areal af skovbevokset tørvemose har en høj skovtilstand.

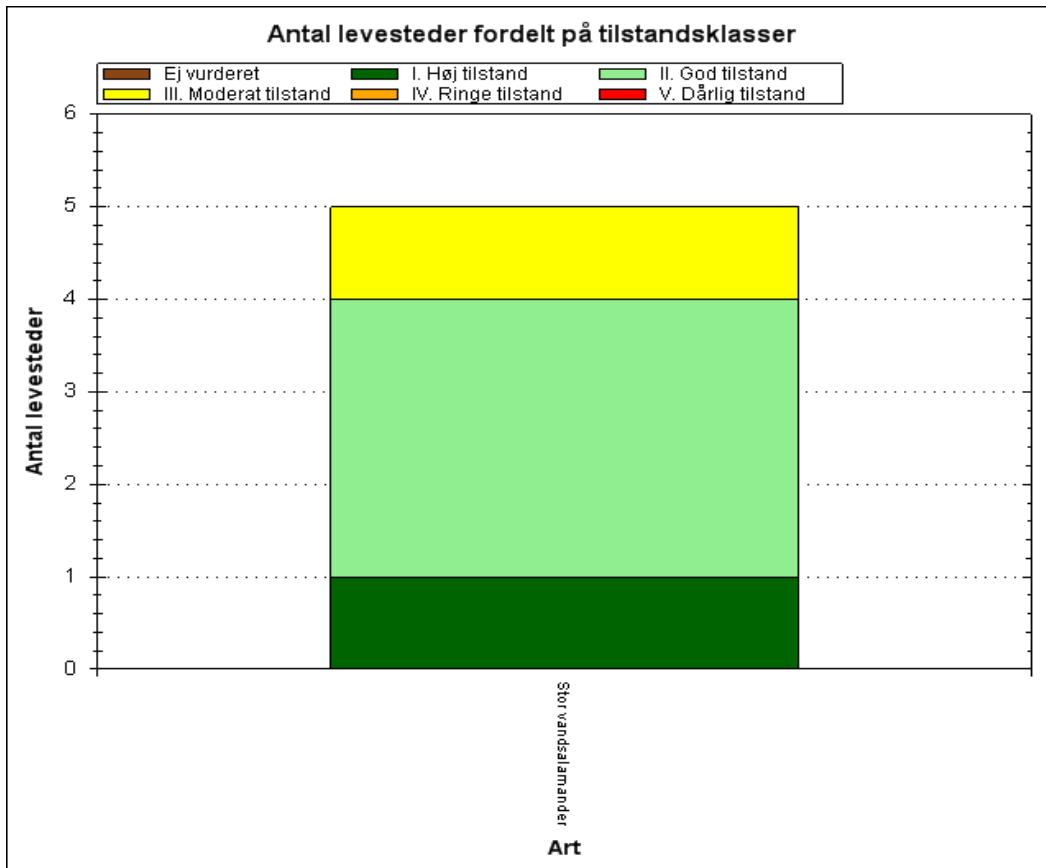
2.2.2 Sønaturtypers tilstand

Antal og tilstand af de kortlagte småsøer i området.

Der er i området kortlagt i alt 9 småsøer. Naturtilstanden af småsøernes sø-naturtype er ikke vurderet. Det skyldes, at det er småsøer, hvor naturtypen er registreret i forbindelse med levestedskortlægning for vandhularter. Der er derfor ikke indsamlet de samme strukturparametre om tilstanden som ved den egentlige naturtype-kortlægning af småsøer.

2.2.3 Arts levesteders tilstand

Tilstandsvurdering af områdets kortlagte levesteder.

Som det ses af figuren, har de fleste af de 5 kortlagte, mulige levesteder for stor vandsalamander en god eller høj tilstand som levesteder for arten. Kun et enkelt sted har en moderat tilstand, hvilket hænger sammen med, at dets strukturindeks er moderat. Ud fra de plantearter, der er registreret på levestederne, er det vurderet, at de alle har et godt eller højt artsindeks som levesteder for stor vandsalamander.

De enkelte levesteders tilstand kan ses præsenteret på kort via Naturstyrelsens [MiljøGis](#).

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet som for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Truede naturtyper/arter
- Særligt danske ansvarsnaturtyper/arter.

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af den bedste faglige viden.

Målsætningerne rækker udover den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og afspejler desuden en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades, herunder især at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder.

3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Baggrund for den overordnede målsætning:

Kattehale Mose er et mindre Natura 2000-område omgivet af skov. Området rummer hængesæk samt vandhuller, der er leve- og ynglested for stor kærguldsmed og stor vandsalamander. Stor kærguldsmed er en art, der er truet på landsplan.

Det overordnede mål for området er:

At Kattehale Mose bliver et godt levested for stor kærguldsmed og stor vandsalamander. Skov- og lysåbne naturtyper sikres en god-høj naturtilstand. Områdets hængesækarealer er små og isolerede. Derfor søges naturtypens areal om muligt udvidet.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtypernes hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Naturtyper og arter skal på sigt opnå en gunstig bevaringsstatus.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

I området ses stedvist en opvækst af træer og buske i den lysåbne naturtype hængesæk (7140). I nogle tilfælde vil disse kunne udvikle sig til skovnaturtyper, men det prioriteres højere at sikre områdets areal og tilstand af lysåben hængesæk. Skovbevoksede tørvemoser (91D0), der er et resultat af en kolonisering af en tidligere ubevokset mosetype som følge af menneskelig påvirkning, kan nedprioriteres til fordel for hængesæk (7140). Så vidt muligt bevares gamle bevoksninger a fskovbevokset tørvemose.

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Områdets fredskovpligtige skovnaturtyper er omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen 2010-15 og videreføres i denne plan.

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
5. Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.

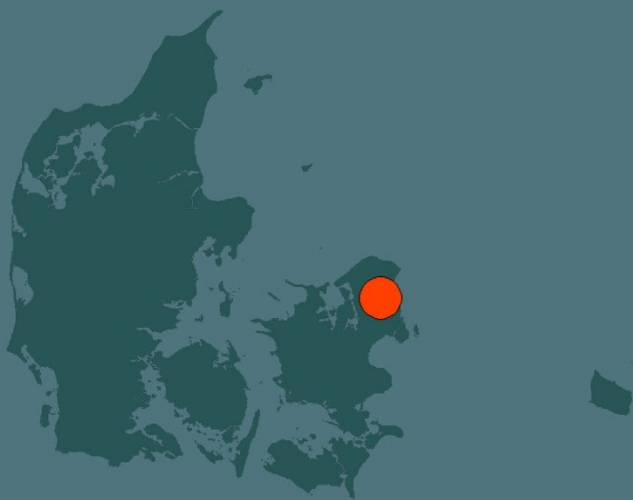
6. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
7. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Område specifikke retningslinjer

1. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på stor kærguldsmed, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK 2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00
www.nst.dk